

Jaarverslag 2017

Stichting Pensioenfonds Essity

2017 in één oogopslag:

- Stichting Pensioenfonds SCA wordt **Stichting Pensioenfonds Essity**
- Actuele dekkingsgraad ultimo 2017 bedraagt **105,3%** (2016: 98,3%), een toename van 7,0%-punt
- Beleidsdekkingsgraad ultimo 2017 bedraagt **102,9%** (2016: 95,0%)
- Rendement op vermogen bedraagt **5,4%**, gemiddeld vijf-jaars rendement op jaarbasis van 7,1%
- Stijging belegd vermogen (voor risico fonds) met euro 26,8 miljoen tot euro **424,5 miljoen**
- Daling verplichtingen met **0,9%**
- Indexatie per 1 januari 2017 van **0%**

Kerncijfers:

(bedragen in euro x 1.000)

	Stichting Pensioenfonds Essity				
	2017	2016	2015	2014	2013
Deelnemers					
actieve deelnemers	1.418	1.388	1.401	1.382	1.422
gewezen deelnemers	1.318	1.316	1.281	1.259	1.214
pensioengerechtigden	674	627	598	564	534
totaal deelnemers	3.410	3.331	3.280	3.205	3.170
Belegd vermogen					
risico pensioenfonds 1)	424.482	397.657	362.860	353.539	290.139
risico deelnemers	33.645	31.168	27.380	24.778	21.263
totaal voor berekening dekkingsgraad va 2015	458.127	428.825	388.224		
Totaal technische voorzieningen					
risico pensioenfonds	401.453	405.134	360.414	330.222	259.091
mutatie voorziening	-0,9%	12,4%	9,1%	27,5%	-3,5%
risico deelnemers	33.645	31.168	27.380	24.778	21.263
totaal voor berekening dekkingsgraad va 2015	435.098	436.302	387.794		
Dekkingsgraad:					
afgeleide UFR rekenrente	1,56%	1,39%	1,76%	1,99%	2,83%
beleidsdekkingsgraad 2)	102,9%	95,0%	102,0%	110,80%	
Actuele dekkingsgraad 3)	105,3%	98,3%	100,1%	107,1%	112,0%
vereiste dekkingsgraad conform geldende FTK	117,5%	117,3%	117,4%	116,0%	116,0%
minimaal vereiste dekkingsgraad	103,9%	103,9%	103,9%		
reële dekkingsgraad	83,8%	78,1%	83,5%		
Performancecijfers: 4)					
vastrentende waarden	-0,1%	9,4%	-0,6%	21,0%	-4,0%
aandelen	15,3%	8,5%	6,0%	11,8%	17,1%
onroerend goed	12,3%	5,9%	4,5%	3,2%	0,2%
totaal beleggingsportefeuille	5,4%	9,5%	1,1%	20,3%	0,5%
benchmark totale portefeuille	5,3%	9,5%	0,8%	20,6%	0,2%
5-jaars rendement op jaarbasis	7,1%	8,5%	8,3%		
Indexatie per 1 januari boekjaar:					
actieve deelnemers	0,00%	0,00%	0,00%	2,00%	0,00%
pensioengerechtigden,					
gewezen deelnemers en prepensioeners	0,00%	0,00%	0,00%	0,90%	0,00%
Algemene reserve	23.029	-7.477	430	23.317	29.111
Bestemde reserve Premiedepot	4.238	3.887	2.016	nvt	nvt
Overige Voorziening VPL 5)	9.251	8.173	6.812	6.648	5.379
Netto resultaat	30.857	-6.036	-20.871	-5.740	11.929

1) Het belegd vermogen voor risico pensioenfonds is gedefinieerd als het balanstotaal van de activa minus de kortlopende schulden en overlopende passiva, minus de pensioenverplichtingen voor risico van de deelnemers en minus Overige Voorziening VPL. Voor totaal, tevens minus Premiedepot.

2) Vanaf 2015: beleidsdekkingsgraad op basis van 12 maands gemiddelde januari-december

3) Actuele dekkingsgraad op basis van maand-UFR en niet gemiddelde 12-maands UFR; vergelijkbare cijfers 2011-2014 niet aangepast

4) De performancecijfers gelden enkel voor het belegd vermogen voor risico van het pensioenfonds.

5) Stelselwijziging in 2015; Pro-formacijfers 2013-2011 voor vergelijkbaarheid

Stichting Pensioenfonds Essity

Stichting Pensioenfonds Essity (tot 1 juni 2018 Stichting Pensioenfonds SCA)
Arnhemse Bovenweg 120, 3708 AH Zeist; Postbus 670, 3700 AR Zeist

Telefoon: 030-698 4860

Ingeschreven in het Handelsregister van de
Kamer van Koophandel onder nummer 51702266

Verslag over het boekjaar
1-1-2017 tot en met 31-12-2017

Inhoud BESTUURSVERSLAG

	Pagina
1. Bericht van bestuur en directie	4
2. Bestuur en organisatie	5
3. Toelichting bestuur en organisatie	7
4. Samenvatting beleid en uitvoering	9
5. Governance pensioenfondsen	10
5.1 Samenvatting	10
5.2 Toelichting	10
5.3 Verslag bestuurscommissies	10
5.4 Naleving Code Pensioenfondsen	10
5.5 Verwachtingen	10
6. Kosten	11
7. Vermogensbeheer	13
7.1 Samenvatting	13
7.2 Beleid en uitvoering	13
7.3 MVB/ESG	13
7.4 Stand beleggingen	15
7.5 Overige ontwikkelingen	15
7.6 Kosten vermogensbeheer	15
7.7 Verwachtingen	15
8. Administratie	16
8.1 Samenvatting	16
8.2 Beleid	16
8.3 Verwachtingen	16
9. Communicatie	17
9.1 Samenvatting	17
9.2 Beleid en uitvoering	17
9.3 Verwachtingen	17
10. Pensioenregeling, premie-, franchise- en indexatiebeleid	18
10.1 Pensioenregeling	18
10.2 Premiebeleid	18
10.3 Kostendekkende, gedempte en ontvangen premie	19
10.4 Franchise	19
10.5 Voorwaardelijk indexatiebeleid	19
11. Risicobeheersing	20
12. Financiële positie van het fonds	26
12.1 Samenvatting	26
12.2 Herstelplan	26
12.3 Beleid	26
12.4 Toelichting op het resultaat	26
12.5 Toelichting vermogenspositie	28
12.6 Verwachtingen	2
13. Gebeurtenissen na balansdatum	28
14. Verklaringen	29
14.1 Verantwoordingsorgaan	29
14.2 Actuaris en accountant	29
14.3 Visitatiecommissie	30
15. Resultaatbestemming	31

JAARREKENING

	Pagina
16. Jaarrekening	32
16.1 Balans per 31 december	33
16.2 Staat van baten en lasten	34
16.3 Kasstroomoverzicht	34
16.4 Grondslagen waardering en resultaat	35
16.5 Toelichtingen	37
16.6 Risicoparagraaf	46
17. Overige gegevens	50
17.1 Resultaatbestemming	50
18. Verklaringen	51
18.1 Actuariële verklaring	51
18.2 Accountant controleverklaring	52
19. Bijlagen	53
19.1 Berekening belegd vermogen	53
19.2 Verzekerden/deelnemers bestand	53
19.3 Begrippenlijst	54

Colofon

Uitgegeven door: Stichting Pensioenfondsen Essity
 Tekst: directie en bestuur
 Lay-out en infographics: M. van Gool

Foto cover toelichting

Iedere astronaut die de planeet aarde in het zwarte heelal heeft bekeken, noemt de kwetsbaarheid van de blauwe bol. Ook deelnemers van pensioenfondsen realiseren zich maar al te goed dat rendement niet het enige is wat telt voor hun pensioen. De investeringen van het pensioenfonds moeten naast rendement ook de sociale cohesie in de maatschappij ondersteunen en ook het leefklimaat, voor ons en de komende generaties.

Daarom is aandacht voor Maatschappelijk Verantwoord Beleggen, MVB (in het Engels, Environment Social and Governance, ESG) zo van belang. Stichting Pensioenfondsen Essity heeft in 2017 overleg gehad met sociale partners die mede haar deelnemers vertegenwoordigen. Want, indien keuze wordt gemaakt voor ESG beleggen, kan dat consequenties hebben voor het rendement.

Sociale partners hebben echter met overtuiging gekozen voor ESG beleggen. Iets om trots op te zijn. ESG beleggen is complex. Voor de een gaat het niet ver genoeg, voor de andere is het een goede belegging. ESG kan ook effect krijgen op ondernemingen en sectoren, met kans op 'stranded assets'.

Sociale partners en het fonds hebben gekozen voor goed naleefbare, wereldwijde principes die door alle landen van de wereld zijn overeengekomen, de 'UN Global Compact Principles'. Op pagina 14 van dit jaarverslag is zichtbaar dat bijna al de beleggingen van het fonds al conform deze principes worden belegd. Ook wordt aangegeven wat het fonds aan MVB/ESG inspanningen door het jaar heeft geleverd.

Informatie: M. van Gool, directeur
Mathijs.van.gool@essity.com
www.mijnessitypensioen.nl

BESTUURSVERSLAG

1. Bericht van bestuur en directie

Hierbij treft u het eerste jaarverslag van Stichting Pensioenfonds Essity. Het bestuur heeft besloten de naam van het fonds, voorheen Stichting Pensioenfonds SCA, aan te passen en de nieuwe naam van de sponsor, Essity, te blijven volgen.

Stichting Pensioenfonds Essity is juridisch de rechtsopvolger van Stichting Pensioenfonds SCA, vandaar dat behalve de naam in feite niet zoveel verandert.

2017 was voor het ondernemingspensioenfonds een uitstekend jaar. De actuele dekkingsgraad is met 7,0%-punt toegenomen van 98,3% tot 105,3%. De belangrijkste reden hiervoor waren grote koersstijgingen op de beurzen en (geringe) stijging van de rente. Door deze rentestijging daalden de verplichtingen en – in mindere mate – de vastrentende waarden. Per saldo resulteerde een rendement van 5,4% voor de totale portefeuille.

Het pensioenfonds houdt al enige tijd rekening met hogere wereldwijde groei, hogere bedrijfswinsten, hogere koersen en kans op stijging van de rente. De beleggingsportefeuille is daarop (voorzichtig) gepositioneerd. Nu het herstel zich in de financiële markten voordoet heeft het fonds daar in 2017 extra van geprofiteerd.

Vanwege de berekeningsmethodiek van de beleidsdekkingsgraad (gemiddelde over 12 voorgaande maanddekkingsgraden) is deze achtergebleven op de ontwikkeling van de actuele dekkingsgraad. Eind 2017 bedroeg zij 102,9%. Hierdoor verkeert het fonds nog steeds in herstelfase en is ook helaas geen indexatie mogelijk per 1 januari 2018.

Overigens heeft het herstel in de eerste maanden van 2018 zich sterk voortgezet. Hierdoor is de actuele dekkingsgraad doorgestegen naar rond 105% en bedroeg de beleidsdekkingsgraad eind maart 2018 104,4%, boven het minimaal vereiste eigen vermogen van 104,3%. Indien deze grens eind van het jaar wordt overschreden, vervalt de noodzaak tot een bijstorting vanuit de herstelfase.

Verder is 2017 een druk jaar geweest. Enkele hoogtepunten waren nieuwe afspraken met sociale partners over de overgang van de pensioenregeling naar 68 jaar en implementatie van de Wet verbeterde Premie Regeling. Dit alles heeft geresulteerd in een aangepast, gedetailleerd Pensioenreglement 2015, Versie 2018. Deze is in het voorjaar van 2018 op de website van het pensioenfonds gepubliceerd. Ook is er veel overleg geweest over de financiële ontwikkeling van de VPL-Overgangsregeling. Over de einafwikkeling van deze regeling hebben sociale partners in het voorjaar van 2018 een akkoord bereikt.

Van een ander orde van grootte was de overeenstemming met sociale partners voor een nieuw Maatschappelijk Verantwoord Beleggen, MVB. In de Engelse bewoording wordt dit aangeduid met ESG, Environment, Social and Governance. Met sociale partners is afgesproken dat het fonds ambieert dat alle beleggingen voldoen aan UN Global Compact Principle criteria zonder extra kosten. Hoewel deelnemers aangeven prijs te stellen op een zo'n hoog mogelijk rendement met de beleggingen wordt geaccepteerd als deze leidraad een extra effect heeft op het rendement. Dit kan zowel positief of negatief zijn. Vrijwel al de beleggingen van het fonds voldoen aan deze criteria. Een extra slag is in 2017 gemaakt met vermogensbeheerder BlackRock (Europese aandelen). Het pensioenfonds is er samen met BlackRock eind 2017 in geslaagd deze criteria voor het bestaande Europafonds te implementeren. Beide partijen hebben in een gezamenlijk persbericht deze prestatie bekend gemaakt. De enige grote categorie die nog niet aan de nieuwe criteria voldoen zijn aandelen Noord-Amerika. Hier wordt nog naar een oplossing gezocht.

In 2017 zijn de gesprekken met werknemers doorgezet. In het jaar zijn circa 60 gesprekken succesvol uitgevoerd. Na afschaffing van de 'verplichte prepensioen op 63 jaar', waarbij werknemers bericht kregen van de werkgever dat zij met prepensioen konden gaan, moeten werknemers nu zelf bepalen wanneer zij met pensioen kunnen. Door de extra voorlichting over het eerste en tweede pijler pensioen en individuele berekeningen via de pensioenplanner van het pensioenfonds, kunnen werknemers zelf de regie nemen over hun pensioendatum.

Reeds in 2016 hebben het bestuur en de Investerings Commissie vastgesteld dat meer diversificatiemogelijkheden - voor met name - de Return portefeuille - ter beschikking moeten komen. Het goedkeuringstraject is veelal complex en tijdrovend. In 2017 zijn twee nieuwe belegging categorieën door het bestuur goedgekeurd, Bank Loans en Infrastructuur. Deze zijn opgenomen in het Beleggingsplan 2018 en allocatie zal plaatsvinden indien markten daartoe gunstig zijn.

Eind 2017 is ook vastgesteld dat er behoefte was om inzicht te krijgen in de mate van acceptabele illiquiditeit in de portefeuille. Het bestuur en Investerings Commissie zien voor de toekomst vooral uitbreidingsmogelijkheden voor wat meer illiquide beleggingsklassen als hypotheek, infrastructuur en vastgoed. Een studie hiernaar begin 2018 geeft aan dat er voldoende ruimte is om de illiquide beleggingen een groter aandeel in de portefeuille te geven dan de huidige 17%-18%. Deze uitkomst tezamen met de nieuwe belegging categorieën geeft het bestuur extra investeringsmogelijkheden in 2018 om de portefeuille robuuster te maken voor de ontwikkelingen in de economie.

Betreft de governance van het fonds is er in hoge mate continuïteit in de fondsorganen als het bestuur, de directie, het Verantwoordingsorgaan en de Investerings Commissie. Er is wederom veel geïnvesteerd in verhoging van de deskundigheid middels individuele opleidingen maar ook in uitgebreide communicatie tussen fondsorganen onderling. In 2017 is besloten dat, mede met het oog op borging van de bestuurlijke continuïteit, het aantal bestuurders namens de werkgever (momenteel twee) met een extra bestuurder te verhogen. Freek van den Ham (37) is vanaf maart 2018 benoemd tot kandidaat-bestuurder en volgt diverse opleiding tot benoeming als bestuurder.

Jaarlijks worden de prestaties van het pensioenfonds gemeten. Ook wordt het fonds (betreffende beleid en uitvoering) beoordeeld door diverse organen als het Verantwoordingsorgaan, de accountant, de certificerende actuaire en de (externe) visitatiecommissie. Uit de rapporten en verslagen blijkt vaak een betere dan marktconforme prestatie en positieve beoordelingen.

Toekomstbestendige afspraken tussen sociale partners over de pensioenafspraken voor de onderneming Essity, een toekomst bestendig pensioenfonds voor wat betreft bemensing en deskundigheid en beter dan marktconforme prestaties geven vertrouwen voor de toekomst.

Het bestuur en directie verheugen zich erop met aanhoudende inzet het pensioen voor haar deelnemers en stakeholders naar best-practice te blijven verzorgen.

*Loek Ligthart, voorzitter,
Carolien Quint, secretaris,
Kimmo Boijenga, bestuurder,
Eddy Luiken, bestuurder,
Richard van Sintemaartensdijk, bestuurder,
Mathijs van Gool, directeur*

2. Bestuuren

Bestuur Stichting Pensioenfonds Essity

Dhr. E. Ligthart (1974)	Voorzitter
Mevr. C. Quint (1981)	Secretaris
Dhr. K. Boijenga (1970)	Bestuurder
Dhr. E. Luiken (1946)	Bestuurder
Dhr. R. van Sintemaartensdijk ('70)	Bestuurder
Dhr. F. van den Ham (1980)	Kandidaat-bestuurder

Directie

Dhr. M. van Gool (1958)	Directeur
-------------------------	-----------

Investerings Commissie

Dhr. M. van Gool	Voorzitter
Dhr. R. van Sintemaartensdijk	namens bestuur
Mevr. C. Quint	aspirant lid namens bestuur
Dhr. T. Groeneveld	Extern lid
Dhr. S. Ifvarsson	Extern lid
Dhr. A. van Nunen	Extern lid

Verantwoordingsorgaan

Dhr. P. Kuit (1972)	Voorzitter
Dhr. W. Janssen (1964)	Secretaris
Dhr. H. van Dun (1944)	Lid
Mevr. M. Ennema (1983)	Lid

Nevenfuncties

Nevenfuncties van bestuurders en directie worden op de website van het fonds vermeld.

Aangesloten ondernemingen met Uitvoeringsovereenkomst:

1. Essity Holding Netherlands BV met:
 - Essity Netherlands BV
 - Essity Operations Hoogezand BV
 - Essity Operations Gennep BV
 - Essity Operations Suameer BV
 - Essity Operations Cuijk BV
2. Unicharm Mölnlycke Baby BV
3. Unicharm Mölnlycke Incontinence BV
4. SCA Logistics BV (incl. SCA Graphic Paper)
5. Stichting Pensioenfonds Essity

Externe dienstverlening

Pensioen- en fin. admin	AZL NV
Vermogensbeheer en beleggingsadm.	Mn-Services Vermogensbeh. BV
Beschikbare Premie-Regeling	ABN Amro Bank NV Afdeling Pension Services
Herverzekering	Elips Life
Accountant	Deloitte Accountants BV
Uitvoerend Actuaris	AZL NV
Certificerend Actuaris	Triple A- Risk Fin. Certification BV
Adviserend Actuaris	AZL en Aon Hewitt Associates BV
Juridisch advies	Aon Hewitt
Visitatiecommissie	VCHolland
Compliance officer	Dhr P. Akkermans

Correspondentie- en bezoeksadressen

Bestuur: Arnhemse Bovenweg 120
3708 AH Zeist
Telefoon: 030-698 46 80

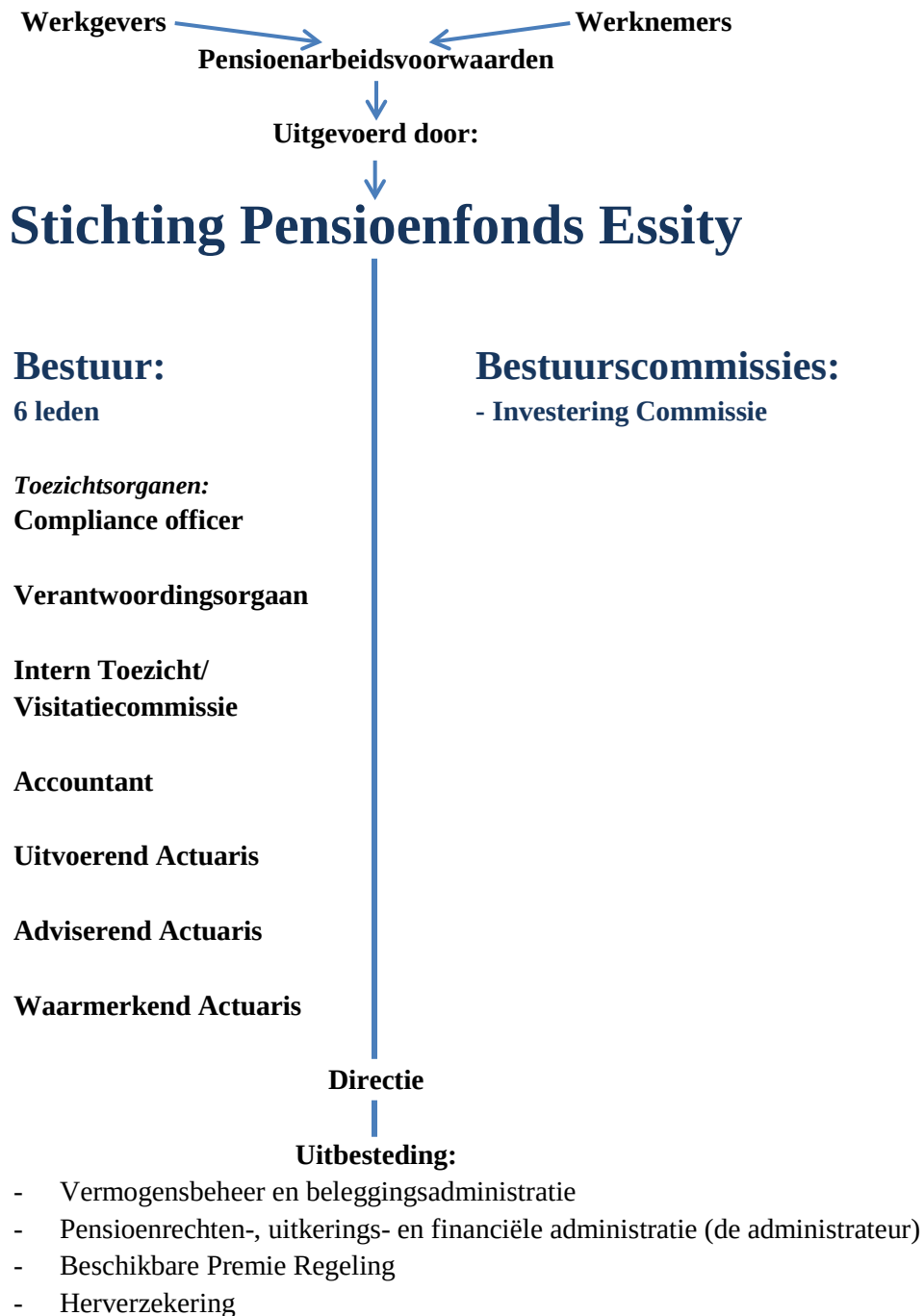
Administratie: AZL N.V.
Akerstraat 92
6411 HD Heerlen
Telefoon: 088-1163035

Website: www.mijnessitypensioen.nl
E-mail adres: mijnessitypensioen@azl.eu

www.mijnessity

o r g a n i s a t i e

Organogram Stichting Pensioenfonds Essity

pensioen.nl

3. Toelichting bestuur en organisatie

Inleiding

Stichting Pensioenfonds Essity (tot 1 juni 2018 Stichting Pensioenfonds SCA) is een ondernemingspensioenfonds en is gestart op 1 januari 2014. Het pensioenfonds is de voorzetting van 'Ring H' bij de splitsing van het multi-opf Stichting Pensioenfonds SCA per 31 december 2013.

Stichting Pensioenfonds Essity heeft de stichting als rechtsvorm en is statutair gevestigd in Zeist.

Missie, visie en strategie

In het document 'Missie en strategie SPE' zijn missie, visie en strategie vastgesteld.

Missie, visie: Stichting Pensioenfonds Essity heeft ten doel het uitvoeren van pensioenovereenkomsten van de aangesloten ondernemingen en in het kader daarvan het verstrekken of doen verstrekken van pensioen- of andere uitkeringen aan deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden één en ander in overeenstemming met de bepalingen van de statuten van het pensioenfonds, het pensioenreglement en de uitvoeringsovereenkomsten.

Strategie: het bestuur streeft voor haar beleid en uitvoering in al haar werkzaamheden naar best-practice realisatie en met name naar een optimale verhouding in kwaliteit en kosten.

Verantwoordelijkheid en bevoegdheden

Het bestuur is eindverantwoordelijk voor het beleid en uitvoering van en door het pensioenfonds van de overeengekomen pensioenregeling.

De financiering van de pensioenvoorziening vindt plaats door aangesloten Essity en SCA ondernemingen en Stichting Pensioenfonds Essity. De uitvoeringsovereenkomsten tussen de werkgevers en het pensioenfonds is voor het laatst vastgelegd in 2015, ingaande 1 januari 2015.

Het fonds heeft een actuariële en bedrijfstechnische nota (ABTN) waarin wordt gemotiveerd welk beleid wordt gevoerd om de doelstelling van het fonds te kunnen nakomen.

Organisatie van het fonds

Bestuur en directie

Het bestuur van Stichting Pensioenfonds Essity bestaat uit zes personen. Twee leden worden voorgedragen door de aan de ondernemingen verbonden ondernemingsraden en een lid wordt via verkiezingen gekozen en voorgedragen door en uit de pensioengerechtigden. Drie bestuursleden worden voorgedragen voor benoeming door de werkgever.

De benoeming van bestuurders door het bestuur geschiedt conform de statuten en een daartoe in 2016 opgesteld reglement. In 2014 heeft het bestuur besloten bestuurders namens de gepensioneerden een vergoeding te geven voor hun bestuurswerkzaamheden, overige bestuursleden worden niet bezoldigd. De samenstelling van het bestuur per ondertekening van dit jaarverslag per 11 juni 2018 wordt weergegeven in **Hoofdstuk 2**.

Directie

Sinds 1 november 2007 heeft het fonds een directeur aangesteld die de dagelijkse werkzaamheden uitvoert voor het fonds. De directeur is in dienst van Stichting Pensioenfonds Essity en wordt bezoldigd door het fonds. De taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de Pensioenfonds Directie/Directeur zijn vastgelegd in een reglement, laatstelijk gewijzigd in 2011.

Vergaderingen bestuur en overleg

Het bestuur vergadert vijf tot zes keer per jaar. Daarnaast worden er nog twee informele bestuursdagen en een cursusdag georganiseerd. Het bestuur kan hierbij het Verantwoordingsorgaan uitnodigen. Het bestuur kan elk gewenst moment een extra vergadering beleggen. Directie en bestuur zijn op dagniveau betrokken bij ontwikkelingen van het fonds. Het bestuur is in 2017 vijf keer bijeengekomen voor reguliere vergaderingen.

Betrouwbaarheid en deskundigheid

Het bestuur draagt er zorg voor dat de deskundigheid en betrouwbaarheid van degenen die het beleid van het fonds bepalen of mede bepalen buiten twijfel staan. Daarnaast is er voor het bestuur, leden van de commissies en andere verbonden personen een gedragscode opgesteld. Voorwaarden hiertoe zijn vastgelegd in het document 'Reglement Bestuursbenoemings- en Deskundigheidsplan', welke doorlopend wordt geëvalueerd en desnoods wordt aangepast.

Principes Goed Pensioenfondsbestuur

Het bestuur volgt de 'Wet versterking bestuur pensioenfonds' en de Code Pensioenfonds van de Pensioenfederatie. In **Hoofdstuk 5** wordt het beleid rondom governance toegelicht.

Bestuurscommissie(s)

Het pensioenfonds heeft een (1) bestuurscommissie, de Investerings Commissie (IC). De IC geeft advies over de beleggingen en heeft naast bestuurders ook externe deskundigen als leden. De IC heeft een centrale rol in de dagelijkse uitvoering van het vermogensbeheer. Zij is het aanspreekpunt voor de fiduciair vermogensbeheerder en heeft een brede voorlichtende en adviserende rol naar het bestuur.

Compliance en compliance officer

Het fonds heeft een gedragscode, een klokkenluidersregeling, een incidentenregeling en er is een klachten- en geschillen regeling. Het fonds heeft geen 'insiders', wel 'verbonden' personen. Deze dienen allen de gedragscode te ondertekenen. Het betreffen de leden van het bestuur, directie, Verantwoordingsorgaan, extern leden Investerings Commissie en leden van de Visitatie Commissie. Het bestuur toets of dienstverleners een vergelijkbare gedragscode hanteren en nakomen. Het bestuur heeft een extern compliance officer benoemd. Deze bewaakt of het fonds voldoet aan de voor het fonds van toepassing zijnde actuele wet- en regelgeving en de naleving van de gedragscode voor bestuursleden en of betrokkenen ('verbonden personen'). In 2017 is de

gedragscode aangevuld. Elk jaar stelt de compliance officer een rapport op. In het verslagjaar zijn geen bijzonderheden voorgevallen.

Verantwoordingsorgaan

Het Verantwoordingsorgaan (VO) heeft de bevoegdheid jaarlijks een oordeel te geven over het handelen, het gevoerde beleid en de beleidskeuzes van het bestuur. De leden van het VO staan vermeld in **Hoofdstuk 2**. Vanaf 2014 ontvangt het VO-lid namens de gepensioneerden een vergoeding. De overige leden worden niet bezoldigd. Er is een 'Reglement Verantwoordingsorgaan' waarin ondermeer samenstelling en benoeming, taken, bevoegdheden en uitvoering worden beschreven. Deze is in 2016 laatstelijk aangepast.

Intern toezicht/Visitatiecommissie

Het bestuur is verantwoordelijk voor het inrichten van intern toezicht op processen en uitvoering. Voor dit intern toezicht maakt het fonds gebruik van een externe Visitatiecommissie die elk jaar beleid en uitvoering toetst. De visitatiecommissie stelt een samenvatting op in haar rapport die wordt opgenomen in het jaarverslag van het fonds.

Accountant

Het bestuur heeft een accountant aangesteld. Deze accountant controleert jaarlijks de jaarrekening en de verslagstaten voor DNB alsmede de werkzaamheden van de compliance officer en doet vervolgens verslag van zijn werkzaamheden in de vorm van een controle-verklaring en een accountantsverslag. Het jaarwerk 2017 is gecontroleerd door Deloitte Accountants BV.

Uitvoerend actuaris

De uitvoerende actuaris stelt op maand-, kwartaal- en jaarbasis de voorziening pensioenverplichtingen vast. Daarnaast stelt deze jaarlijks de verzekeringstechnische analyse vast en rapporteert hierover aan het bestuur door middel van een actuariel rapport. AZL NV is de uitvoerende actuaris.

Adviserend actuaris

Indien het pensioenfondsbestuur te maken heeft met actuariële vraagstukken, bestaat de mogelijkheid om de adviserend actuaris te raadplegen. Het fonds gebruikt twee kantoren, AZL NV en Aon Hewitt Associates BV.

Certificerende actuaris

Het fonds benoemt een certificerende actuaris die nagaat of de voorziening pensioenverplichtingen op voldoende prudente grondslagen en correct is vastgesteld. Tevens controleert hij of de aanwezige middelen voldoende zijn ten opzichte van de verplichtingen en of het fonds conform 'prudent person' beginselen belegt. Triple A- Risk Finance Certification BV is de certificerende actuaris.

Uitbesteding

Het pensioenfonds besteedt op structurele basis activiteiten uit. Bij alle uitbesteding activiteiten conformeert het fonds zich volledig aan de regelgeving van de toezichthouder op het gebied van uitbesteding. In voorkomende gevallen zullen met de uitvoerende organisatie nadere afspraken omtrent procedures, processen, informatieverschaffing en te leveren diensten worden vastgelegd in 'Service Level Agreements' (SLA).

De volgende werkzaamheden zijn door het bestuur uitbesteed:

1. Vermogensbeheer en beleggingsadministratie

Vanaf 1 oktober 2008 wordt het vermogensbeheer van het pensioenfonds uitgevoerd conform het concept van 'fiduciair vermogensbeheer' door het Nederlandse bedrijf Mn-Services Vermogensbeheer B.V. te Den Haag (MN). MN is verantwoordelijk voor coördinatie van het vermogensbeheer, advies, risicomanagement, uitvoering, beleggingsadministratie en bestuursrapportage. Er is een beleggingsbeleid opgesteld. Deze is afgeleid van het risicoprofiel als vastgesteld door sociale partners (werkgevers en werknemers), wet en regelgeving en analyse naar het bijpassende beleggingsbeleid (ALM-studie). Het uiteindelijke beleggingsbeleid wordt jaarlijks door het bestuur vastgesteld in een 'Beleggingsplan'.

2. Pensioenrechten-, uitkering-, en financiële administratie

De pensioenrechten-, uitkeringen- en financiële administratie zijn uitbesteed bij AZL N.V. te Heerlen (de administrateur). Ook biedt AZL bestuursondersteuning.

3. Beschikbare premie-regeling

Conform het pensioenreglement is er sprake van een Beschikbare Premie Regeling. Deze beschikbare premieregeling wordt uitgevoerd door ABN-Amro Bank N.V. te Amsterdam, afdeling Pensioen Services. Het pensioenfonds heeft een zorgplicht aan deelnemers betreffende deze regeling, doch de beleggingen van deelnemers in het kader van deze regeling zijn voor risico van de deelnemer en niet voor het pensioenfonds.

4. Herverzekering

Overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico's zijn vanaf 1 januari 2016 herverzekerd bij Elips Life.

Klachten- en geschillenregeling

Zie compliance

Overig advies

Het fonds maakt op reguliere basis gebruik van juridisch advies van Aon Hewitt Associates BV.

4. Samenvatting beleid en uitvoering

Het pensioenfonds concentreert haar beleid en uitvoering op de volgende kernactiviteiten:

- 1 Organisatie van ‘goed bestuur’ oftewel (Good) Governance;
- 2 Vermogensbeheer en financiële positie;
- 3 Administratie, pensioenregeling, premie, franchise en indexatie;
- 4 Communicatie;
- 5 Risicobeheer.

In 2017 is er naast de normale operationele uitvoering een grote inspanning geleverd in:

- Pensioensprekuren met werknemers Essity;
- Ontwerp en implementatie nieuwe ESG beleid;
- Toevoeging nieuwe belegging categorieën voor toekomstige betere spreiding in zowel de matching- als return portefeuilles.

Een gedetailleerd verslag over het gevoerde beleid, wordt in navolgende hoofdstukken gegeven. Hieronder volgt een korte samenvatting.

Governance

De structuur van het bestuur en directie wordt doorlopend geëvalueerd en is in 2017 gelijk gebleven: er is sprake van een paritair bestuur van vijf bestuurders (planning 2018: 6 personen) dat ondersteund wordt door een directie. In 2017 is aanhoudend veel aandacht geweest voor het structureel verhogen van de opleidingsinspanning voor bestuur en Verantwoordingsorgaan. Deze is nu ingebed in de jaaragenda van beide organen. Het bestuur is van mening dat de organisatie van bestuur en de samenstelling daarvan haar in staat stelt ‘in control’ te zijn en te blijven over het beleid en uitvoering.

Het bestuur is in 2017 ‘in control’ geweest en heeft het vermogensbeheer conform de ‘prudent person regel’ uitgevoerd.

Kosten:

Het pensioenfonds voert een strak kostenbeheer (verhouding beste kwaliteit (rendement) tegen zo laag mogelijke kosten/risico). Kosten worden opgesplitst in kosten voor *uitvoering* en *vermogensbeheer*.

Uitvoeringskosten: deze zijn in 2017 gedaald ten opzichte van 2016 door lagere administratiekosten, lagere incidentele kosten als implementatiekosten nieuwe regeling en grotere toedeling kosten aan ‘kosten vermogensbeheer’.

Kosten vermogensbeheer: deze zijn in 2017 gestegen ten opzichte van het beheerde vermogen. Dit komt met name door toedeling van bepaalde kosten die voorheen als ‘uitvoeringskosten’ werden geclassificeerd. Zonder deze extra toedeling zijn de kosten gelijk gebleven ten opzichte van 2016.

Vermogensbeheer en financiële positie

Vermogensbeheer: conform de wetgeving voert het fonds haar vermogensbeheer uit conform de ‘prudent person regel’ Voor Stichting Pensioenfonds Essity is het (beleggings)risicobeleid vastgesteld en gedefinieerd door sociale partners (Essity en werknemers (vakbonden)) op basis van vooronderzoek door het pensioenfonds. Hier wordt de basis gelegd voor beleggingen binnen een strikt risicoprofiel ten opzichte van de verplichtingen en de ambitie voor indexatie met als kern gespreid beleggen met een optimum van rendement versus risico en kosten. Het fonds hanteert hierbij de generieke leidraad van ‘investment-beliefs’ met daarin Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (ESG) als onderdeel. Er is kennis en deskundigheid over beleggingen bij het bestuur en haar Investerings Commissie, er is beschikking over expertise bij diverse geselecteerde partijen. Er is een raamwerk van contracten en afspraken over mandaten, monitoring, rapportage en verantwoording over het vermogensbeheer waardoor ook uitvoeringsrisico’s zijn gemitigeerd (conform analyse Integraal Risico Management, zie ook **Hoofdstuk. 11 Risicobeheersing**).

In 2017 behaalde het pensioenfonds een totaalrendement (na kosten) van 5,4% (2016: 9,5%). Het vijf jaars gemiddelde jaarrendement bedraagt 7,1%. In 2017 is het beleid van 2016 gecontinueerd, actieve mutaties betroffen met name verdere verhoging van hypotheek in de matching portefeuille richting de 10%.

Financiële positie: het belegd vermogen (definitie kerncijfers) is gestegen met euro 26,7 miljoen tot euro 424,5 miljoen. De verplichtingen daalden met 0,9%-punt door stijging van de rente tot

1,55% versus 2016 1,39%. Per saldo steeg de beleidsdekkingsgraad van 98,3% tot 102,9% en de actuele dekkingsgraad van 96,3% (eind 2016) tot 105,3% eind 2017. Daarmee bevindt het fonds zich nog in de herstelfase. Balansposten ‘Overige Voorzieningen VPL’ en ‘Bestemde Reserve Premiedepot’ worden niet meegerekend tot de dekkingsgraad van het fonds.

Administratie, pensioenregeling, premie, franchise en indexatie

Administratie: de pensioen- en de financiële administratie worden uitgevoerd door AZL N.V. te Heerlen. De belangrijkste ontwikkelingen in 2017 waren:

- het implementeren van de actuele pensioenregeling in de administratie;
- het aanpassen van diverse communicatiemiddelen van SPE in verband met de toeslagverwachting op de middellange termijn;
- de verzending van het UPO aan alle deelnemers, arbeidsongeschikten en pensioengerechtigden;
- het actualiseren van het herstelplan.

Pensioenregeling: over het jaar 2017 was het ‘Pensioenreglement 2015’ van kracht. De regeling is een hybride regeling met twee componenten: een opgebouwde rechten systeem (Defined Benefit, DB) en individuele beschikbare premie regeling (Defined Contribution, DC). De pensioenrichtleeftijd is 67 jaar en voor het DB systeem kunnen er pensioenen opgebouwd worden tot over een maximum salaris van euro **103.317** (fiscaal maximum per 1 januari 2017). De regeling is beschikbaar via de website van het fonds.

Premie: de totale premie voor de regeling bedraagt 20,5% van de salarissom. Deelnemers dragen een eigen bijdrage bij zoals vastgelegd in de uitvoeringsovereenkomsten tussen het fonds en de aangesloten ondernemingen als percentage van de pensioengrondslag. Er is een premiecomponent voor de DB regeling en voor de DC regeling.

Franchise: per 1 januari 2017 is de franchise van de (DB) middelloonregeling vastgesteld op euro 13.961.

Indexatie: geen indexatie per 1 januari 2017 vanwege ontoereikende buffers.

Communicatie

- In 2017 zijn de ontwikkelingen rondom communicatie als volgt:
Extra Pensioensprekuren met uitleg over de Essity pensioenregeling en toelichting op de pensioenplanner op basis van individueel pensioen;
- Introductie van een nieuwe opzet van het UPO;
- Verzending brief voor extra toelichting pensioenplanner;
- Meer aandacht voor het communiceren over toeslagverwachtingen en op de middellange termijn;
- Update van het communicatieplan op basis van de geldende wet- en regelgeving.

De website is een belangrijk communicatiemedium voor nieuwsberichten, kwartaalupdates, brochures en documenten, verantwoording door bestuur en (achtergrond)informatie over de pensioenregelingen, etc..

Risicobeheer

Het bestuur hanteert een systematisch Integraal Risico Management (IRM). Hiertoe heeft zij een IRM-risicomatrix opgesteld. De IRM is een 360 graden risicoanalyse voor het fonds. Hierbij is ten doel gesteld om de risico’s ‘contained’ (effectief) te identificeren, te analyseren, de risicomitigerende maatregelen te benoemen en actiepunten te identificeren.

De IRM is gebaseerd op (1) analyse bruto risico’s (met kwantificering daarvan) (2) bepaling risico-acceptatieniveau, (3) beschrijving mitigerende maatregelen en (4) bepaling overblijvend (netto) risico, (5) bepaling of dit risico valt binnen het nettorisicoacceptatieniveau en (6) bepaling eventuele actiepunten. Het netto risico wordt kwantitatief bepaald en is een vermenigvuldiging van kans op het overblijvende risico na de mitigerende maatregelen keer de impact van het risico op de dekkingsgraad van het fonds.

Bij de IRM zijn alle risico’s gecategoriseerd in drie hoofdrisicogroepen met diverse subgroepen. In **Hoofdstuk 11** wordt de IRM en de uitkomsten samengevat. In 2017 zijn er geen aanpassingen geweest.

5. Governance pensioenfondsen

5.1 Samenvatting

Goed bestuur (governance) heeft vier hoofdelementen:

1. Organisatie van goed bestuur, deskundigheid;
2. Vermogensbeheer conform prudent person principe;
3. De ambitie hebben om voor stakeholders 'good-practice' beleid en uitvoering te realiseren, kostenbeheersing;
4. Inzicht en controle over risicobeheersing;
5. 'In control' zijn op beleid en uitvoering.

Het bestuur heeft een sterke focus op goede governance en is van mening dat zij via goede organisatie 'in control' is op beleid en uitvoering en dat risico's acceptabel zijn.

5.2 Toelichting

Ad 1 Organisatie van goed bestuur:

Het bestuur voert doorlopend evaluatie uit van de organisatie van 'het besturen'. In 2017 heeft het wederom vastgesteld dat de huidige organisatie en opzet voldoet maar dat blijvende inspanning voor continuïteit bestuur en organen en bevordering deskundigheid noodzakelijk blijven. In 2017 is gestart met benoeming van een extra kandidaat-bestuurder namens de werkgever in het kader van beheersing continuïteitsrisico bestuur. Stichting Pensioenfondsen Essity kiest voor een paritair bestuur en werkt voor continuïteit en kwaliteitsbewaking met een (fulltime) directie. Er is een (1) bestuurscommissie, de Investerings Commissie. Dit is een adviescommissie voor het bestuur en heeft geen besluitbevoegdheid, behoudens in opdracht van het bestuur. De commissie bestaat in totaal uit zes leden, twee leden namens het bestuur (paritair), drie externe leden en de voorzitter. De voorzitter is de directeur van het fonds om optimale afstemming tussen bestuur, commissie en vermogensbeheerders te garanderen. De leden worden benoemd/ontslagen door het bestuur. Sinds 2007 voldoet deze opzet uitstekend en biedt het ruim voldoende 'countervailing' power voor het bestuur versus bijvoorbeeld externe dienstverleners als de fiduciair manager.

Deskundigheid: Het fonds hanteert een deskundigheidsplan. Alle leden van het bestuur voldoen aan de deskundigheidsnormen. In 2017 is het aspirant leden van de IC intern en extern opgeleid. Het bestuur heeft in 2017 permanente educatie georganiseerd, tevens voor het Verantwoordingsorgaan. Zie ook **Hoofdstuk 3 Toelichting bestuur en organisatie**. Diverse beleidsdocumenten zijn aan de orde in relatie tot deze organisatie van goed bestuur.

Ad 2 Vermogensbeheer conform prudent person principe:

Conform wetgeving voert het fonds haar vermogensbeheer uit conform de 'prudent person regel'. Voor Stichting Pensioenfondsen Essity is het (beleggings)risicobeleid in 2015 vastgesteld en gedefinieerd door sociale partners (Essity en werknemers) op basis van vooronderzoek door het pensioenfondsen. Hier wordt de basis gelegd voor beleggingen binnen een strikt risicoprofiel ten opzichte van de verplichtingen en de ambitie voor indexatie met als kern gespreid beleggen met een optimum van rendement versus risico en kosten. Het fonds hanteert hierbij de generieke leidraad van 'investment-beliefs' met daarin Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (ESG) als onderdeel. Er is kennis en deskundigheid over beleggingen bij het bestuur en haar Investerings Commissie, er is ruimschoots beschikking over expertise bij diverse geselecteerde partijen. Er is een breed raamwerk van contracten en afspraken over mandaten, monitoring, rapportage en verantwoording over het vermogensbeheer waardoor ook uitvoeringsrisico's zijn gemitigeerd (conform analyse Integraal Risico Management, zie ook **Hoofdstuk. 11 Risicobeheersing**).

Ad 3 De ambitie hebben om voor stakeholders 'good-practice' beleid en uitvoering te realiseren (beleid, uitvoeringskosten)

In **Hoofdstuk 3 Organisatie en bestuur** wordt tevens missie, visie en strategie uitgewerkt in relatie tot good-practice. Intern en extern toezicht (Verantwoordingsorgaan, de visitatiecommissie, de accountant en de certificeerder) geven aan dat naar hun mening het

bestuur 'in control' is en dat het beleid en uitvoering in orde is. Betreffende *Uitvoeringskosten*: zie **Hoofdstuk 6 Kosten**.

Ad 4 Inzicht en controle over risicobeheersing

Uit de Integrale Risico Management (IRM) studie blijkt dat alle risico's in relatie met governance laag zijn (zie ook **Hoofdstuk 11 Risicobeheersing**). In 2017 zijn diverse contracten vernieuwd, waarmee extra controle en borging is gerealiseerd waaronder betreffende IT-processen en privacy-bescherming bij AZL.

Ad 5 'In control zijn op beleid en uitvoering'

Het bestuur is van mening dat het gedurende 2017 'in control' is geweest over beleid en uitvoering. In 2017 heeft het bestuur veel aandacht besteed aan opleiding en invulling van vacatures, aan vermogensbeheer en communicatie met deelnemers. Het afgelopen jaar zijn aan Stichting Pensioenfondsen Essity geen dwangsommen of boetes opgelegd. Er zijn door DNB geen aanwijzingen aan het fonds gegeven, noch is een bewindvoerder aangesteld of is bevoegdheidsuitoefening van organen van de fondsen gebonden aan toestemming van de toezichthouder.

5.3 Verslag van de bestuurscommissies

Investerings Commissie, zie **Hoofdstuk 7 Vermogensbeheer**.

5.4 Naleving Code Pensioenfondsen

Het bestuur heeft in 2017 opnieuw een inventarisatie uitgevoerd met betrekking tot de naleving van de Code Pensioenfondsen. Gebleken is dat bijna alle van de normen van de code worden nageleefd. Navolgend een inventarisatie:

Communicatie en transparantie: het bestuur heeft in 2016 de effectiviteit van de ingezette communicatiemiddelen gemeten. De communicatie wordt gewaardeerd op een cijfer 8,1. In 2017 is geen herhalingsonderzoek uitgevoerd. Waardering voor het 'pensioensprekuren' door werknemers en overige stakeholders is onverminderd groot.

Geschiktheid: in de code is opgenomen dat het bestuur elk jaar (fonds: één keer in de drie jaar) een derde partij betreft bij de evaluatie van het functioneren van het bestuur. Het bestuur heeft in het geschiktheidsplan opgenomen dat het bestuur zich bij de zelfevaluatie kan laten bijstaan door een deskundige. Het niet naleven van de Code Pensioenfondsen in deze vindt plaats omdat het bestuur van mening is dat haar jaarlijkse zelfevaluatie voldoende inzicht geeft en dat de betrokkenheid van een derde partij één maal per 3 jaar, ook vanwege het kostenaspect, afdoende is.

In de zelfevaluatie 2017 is een onafhankelijk derde partij betrokken geweest. In het rapport worden zelfevaluatieprocessen als adequaat beschreven en enkele suggesties gedaan voor aanvullende, extra onderwerpen bij deze evaluatie. Het fonds blijft de focus houden op opleiding als structurele component door het jaar heen.

Zittingsduur en herbenoeming: het bestuur hecht aan de continuïteit van het bestuur en wenst daarom niet in de statuten van het fonds op te nemen dat de zittingsduur van een bestuurslid maximaal vier jaar is en dat herbenoeming maximaal twee keer kan plaatsvinden. In de praktijk zal deze bepaling echter zoveel mogelijk worden toegepast.

Diversiteit: het fonds voert een beleid dat is gericht op diversiteit in het bestuur en zijn organen en heeft dat vastgelegd in een reglement. Per februari 2016 is het Verantwoordingsorgaan 'divers' samengesteld met de benoeming van mevrouw MSc M.R. Ennema (34). Het bestuur voldeed hier al aan vanaf 2015.

5.5 Verwachtingen

Het bestuur blijft investeren aan opleiding. De huidige organisatiestructuur werkt naar tevredenheid en zal op hoofdlijnen, betreft organisatie, naar verwachting, gelijk blijven.

6. Kosten

6.1 Algemeen

Het bestuur streeft naar een optimale verhouding tussen kwaliteit (rendement) en kosten (risico) gegeven de uit te voeren pensioen- arbeidsvoorwaarden en het risicoprofiel. Hiertoe voert het pensioenfonds een zorgvuldig beleid in al haar activiteiten en probeert het daar waar mogelijk kosten te besparen. De kosten worden opgesplitst in **pensioenbeheer en vermogensbeheer**. Het pensioenfonds heeft door wettelijke bepalingen hoge kosten voor toezicht en controle. Daarnaast moet het fonds belasting betalen ten koste van het eigen vermogen. Deze controlekosten en belastingen tezamen zijn hoger dan de administratiekosten.

Belasting (BTW)

Alle Europese landen, behalve Nederland, hebben besloten op basis van een uitspraak van het Europese Hof pensioenfonds vrij te stellen voor BTW. Ondanks fel verzet van de Nederlandse pensioensector verdedigde de Nederlandse Staat tot de rechter haar 'onteigening van pensioeninkomen'. Stakeholders van het fonds waren in 2017 euro 176.000, euro 84 per deelnemer kwijt aan belasting (21,0%).

Belasting en wettelijke controle kosten tezamen zijn hoger dan administratie kosten

Het fonds heeft in december 2015 besloten mee te doen aan een class-action via AZL voor een claim van vrijstelling BTW voor zowel de DB en de DC componenten van het pensioenreglement. Het fonds heeft eind 2017 uitslag ontvangen van de belastingdienst. Deze oordeelt dat de DC regeling wel in aanmerking komt voor vrijstelling BTW heffing maar niet de DB regeling. Er wordt geen uitspraak gedaan over terugwerkende kracht. Het merendeel van de onteigening valt in de uitvoering van de DB regeling. Het fonds onderzoekt de uitspraak.

Kosten vanuit wetgeving

In de afgelopen jaren heeft de politiek vele nieuwe wetten aangenomen die de uitvoering van pensioenfonds beïnvloeden en die kosten voor uitvoering verhogen. Deze kosten worden betaald uit de algemene middelen van het fonds en gaan dus (uiteindelijk) ten koste van de pensioenen van de deelnemers. Ondanks alle inspanningen van het fonds om deze kosten zo laag mogelijk te houden zorgen deze wetswijzigingen voor incidentele maar ook structureel hogere kosten en dus lagere pensioenen. Een overzicht van enkele recente, belangrijke wettelijk aanpassingen (niet compleet) en noodzakelijke maatregelen van het bestuur wordt in de tabel op deze pagina gegeven. Los van de impact van deze wetgeving op kosten bedragen in 2017 wettelijk bepaalde toezicht- en controle kosten euro 84 per deelnemer. Tezamen met de belasting is dit euro 168 per deelnemer terwijl de administratiekosten per deelnemer euro 157 bedragen.

6.2 Kosten pensioenbeheer

De kosten pensioenbeheer omvatten kosten:

1. Pensioenadministratie
2. Uitvoeringskosten waaronder communicatie en pensioenplanner
3. Toezichts- en controle kosten (volgend uit wetgeving)
4. Belastingen

In **Toelichting 22** wordt een gedetailleerd overzicht gegeven van de kosten, waarbij kosten 2-4 niet zijn doorgerekend naar vermogensbeheer. Uit onderzoek is gebleken dat kosten 2-4

voor 64% vermogensbeheer gerelateerde kosten zijn en in de tabel op deze pagina zijn doorbelast aan vermogensbeheer. In 2017 zijn de totale kosten pensioenbeheer aanzienlijk lager, euro 549 duizend versus 2016 euro 631 duizend.

Stichting Pensioenfonds Essity		
Nieuwe wetgeving die leiden tot incidentele en structurele kostenverhogingen		
Wetgeving	Jaar	Maatregelen fonds
Nieuw fiscaal kader	2014	Aanpassing pensioenregeling
Wet versterking bestuur pensioenfonds	2014	Aanpassingen reglementen, extra opleiding, etc
Aanpassingen FTK	2014	Introductie nieuwe UFR, aanpassingen berekeningen dekkingsgraden etc
Nieuw fiscaal kader en leeftijd 67 met 100k limiet	2015	Nieuwe pensioenreglement, uitvoeringsovereenkomsten, etc
Aanpassingen FTK	2015	Weer een nieuwe UFR, herberekeningen; introductie nieuwe haalbaarheidstudie en herstelplan, aanpassingen ABTN voor risicoprofiel, crisisplan, integriteitsrisico's etc..
Besluit BTW	2015	Ondanks uitspraak Europees Hof handhaving besluit BTW verplichting voor pensioenfonds
Wet communicatie	2015	Introductie Pensioen 1-2-3
Vereiste systematische risico-analyse	2015	Handhaving DNB
Nieuwe AOW leeftijd	2016	Aanpassing reglementen en inregeling
Meting van communicatie effectiviteit	2016	Kosten voor meting
Privacy wetgeving	2017	Kosten voor handhaving
Nieuw fiscaal kader	2018	Nieuw pensioenreglement en implementatie
Europa: IORP II	2019	Extra governance en extra controle organen

Kosten pensioenadministratie waren lager door afwezigheid implementatiekosten. Kosten uitvoering waren lager vanwege hogere doorbelastbare kosten aan werkgever. Kosten toezicht en controle waren gering lager doordat contracttherziening de hogere kosten van DNB konden compenseren.

Pensioenadministratiekosten per deelnemer bedroegen in 2017 euro 157 (2016: 158). In Nederland variëren kosten uitvoering bij pensioenfonds tussen circa euro 100 en 1.500 (Bron: LCP Netherlands Werk In Uitvoering Bij Pensioenfonds 2014) en de kosten voor het fonds liggen onder het gemiddelde van vergelijkbare pensioenfonds betreft grootte in Nederland. *Verwachting:* het bestuur verwacht hogere kosten door nieuwe implementatiekosten vanwege introductie overgang pensioenreglement van 67 jaar naar 68 jaar.

6.3 Kosten vermogensbeheer

De kosten vermogensbeheer omvatten alle kosten voor het beheer van het vermogen, inclusief kosten Investerings Commissie. De vermogensbeheerkosten bij het pensioenfonds zijn laag omdat het bestuur een bewust kostenbeleid hanteert bij haar vermogensbeheer, bijvoorbeeld in haar keuze tussen actief en passief beheer, de complexiteit van de beleggingsproducten en de selectie van managers mede in relatie tot prestatievergoedingen. De vermogensbeheerkosten worden uitgedrukt als kosten ten opzichte van het totaal gemiddelde beheerde vermogen in honderdsten procenten ofwel 'basispunten'. In 2017 (2016 pro forma) zijn algemene kosten toegerekend aan vermogensbeheer, zie kostenoverzicht.

In 2017 daalden de kosten vermogensbeheer (exclusief BTW) met (afgerond) 4 basispunten van 50 tot 46 basispunten door met name lagere transactiekosten. Elk jaar voert het fonds een rendement/kosten onderzoek uit. Uit het meest recente CEM 2016 onderzoek blijkt dat het fonds conform het Nederlandse gemiddelde heeft gepresteerd voor wat betreft opbrengsten en kosten. Voor 2017 verwacht het fonds een beter dan gemiddelde prestatie. De langjarige rendementen worden verstrekt in **Hoofdstuk 7 Vermogensbeheer**. Hieruit blijkt dat het fonds de beleggingskosten 'terug verdient' ten opzichte de benchmark (zonder kosten). Het fonds monitort het effect op het rendement door de afwijking van de strategische beleggingsmix. In 2017 was het rendement bij benadering 120 basispunten hoger dan bij (theoretische) uitvoering van de strategische mix waarmee ruimschoots potentiële extra kosten gecompenseerd zijn.

Stichting Pensioenfonds Essity

Historisch overzicht kosten pensioenfonds in euro x 1.000

	2017	% 1)	2016	% 1)	2015	%	2014	%	2013	%
Vermogensbeheer (Bron MN)										
Beheervergoeding en IC	1.324	31	1.106	28	1.040	28	994	31	973	34
Performance gerelateerde kosten	332	8	405	10	92	2	15	0,5	0	0
Transactiekosten en overige kosten exbewaarloon	197	5	399	10	355	9	157	5	208	7
Bewaarloon	90	2	70	2	72	2	59	2	44	2
Vermogensbeheer totale kosten	1.943	46	1.980	50	1.558	42	1.225	38		
Belasting (BTW)	49	1	55	1	56	1	56	2		
Vermogensbeheer incl BTW	1.992	47	2.035	51	1.614	43	1.280	40	1.225	43
Doorbelasting uitvoering 3)	381	9	450	11						
Vermogensbeheer incl BTW en doorbelasting	2.373	56	2.485	62						
Pensioenbeheer										
Pensioenadministratie	328		318		348		346			
Uitvoeringskosten	385		481							
Kosten toezicht en controle	84		87							
Pensioenbeheer totale kosten	797	19	886	24	884	24	639	20		
Pensioenadministratie per deelnemer in euro	157		158		174		178			
Belasting (BTW)										
BTW % (gewogen)	21,0%		21,0%		21,0%		21,0%		19,5%	
Belasting Vermogensbeheer	49	1	55	1	56	1	56	2		
Belasting Pensioenbeheer	127	3	135	4	137	4	121	4		
Belasting totaal	176		190		193		177			
Belasting per deelnemer in euro	84		94		96		91			
Pensioenbeheer incl BTW	924	22	1.021	27	1.021	27	760	23	771	27
Doorbelasting 64% aan vermogensbeheer	-381		-450							
Pensioenbeheer inclusief BTW en na doorbelasting	543		571							
Uitvoeringskosten totaal	2.740	65	2.866	65	2.442	65	1.864	58		
Uitvoeringskosten totaal (incl BTW)	2.916	69	3.056	69	2.579	69	1.985	61	1.996	69
Aantal deelnemers (actieven en gepensioneerden)	2.091		2.015		1.999		1.946		1.956	
Gemiddelde vermogen in euro miljoen 2)	420		400		374		324		288	

1) Kosten uitgedrukt ten opzichte van gemiddelde vermogen x 100 (basispunten oftewel bps)

2) Gemiddeld vermogen over het jaar berekend door MN Services conform methodieken Pensioenfederatie

3) Doorbelasting uitvoering vanaf 2017, 2016 pro forma

Stichting Pensioenfonds Essity

Kostenoverzicht vermogensbeheer 2017 (AUM in euro miljoen en kosten in euro x 1.000)

Kostenverreken Vermogensbeheer 2021 (AUM in euro miljoen en kosten in euro x 1000)																
	AuM	Beheervergoeding						Per formance fee	Trans actie kosten	Overige kosten	Totaal transactie en overige kosten	Be- waar- loon	Totaal ex BTW		Totaal incl BTW	
	Gemiddeld belegd vermogen	Basis vergoeding MN	Basis vergoeding ext. man.	BTW	Vergoeding verrekend in NAV	Totaal ex BTW	Totaal inc BTW						euro	basis punten	euro	basis punten
Matching Portefeuille	181	234	0	13	85	319	332	0	54	1	55		374	9	387	9
- Langlopende obligaties	76	61		13		61	74		9		9		70	2	83	2
- Bedrijfsobligaties	76	174				174	174		29	1	30		203	5	203	5
- Hypotheken	27				82	82	82				0		82	2	82	2
- Overlay beleggingen	3					0	0		12		12		12	0	12	0
- liquide middelen	0	0		0	3	2	2		4		4		6	0	6	0
- Notional Overlay	69															
Return Portefeuille	240	580	143	0	109	832	832	332	110	21	131		1.295	31	1.295	31
- EMD	41	247				247	247		74	4	78		325	8	325	8
- Aandelen Noord Amerika	44		65			65	65		0		0		65	2	65	2
- Aandelen Europa	55		79			79	79	332			0		410	10	410	10
- Aandelen Verre Oosten	15	15				15	15		0	4	4		19	0	19	0
- Aandelen opkomende markten	44	273				273	273		25	10	35		308	7	308	7
- Direct onroerend goed	29				100	100	100		0		0		100	2	100	2
- Indirect onroerend goed	11	45			10	55	55		9	3	12		67	2	67	2
- Valuta afdekking USD	9					0	0		1		1		1	0	1	0
- Valuta afdekking JPY	-9								0		0		0	0	0	0
- Notional Valuta afdekking	43															
Alg. vermogensbeheerkosten	na	172		36		172	208			11	11	90	274	7	310	7
Totaal	420	986	143	49	194	1.324	1.373	332	164	33	197	90	1.943	46	1.992	47

7. Vermogensbeheer

7.1 Samenvatting

In het bestuur en haar Investerings Commissie (IC) is uitgebreid gesproken over de ontwikkelingen van de wereldeconomie en mogelijke kansen en risico's voor de beleggingen. In het bijzonder is gesproken over diversificatie mogelijkheden in de Matching portefeuille (in relatie tot de lage renteniveau's), het niveau van de rente-afdekking en over mogelijkheden tot verdere spreiding van de Return portefeuille.

In 2016 is er een begin gemaakt met de opbouw van een hypotheek portefeuille en er is besloten om deze in 2017 verder uit te breiden tot 10% van de totale portefeuille.

In 2017 heeft het bestuur twee nieuwe potentiële beleggingscategorieën goedgekeurd: bank loans en infrastructuur. Deze zijn opgenomen in het beleggingsplan 2018. Allocatie zal plaatsvinden op basis van marktontwikkelingen. In 2017 is een nieuw beleid ontwikkeld voor Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (MVB) en zijn enkele belangrijke resultaten behaald hiervoor voor aandeelbeleggingen in Europa.

Het pensioenfonds behaalde een rendement over 2017 van 5,4%. Het vijf-jarig gemiddelde jaarrendement bedraagt 7,1%. Er is een outperformance van naar schatting 120 basispunten gerealiseerd ten opzichte van de strategische beleggingsportefeuille. De renteafdekking is in 2017 gehandhaafd op circa 41%. Met de stijging van de (DNB) rentevoet van 1,39% tot 1,55% heeft dit een positief resultaat opgeleverd ten opzichte van de strategische rente-afdekking van 50%.

7.2 Beleid en uitvoering

In 2017 is conform het 'Beleggingsplan 2017' uitvoering gegeven aan het beleggingsbeleid. Er zijn in 2015 diverse studies uitgevoerd (ALM, haalbaarheidsstudie- en toets) ter voorbereiding van de vastlegging van het risicoprofiel van het fonds door Sociale Partners. Deze hebben bepaald dat de strategische beleggingsportefeuille wordt uitgedrukt in een verhouding Matching en Return portefeuille. Het risicobudget wordt uitgedrukt in VEV en moet vallen binnen de (absolute) grenzen van 117% en 126%. De middenpositie van dit VEV (122%) is gekozen tot leidraad voor de strategische mix, die in 2015 is berekend op 50% Matching en 50% Return. Het risicoprofiel en de bandbreedtes zijn in 2017 ongewijzigd gebleven:

Stichting Pensioenfonds Essity Risicoprofiel en bandbreedtes		
Risico	Midden	Bandbreedte
Vereist Eigen Vermogen (VEV)	122%	117%-126%
Strategische Matching/Return verhouding	50%/50%	
Rente-afdekking	50%	max 10%-punt tov Matching
Valuta afdekking US dollar	50%	plus-min 10%
Valuta afdekking Britse pond	90%	idem
Valuta afdekking Japanse Yen	90%	idem
Liquideitsbuffer		1%-4%
Balansrisico (geen sturingsmiddel)	10%	8%-12%

7.3 Stand beleggingen

Stichting Pensioenfonds Essity Historische ontwikkeling beheerde vermogen in euro miljoen					
	2017	2016	2015	2014	2013
Matching Portefeuille	185,7	187,6	181,3	190,0	158,7
- Vastrentend	183,6	179,5	170,2	176,0	153,3
- Matching Overlay	2	8,8	7,9	13,3	-2,7
- Liquiditeiten	0,2	-0,7	3,1	0,7	8,1
Return Portefeuille	250,7	221,3	188,4	169,3	134,3
- Aandelen	165,7	146,3	133,7	120,3	98,7
- Onroerend Goed	43,4	36,0	20,0	16,5	7,8
- Valuta afdekking	0,1	0,1	0	0,1	nvt
- Obligaties opkomende markten	41,4	38,9	34,7	32,4	27,8
Totaal Portefeuille	436,4	408,9	369,7	359,3	293,0
Totaal Rendement	5,40%	9,5%	1,1%	20,3%	0,50%
Totaal Rendement Benchmark	5,29%	9,5%	0,8%	21%	0,20%

De Matching portefeuille bestaat uit beleggingsklassen met de laagste risico's zoals staats- en bedrijfsobligaties, hypotheek, rente afdekking en liquiditeiten. De beleggingsklassen hebben een bepaalde looptijd waarmee het renterisico van de verplichtingen wordt afgedekt ('matching', zie ook **Hoofdstuk 16.6. Renterisico S1**).

Return portefeuille: hierin zijn beleggingen ondergebracht met een hoger risicoprofiel dan in de Matching portefeuille zoals obligaties van opkomende markten, aandelen en vastgoed. De (historische) ontwikkeling van de portefeuille wordt in de tabellen weergegeven.

De investeringscommissie (IC) heeft in 2017 zeven keer overlegd, waaronder over economische ontwikkelingen, positie portefeuille en rente-afdekking en selectie nieuwe beleggingscategorieën.

In december 2017 is het 'Beleggingsplan 2018' goedgekeurd door het bestuur. Net als in 2017 wordt gestreefd naar verdere diversificatie in de Matching en Return Portefeuille. In hoofdlijnen blijft het beleid ongewijzigd.

Gedurende het jaar is er dagelijks contact met de fiduciair uitvoerder MN en wanneer nodig met leden van het IC en het bestuur. MN voorziet het pensioenfonds door het jaar heen van monitoringverslagen (week, maand en kwartaal), notities met informatie over markten of overwegingen en het bestuur geeft opdrachten via schriftelijke instructies. Het risicoprofiel van de beleggingen wordt continue gemonitord.

De governancestructuur voor uitbesteding vermogensbeheer aan MN is georganiseerd via contracten, SLA's en externe rapportage over interne controle (AO/IC). Het bestuur en de IC worden doorlopend op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen bij overige drie vermogensbeheerders, voor vastgoed Nederland (Altera), aandelen Europa en de VS (BlackRock) en Nederlandse hypotheek (Syntus Achmea Real Estate and Finance, SAREF).

7.3 Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (MVB, ESG)

In 2017 heeft het fonds haar maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB, Engels: Environment, Social and Governance, ESG) aangepast. Met en na consultatie van sociale partners zijn nieuwe MVB-uitgangspunten (ESG-uitgangspunten) bepaald.

Sociale partners en het pensioenfonds streven naar optimaal rendement maar zien tevens MVB/ESG als cruciaal vanuit sociaal- en risico oogpunt.

Vermeden moet echter worden dat MVB door willekeur wordt gestuurd en rendement verloren gaat. Daartoe is de ambitie gesteld dat alle beleggingen dienen te voldoen aan de UN Global Compact Principles tegen gelijke kosten. Consequenties voor het rendement van deze keuze worden geaccepteerd. Extra criteria kunnen worden gehanteerd na goedkeuring.

Dit nieuwe MVB-beleid is mede vastgelegd in de ABTN en doorgevoerd in het Beleggingsplan 2018. In feite is het een aanvulling op het MVB-beleid van de fiduciair manager MN.

De status van dit nieuwe beleid in 2017 is vergevorderd. Drie beleggingsklassen die hieraan nog niet voldeden waren de aandeelbeleggingen in Europa (1x) en de VS (2x). In 2017 heeft het fonds samen met uitvoerder BlackRock de beleggingscriteria in het bestaande BlackRock Europese aandelenfonds weten aan te passen en zelf de naam te verrijken met 'ESG-screened'. Het een en ander is met een persbericht publiek gemaakt. Voor aandelen VS (S&P500 en R2000) wordt in 2018 verder gezocht naar een oplossing.

Betreffende de DC-beleggingen via ABN Amro Pension Services wordt gezocht naar een oplossing voor implementatie van MVB criteria.

De MVB-status van de portefeuille (exclusief DC), inclusief enkele van de MVB-maatregelen van fiduciair MN, is als volgt:

	Uitvoerder	Status	Toelichting algemeen	MVB-activiteiten MN			Type
				Uitsluiting	Actief aandeel- houderschap	ESG Integratie	
- Staatsobligaties	MN	UN-proof 2)		X		X	Alleen de beste 25% landen op basis van criteria van goed bestuur zijn ESG-criteria worden meegenomen in actieve beleggingsbeslissingen
- Bedrijfsobligaties	MN	UN-proof 2)		X		X	
- Hypotheken	SAREF	nvt	Voldoet aan duurzaamheidscriteria vastgoed en sociaal beleid				
- Rente derivaten	MN	UN-proof 2)					
- Liquiditeiten	MN	UN-proof 2)					
- Aandelen Europa	BlackRock	UN-proof 1)					ESG-screening waarbij laagst scorende ondernemingen niet investeerbaar zijn. Verder speelt ESG een rol in de selectie en monitoring van de vermogensbeheerder.
- Aandelen VS S&P 500 index	BlackRock	niet UN-proof	Oplossing verwacht in 2018				
- Aandelen VS Russel 2000	BlackRock	niet UN-proof	Oplossing wordt gezocht				
- Aandelen Verre Oosten	MN	UN-proof 2)		X	X	X	
- Aandelen EM	MN	UN-proof 2)		X	X	X	ESG-screening waarbij laagst scorende ondernemingen niet investeerbaar zijn. Verder speelt ESG een rol in de selectie en monitoring van de vermogensbeheerder.
- Hoog rentende waarden	MN	UN-proof 2)		X		X	ESG is een selectie- en monitoringscriterium voor de externe vermogensbeheerder.
- Onroerend goed woningen NL	Altera	nvt	Voldoet aan duurzaamheidscriteria vastgoed				ESG-criteria worden meegenomen in actieve beleggingsbeslissingen
- Onroerend goed winkels	Altera	nvt	Voldoet aan duurzaamheidscriteria vastgoed				
- Listed onroerend goed EU	MN	UN-proof 2)		X	X	X	

1) UN proof betreft UN Global Compact Principles

2) Voldoet aan UN Proof 1), maar met additionele MN ESG principes

Algemeen

Op alle MN mandaten gelden ESG richtlijnen, inclusief eventuele uitsluitingen en actief aandeelhouderschap via stemmen en dialoogbeleid

Uitsluiting

Overheden/landen/bedrijven die handelen in strijd met door Nederland/EU/VS ondertekende internationale verdragen worden uitgesloten.

Actief aandeelhouderschap

Dialoog (stemming) op vergaderingen en of management. Dialoog wordt gestart op basis van schending van de UN Global Compact of grote ESG-risico's.

ESG Integratie

ESG-integratie in ofwel universumbepaling (beleggingsstrategie, bijvoorbeeld een ESG-screening), of in actieve beleggingsbeslissingen

Integrale (kwartaal) rapportage over MVB is nog sterk in ontwikkeling. Hier wordt gezocht naar mogelijkheden om bijvoorbeeld enkele KPI's aan te geven voor de klimaatbelasting.

MN voert voor haar fondsen een uitgebreid MVB-beleid uit waarover in detail per kwartaal verslag wordt gedaan. MN is sinds 2009 ondertekenaar van de Principles for Responsible Investment van de Verenigde Naties en haar beleggingsfondsen voldoen aan deze criteria. Uitgangspunten hierbij zijn klimaat, uitsluiting, ESG-criteria, actief aandeelhouderschap en stemmen.

Klimaat: In aansluiting op maatschappelijke ontwikkelingen zoals het klimaatakkoord van Parijs in 2015 heeft MN een klimaatbeleid opgesteld. Het fonds voelt zich verantwoordelijk om mee te helpen om de imprint van de mens op het systeem aarde (met name ontbossing en CO2 uitstoot) te verminderen. Het pensioenfonds ziet klimaatverandering ook als integraal onderdeel van 'het systeem aarde', los van de invloed op de mens. Het fonds streeft ernaar ook een bijdrage te leveren aan investeringen die nodig zijn om de mens te beschermen tegen de impact van klimaatverandering.

Uitsluiting: het uitsluitingsbeleid bepaalt welke ondernemingen en landen van mogelijke investeringen worden uitgesloten wegens betrokkenheid bij respectievelijk controversiële producten óf naar aanleiding van sancties uitgevaardigd door de Nederland, de EU en VS.

Integratie ESG-criteria

ESG-criteria worden meegenomen bij het opstellen van de beleggingsmandaten. MN heeft een aantal portefeuilles waarvan het

universum onder andere wordt bepaald door een ESG-screening van ondernemingen en landen. Zo wordt bij aandelenportefeuilles in ontwikkelde en opkomende landen een negatieve screening toegepast. Ook bij staatsobligaties worden alleen leningen versterkt aan landen met goede ESG-scores. ESG-factoren zijn ook van invloed op de individuele beleggingsbeslissingen die door portefeuille managers worden genomen bij actieve beleggingsmandaten.

Actief aandeelhouderschap: het fonds stelt zich namens haar deelnemers op als een actief aandeelhouder. Dit bestaat uit het stemmen op aandeelhoudersvergaderingen en het uitvoeren van een constructieve dialoog met bedrijven waarin belegd wordt.

Stemmen: Het stembeleid van het fonds wordt uitgevoerd voor de ondernemingen waarin wordt belegd. Middels het uitoefenen van stemrechten op aandeelhoudersvergaderingen beïnvloedt het fonds het bestuursbeleid van ondernemingen. Hiermee voldoet het fonds aan de eisen die de wetgever stelt aan institutionele beleggers zoals pensioenfondsen.

MN heeft mede namens het fonds in 2017 aandacht gegeven aan de volgende thema's:

Energietransitie: toetsen bedrijven op energietransitiebestendigheid;

Mens en Recht: toetsing bedrijven op basis van UN mensenrechtenbedrijfsstandaard;

Beloningen: ondernemingen moeten transparant zijn over beloningen en de genomen verantwoordelijkheid van de Raad van Commissarissen hierin;

Stemmen: met het stemrecht oefent MN namens de fondsen invloed uit op het beleid en de uitvoering door het bestuur van een onderneming.

7.4 Stand beleggingen

Stichting Pensioenfonds Essity

Portefeuille beleggingen en rendementen

	2017					2016	
	Waarde	% belang	Strategische norm	Rendement	Rendement Benchmark	Waarde	% belang
Matching Portefeuille	185,8	43%	50%	-2,8%	-3,2%	187,6	46%
Vastrentende waarden	183,6	42%		-0,1%	-0,6%	179,5	44%
- Langlopende Staatsobligaties Europa	72,1	17%	25%	-2,3%	-2,3%	85	21%
- Bedrijfsobligaties Europa	73,4	17%	25%	1,7%	1,3%	75,6	18%
- Hypotheken	38,1	9%		1,4%	-0,4%	18,9	5%
Rente Swaps	2,0	0%		-5,3%	-5,3%	8,8	2%
Liquiditeiten	0,2	0%		0,1%	-0,4%	-0,7	0%
Return Portefeuille	250,6	57%	50%	12,7%	12,3%	221,3	54%
Aandelen	165,8	38%	30%	15,3%	15,1%	146,4	36%
- Europa	57,2	13%		14,9%	11,4%	49,8	12%
- Verenigde Staten	45,4	10%		11,0%	13,0%	41,7	10%
- Verre Oosten	15,8	4%		16,2%	16,3%	15	4%
- Opkomende markten	47,4	11%		20,1%	21,6%	39,9	10%
Onroerend Goed	43,4	10%	10%	12,3%	12,2%	36	9%
Obligaties opkomende markten	41,4	9%	10%	3,4%	2,0%	38,9	10%
Totaal portefeuille beleggingen	436,4	100%	100%	5,40%	5,29%	408,9	100%
Totaal activa							
In de totale portefeuille zit inbegrepen:							
- Lopende intrest beleggingen	0,0					-0,4	
- Overige vorderingen en verkopen beleggingen	-0,5					-0,6	
- Liquide middelen beleggingen	-5,9					-8,0	
- Derivaten met negatieve marktwaardering	6,5					6,0	
- Overige verplichtingen en aankopen beleggingen	8,4					13,0	
Balanswaarde beleggingen risico pensioenfonds	444,9					418,9	
Langjarige rendementen							
Rendement gemiddeld per jaar	Beleggingen rendement	Verplichtingen (marktrente)	Beleggingen Benchmark	Overrendement tov verpl.	Overrendement tov benchmark		
1 jaars voortschrijdend	5,4%	-4,1%	5,3%	9,5%	0,1%		
3 jaars voortschrijdend	5,3%	1,2%	5,1%	4,1%	0,1%		
5 jaars voortschrijdend	7,1%	5,3%	7,0%	1,8%	0,1%		

Toelichting ontwikkelingen 2017 en resultaat

Het belegde vermogen (exclusief balansposten en voor risico van het fonds) is in 2017 toegenomen van euro 408,9 miljoen tot 436,4 miljoen. Vastrentende waarden: de DNB rentevoet is in 2017 gestegen van 1,39% tot 1,55%. Dit resulteerde in het algemeen tot lagere vastrentende waarden. Uitzondering hierop was het positieve rendement van de hypotheekportefeuille in Nederland. Voor geheel 2017 resulteerde dit in een negatieve waardeontwikkeling van de vastrentende waarden (-2,8%).

Zakelijke waarden: door de aantrekkende groei in de wereld hebben alle categorieën (aandelen, vastgoed en Emerging Market Debt) zeer positieve resultaten behaald. Over geheel 2017 is het rendement van zakelijke waarden uitgekomen op 12,7% en voor de totale portefeuille op 5,4%.

De belangrijkste besluiten/maatregelen in 2017 waren:

- Uitvoering besluit (2015) investering in Nederlandse hypotheek van het Syntus Achmea Real Estate and Finance (SAREF) Hypotheken fonds. Het belang is gestegen tot 9% van de portefeuille, de doelstelling is 10%;
- Aanpassing van het MVB-beleid;
- Aanpassing van het BlackRock aandelen Europa fonds in een BlackRock aandelen ESG-Screened Europa fonds;
- Selectie twee nieuwe beleggingscategorieën: bank loans en infrastructuur en opname daarvan in het Beleggingsplan 2018.

7.5 Overige ontwikkelingen

In het jaar heeft mevrouw C. Quint (bestuurslid Stichting Pensioenfonds Essity) als aspirant lid van de IC diverse opleidingen gevolgd.

7.6 Kosten vermogensbeheer

Vermogensbeheerkosten zijn inzichtelijk gemaakt conform de aanbevelingen van de Pensioenfederatie en worden nader toegelicht in **Hoofdstuk 6 Kosten**.

7.7 Verwachtingen

Ondanks grotere politieke onzekerheden (Brexit, verkiezingen en onzekerheden in en over Europa, Trump effect, ontwikkeling vrije handelsverkeer, relatie VS versus China) lijkt de groei in 2018 wereldwijd stand te houden.

De volatiliteit op de markten is toegenomen en toekomst-scenario's lopen meer uiteen. Indien de groei aanhoudt zou dit kunnen leiden tot een wat hogere inflatie en mogelijk hogere rente.

8. Administratie

8.1 Samenvatting

Belangrijke ontwikkelingen in 2017 waren:

- het implementeren van de actuele pensioenregeling in de administratie;
- het aanpassen van diverse communicatiemiddelen van SPE in verband met de toeslagverwachting op de middellange termijn;
- de verzending van het UPO aan alle deelnemers, arbeidsongeschikten en pensioengerechtigden;
- het actualiseren van het herstelplan.

8.2 Beleid

Administratie:

De pensioen- en de financiële administratie wordt uitgevoerd door AZL N.V. te Heerlen. AZL beschikt over een ISAE3402 type 2 en een ISAE-3000 rapportage die inzicht en zekerheid verschaffen over de opzet, bestaan en de werking van de interne beheersing. AZL rapporteert op kwartaalbasis aan het pensioenfonds over de belangrijkste ontwikkelingen in de administratie en de naleving van de gemaakte afspraken.

Implementatiepensioenreglement 2015:

In 2017 is de per 1 januari 2017 gewijzigde pensioenregeling geïmplementeerd in het pensioenadministratiesysteem van AZL. Deze implementatie is in het verslagjaar afgerond.

Ook de pensioenplanner is in 2017 aangepast, zodat de deelnemers van het pensioenfonds hun pensioensituatie kunnen inzien en berekeningen kunnen maken op basis van het actuele pensioenreglement. De pensioenplanner is een belangrijk middel voor deelnemers om inzicht te krijgen in en keuzes te maken met betrekking tot hun pensioensituatie. SPE heeft daarom in de afgelopen jaren samen met AZL veel aandacht besteedt aan een goede inrichting en een goed functioneren van de pensioenplanner.

Toeslagverwachting in de communicatie

De toezichthouders AFM en DNB hebben naar aanleiding van een sectorbreed themaonderzoek, waar ook SPE aan heeft deelgenomen, geconcludeerd dat pensioenfondsden beter moeten communiceren over de verwachte toeslagverlening en verlaging van de pensioenen (korting) op de middellange termijn (drie tot vijf jaar). SPE heeft in 2017 de communicatie hierop aangepast. In alle communicatiemiddelen waarin over toeslagverlening wordt gesproken, is een tekst opgenomen over de toeslag- en kortingsverwachtingen voor de middellange termijn. Deze tekst wordt periodiek, doch ten minste jaarlijks, opnieuw bezien omdat de verwachtingen samenhangen met de (verwachte) ontwikkeling van de financiële positie van SPE.

Verzending UPO

De Uniforme Pensioenoverzichten (UPO) zijn voor de deelnemers en arbeidsongeschikten in september 2017 verzonden. De pensioengerechtigden hebben in december 2017 het jaarlijks UPO ontvangen. Gewezen deelnemers ontvangen eens in de vijf jaar een UPO. Voor het laatst hebben zij in november 2015 een UPO ontvangen.

Het model voor het UPO dat pensioenfondsden moeten hanteren is in 2017 vernieuwd. SPE heeft dit nieuwe model geïmplementeerd en in 2017 voor het eerst gehanteerd.

Behalve op het UPO en in de pensioenplanner kunnen deelnemers tevens hun pensioensituatie inzien in het portaal Mijn Pensioencijfers dat aan de website is gekoppeld en in het Nationaal Pensioenregister van de overheid.

Herstelplan

In 2015 heeft SPE op grond van de nieuwe wettelijke regels, een herstelplan opgesteld. Dit herstelplan is in 2017 geactualiseerd, omdat de financiële positie van SPE einde 2016 nog niet goed genoeg was.

Uit het geactualiseerde herstelplan bleek dat er nog geen reden was voor aanvullende maatregelen. Op basis van het herstelplan verwacht het fonds namelijk om binnen de wettelijke termijn de vereiste beleidsdekkingsgraad te bereiken.

Begin 2018 is het herstelplan opnieuw geactualiseerd. Er is geen noodzaak gebleken om in 2018 aanvullende maatregelen te nemen.

8.3 Verwachtingen

In 2018 zal er veel aandacht zijn voor de administratieve gevolgen van de verhoging van de fiscale pensioenrichtleeftijd naar 68 jaar per 1 januari 2018. De sociale partners hebben in dit kader besloten tot wijziging van de pensioenregeling. De pensioenrichtleeftijd is per 1 januari 2018 gesteld op 68 jaar. De tot 1 januari 2018 opgebouwde pensioenen zullen worden omgezet naar deze hogere pensioenleeftijd. De implementatie van de herziene pensioenregeling is een belangrijk speerpunt voor 2018.

Daarnaast zal er in 2018 veel aandacht worden besteed aan de implementatie van de per 25 mei 2018 in werking tredende Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). Deze Europese richtlijn vervangt de Wet bescherming persoonsgegevens en is vooral van belang voor wat de pensioenadministratie betreft.

9. Communicatie

9.1 Samenvatting

Belangrijke ontwikkelingen in 2017 waren:

- Extra Pensioensprekuren met uitleg over de Essity pensioenregeling en toelichting op de pensioenplanner op basis van individueel pensioen;
- Introductie van een nieuwe opzet van het UPO;
- Verzending individuele brief voor extra toelichting pensioenplanner;
- Meer aandacht voor het communiceren over toeslagverwachtingen;
- Update van het communicatieplan op basis van de geldende wet- en regelgeving.

De website is een belangrijk communicatiemedium voor nieuwsberichten, kwartaalupdates, brochures en documenten, verantwoording door bestuur en (achtergrond)informatie over de pensioenregelingen, etc., etc.. Bij meting van de waardering voor de website in 2016 bleek een hoge waardering hiervan met een cijfer 8.

9.2 Beleid en uitvoering 2017

Het bestuur streeft naar heldere en tijdige communicatie met deelnemers.

Het bestuur gebruikt hiervoor diverse mediaplatforms zoals:

- Website;
- Voorlichtingssessies aan deelnemers, ondernemingsraden en gepensioneerden;
- Updates in de werkgeverspublicaties als de Absorber, individuele communicatie per brief zover het individuele pensioentoezeggingen betreffen;
- Het Pensioensprekuren (nieuw initiatief vanaf 2016) dat wordt uitgevoerd door de Directie van het fonds en
- Bereikbaarheid/aanspreekbaarheid bestuurders en directie.

De website biedt uitgebreide, actuele en tijdige informatie (niet limitatief) over:

- Inzicht in eigen pensioensituatie via een gesloten website via DigiD login;
- Informatie over pensionering en individuele planning daarvan via de *Pensioenplanner*;
- De pensioenregelingen;
- Veel gestelde vragen;
- Informatie over de financiële positie van het fonds;
- Organisatie van het fonds;
- Nieuwsberichten over pensioenissues en het fonds;
- Bundeling van documenten als formulieren, regelingen, jaarverslagen, nieuwsberichten, teksten Absorber, etc., etc..

Het bestuur wordt per kwartaal geïnformeerd over het gebruik van de website, het deelnemersportaal en de pensioenplanner.

Ervaring met pensioensprekuren in 2016 en 2017 heeft aangegeven dat dit voor betreft de informatiebehoefte van deelnemers (en hun partners) een schot in de roos is. Naar verwachting wil 30% van de actieve deelnemers zich graag individueel laten voorlichten, een groep van circa 400 personen. Het fonds heeft daartoe het aantal pensioensprekuren opgevoerd naar circa 60 in 2017 en voorziet een structurele blijvende inspanning.

Het Pensioensprekuren is bedoeld om deelnemers de pensioenregeling van Essity toe te lichten, uitleg te geven over overheidsmaatregelen zoals AOW leeftijd en om via de pensioenplanner deelnemers te helpen inzicht te krijgen in hun individuele pensioensituatie. Deelnemers zijn enthousiast omdat zij hiermee de pensioenregeling begrijpen en vertrouwen, inzicht krijgen in hun pensioensituatie en controle krijgen over verdere (pensioen)planning. Mede als gevolg van beter pensioeninzicht hebben in 2017 11 deelnemers gebruik gemaakt van flexibel pensioenmogelijkheden.

Voor communicatie zijn er tal van wettelijke vereisten, zoals bijvoorbeeld Pensioen 1-2-3, het UPO en individuele communicatie rondom de toegekende indexatie. Samen met de administrateur AZL wordt deze wettelijke communicatie uitgevoerd. De directie is in doorlopend overleg met AZL om de communicatie optimaal te houden. Het bestuur heeft in dat kader in nauw overleg met AZL een update gemaakt van het communicatieplan zodat deze weer voldoet aan de nieuwe wet- en regelgeving.

9.3 Verwachtingen

Het bestuur en directie streven ernaar het Pensioensprekuren als extra service aan de deelnemers zo veel als mogelijk te blijven aanbieden. Daarnaast zal in 2018 aandacht worden besteedt aan de verwerking van de naamswijziging van het fonds in de correspondentie en de communicatie daarover.

10. Pensioenregeling, premie-, franchise- en indexatie

10.1 Pensioenregeling

Historie: in 2006 is een hybride pensioenregeling geïntroduceerd, bestaande uit:

- Middelloonregeling met voorwaardelijke indexatie
- Beschikbare premieregeling (verplichte deelname) en
- Vrijwillige spaarregeling.

Bij een pensioenleeftijd van 65 bedroeg het totale opbouwpercentage de fiscaal maximale 2,25%. De franchise van de regeling lag aanzienlijk hoger dan de minimale fiscale franchise (voor ontwikkeling franchise zie tabel in **Hoofdstuk 10.4**).

Ook was er sprake van een VPL-overgangsregeling met een eigen premiestelling. De VPL-rechten zijn in 2006 berekend conform een overeengekomen methodiek tussen werkgever en vakbonden. De rechten zijn voorwaardelijk en de werkgever is verantwoordelijk voor affinanciering tenzij anders wordt overeengekomen met de vakbonden. Het pensioenfonds voert de regeling uit.

Ingaande vanaf 1 juni 2012 zijn sociale partners een tijdelijke aanpassing van de regeling overeengekomen. Het opbouwpercentage is verlaagd van 1,75% tot 1,54% (bij gelijke pensioenleeftijd van 65 jaar), zijnde het actuariële equivalent van de 2%-punt premieverhoging. De tijdelijke regeling gold tot 31 december 2013. Het opbouwpercentage van de regeling (exclusief de VPL-overgangsregeling) daalde daardoor tot 2,05%.

In december 2013 bleek dat sociale partners nog geen overeenstemming hadden bereikt voor een nieuwe regeling vanaf 1 januari 2014. Het pensioenfondsbestuur heeft toen, ter vermindering van fiscale bovenmatigheid, voorgesteld (en door sociale partners akkoord bevonden) de oude regeling, met aanpassingen vanwege het nieuwe fiscale kader per 1 januari 2014 (bij pensioenleeftijd 65 jaar een maximale opbouw van 1,84%) per het nieuwe jaar in te voeren en de premie voor de totale regeling te herstellen tot het niveau van januari 2012 van 21,4%. Voor alle aangesloten Essity ondernemingen is daarmee de regeling en de premie weer gelijk geworden.

Vanaf 2015:

Vanaf 1 januari 2015 geldt het 'Pensioenreglement 2015', op hoofdlijnen dezelfde hybride regeling als de regeling uit 2006 maar dan binnen de nieuwe fiscale kaders van 2014 en 2015. De pensioenrichtleeftijd is 67 jaar, er is een maximale fiscale opbouw van 1,875% (1,5% voor de DB en circa 0,375%) voor de DC) per jaar tot een maximum salaris van (2015) euro 100.000 (geïndexeerd) en een franchise (2015) van euro 13.449 (geïndexeerd). Er is een voorwaardelijk indexatieambitie. De fiscale ruimte voor de vrijwillige spaarregeling is vervallen.

Vanaf 2018:

In 2017 is een nieuw (wettelijk) fiscaal kader vastgesteld vanaf 1 januari 2018. Sociale partners hebben daartoe in

2017 besloten per 1 januari 2018 de pensioenregeling over te zetten naar de pensioenrichtleeftijd van 68 jaar waardoor de opbouwpercentages van de 2015 regeling gehandhaafd konden blijven.

Het historisch overzicht van de regeling (opbouwpercentages) is als volgt:

Stichting Pensioenfonds Essity						
Pensioenregeling opbouwpercentages %						
	2015 2017	2014	2013	2012 1 juni-31 dec	2012 1 jan-31 mei	2006 2011
Pensioenleeftijd	67	65	65	65	65	65
Middelloon	1,500%	1,75%	1,54%	1,54%	1,75%	1,75%
Besch. Premie	0,375%	0,09%	0,43%	0,43%	0,43%	0,43%
Vrijwillig spaar	0,000%	0,00%	0,07%	0,07%	0,07%	0,07%
Totaal	1,875%	1,84%	2,04%	2,04%	2,25%	2,25%

10.2 Premiebeleid

Het historisch premieverloop voor de Essity (SCA) ondernemingen is als volgt:

Stichting Pensioenfonds Essity						
Pensioenpremie (% salarissom)						
	2015 2017	2014	2013	2012 1 juni-31 dec	2012 1 jan-31 mei	2006 2011
Middelloon	17,7%	18,0%	15,0%	14,7%	16,6%	14,6%
Beschik. Premie	2,8%	1,8%	2,8%	2,8%	2,8%	2,8%
Totaal subtotale	20,5%	19,8%	17,8%	17,5%	19,4%	17,4%
VPL-regeling	1,6%	1,6%	1,6%	1,9%	2,0%	2,0%
Totaal	22,1%	21,4%	19,4%	19,4%	21,4%	19,4%

De ondernemingen zijn verantwoordelijk voor de (fysieke) betaling van de premie aan het pensioenfonds. Het fonds berekent de kostendekkende premie op basis van 10 jaars gedempte premie. De verdeling van de premie tussen werkgever en werknemers is de verantwoordelijkheid van de sociale partners en kan per aangesloten onderneming verschillen.

De methodiek voor bepaling van de premie van de (aangesloten) onderneming(en) en mogelijke bijstortingen zijn vastgelegd in de uitvoeringsovereenkomsten. De aangesloten ondernemingen (zie ook **Hoofdstuk 2, aangesloten ondernemingen**) hebben ieder hun eigen uitvoeringsovereenkomst, met mogelijk specifieke, afwijkende bepalingen. Besluiten over de premie, franchise en indexatie zijn conform bepaalde in de uitvoeringsovereenkomsten.

10.3 Kostendekkende, gedempte en ontvangen premie

De pensioenwet schrijft voor dat de ontvangen premie in beginsel tenminste gelijk dient te zijn aan de conform de ABTN vastgesteld gedempte premie. Ook wordt door de actuaaris een vergelijking gemaakt met het niveau van de kostendekkende premie.

Stichting Pensioenfonds Essity

Overzicht van betaalde premies x 1.000 euro

	2017	2016
De feitelijke premie bedraagt	15.107	13.571
De kostendekkende premie bedraagt	19.885	16.700
De gedempte premie bedraagt	14.278	12.349
<i>De kostendekkende premie is als volgt samengesteld:</i>	<i>19.885</i>	<i>16.700</i>
- Actuarieel benodigd	15.545	12.947
- Opslag in stand houden vereist vermogen	2.706	2.100
- Opslag voor uitvoeringskosten	755	857
- Risicopremies overlijden en arbeidsongeschiktheid	879	796
- Actuarieel benodigd ten behoeven van toeslagverlening	0	0
<i>De gedempte premie is als volgt samengesteld:</i>	<i>14.278</i>	<i>12.349</i>
- Actuarieel benodigd	10.817	9.241
- Opslag in stand houden vereist vermogen	1.827	1.455
- Opslag voor uitvoeringskosten	755	857
- Risicopremies overlijden en arbeidsongeschiktheid	879	796
- Actuarieel benodigd ten behoeven van toeslagverlening	0	0

De actuaaris is van mening dat de ontvangen premies toereikend zijn (feitelijke premie is hoger dan de gedempte premie).

10.4 Franchise

De aanpassingen van de franchises bij het fonds heeft plaatsgevonden conform de in de pensioenreglementen vastgelegde indexen en aanvullende bestuursbesluiten daaromtrent. De franchises zijn hoger dan het fiscaal toegestane minimumbedragen.

Stichting Pensioenfonds Essity

Franchises in euro

	2017	2016	2015	2014
Middelloodn regeling	13.961	13.780	13.449	17.861

10.5 Voorwaardelijk indexatiebeleid

Het Pensioenreglement 2015 kent een middelloodn-regelingen met een voorwaardelijk indexatiebeleid waarbij, afhankelijk van de financiële positie, jaarlijks per 1 januari indexaties kunnen worden verleend. De indexatieverlening wordt toegepast per (1) de (actieve)deelnemers, (2) de pensioengerechtigden en de gewezen deelnemers. Er wordt geen premie betaald voor indexatie en er is geen bestemmingsreserve voor indexatie. Eventuele indexatie wordt betaald uit behaalde rendementen.

De referentie-indexen en bepalingen rondom de voorwaardelijkheid zijn vastgesteld in de uitvoeringsovereenkomsten, reglementen en ABTN van het fonds en zijn als volgt:

Stichting Pensioenfonds Essity

Voorwaardelijk indexatiebeleid

Indexatie (actieve) deelnemers	Gewogen gemiddelde CAO loonstijging voorgaande jaar
Indexatie pensioengerechtigden en gewezen deelnemers	CPI, afgeleid, alle huishoudens, oktober-oktober
Indexatie pre-pensioeners	Idem pensioengerechtigden
Bepaling voorwaardelijkheid	Geen indexatie indien beleidsdekkingsgraad lager is dan 110%, lineaire toekenning indexatie bij beleidsdekkingsgraad 110%-120%
Inhaalindexatie	Mogelijk tot max 5 jr

In februari 2017 heeft het bestuur van Stichting Pensioenfonds Essity besloten geen indexatie toe te kennen per 1 januari 2017, de totale koopsom van deze indexatie (stijging van de verplichtingen) bedroeg euro 0.

De opgebouwde pensioenen zijn vanaf 2006 voor de deelnemers als volgt geïndexeerd:

Indexatie (actieve) deelnemers

per 1-jan	index	toekenning %	indexatie
2006	1,25%	100%	1,25%
2007	1,80%	100%	1,80%
2008	1,90%	100%	1,90%
2009	3,40%	0%	0%
2010	3,04%	50%	1,52%
2011	1,25%	0%	0%
2012	1,97%	0%	0%
2013	2,16%	0%	0%
2014	2,00%	100%	2,00%
2015	1,57%	0%	0%
2016	1,52%	0%	0%
2017	1,62%	0%	0%

Stichting Pensioenfonds Essity

Indexatie pensioengerechtigden, gewezen deelnemers en prepensioeners

per 1-jan	index	toekenning %	indexatie
2006	1,45%	161%	2,335%
2007	1,25%	171%	2,135%
2008	1,50%	100%	1,5%
2009	2,53%	0%	0%
2010	0,40%	50%	0,2%
2011	1,38%	0%	0%
2012	2,33%	0%	0%
2013	2,03%	0%	0%
2014	0,90%	100%	0,90%
2015	0,75%	0%	0%
2016	0,41%	0%	0%
2017	0,36%	0%	0%

11. Risicobeheersing

11.1 Samenvatting

Het bestuur hanteert een systematisch Integraal Risico Management (IRM). Hiertoe heeft zij een IRM-risicomatrix opgesteld die op een daartoe extra gehouden bestuursvergadering van 6 januari 2016 is vastgesteld.

De IRM is een 360 graden risicoanalyse voor het fonds. Hierbij is ten doel gesteld om de risico's 'contained' (effectief) te identificeren, te analyseren, de risicomitigerende maatregelen te benoemen en actiepunten te identificeren.

De IRM is gebaseerd op (1) analyse bruto risico's (met kwantificering daarvan) (2) bepaling risico-acceptatieniveau, (3) beschrijving mitigerende maatregelen en (4) bepaling overblijvend (netto) risico, (5) bepaling of dit risico valt binnen nettorisicoacceptatieniveau en (6) bepaling eventuele actiepunten. Het netto risico wordt kwantitatief bepaald en is een vermenigvuldiging van kans op het overblijvende risico na de mitigerende maatregelen keer de impact van het risico op de dekingsgraad van het fonds.

Bij de IRM zijn alle risico's gecategoriseerd in drie hoofdrisicogroepen met diverse subgroepen. In onderstaande tabel wordt de IRM en de uitkomsten samengevat.

Stichting Pensioenfonds Essity

IRM samenvatting

Hoofdcategorie	Subcategorie	netto risico	aantal	Acceptabel?	AP
1 Financiële risico's	FR1 Kernzaken (6)	4	1	ja	0
	FR2 FTK factoren (8)	6	1	ja	0
	FR3 Overige (7)	4	1	ja	0
2 Niet financiële risico's	NFR1 Bestuur (4)	4	1	ja	0
	NFR2 Omgeving (1)	1	1	ja	0
	NFR3 Operationeel (1)	1	1	ja	0
	NFR4 Juridisch (2)	1	1	ja	0
	NFR5 IT (1)	1	1	ja	0
	NFR6 Communicatie (1)	1	1	ja	0
	NFR7 Uitbesteding (12)	12	1	ja	0
3 integriteitsrisico's	IR1 Belangenverst. (5)	5	1	ja	0
	IR2 Corruptie (1)	1	1	ja	0
	IR3 Cybercrime (4)	4	1	ja	0
	IR4 Fraude (2)	2	1	ja	0
	IR5 Gedrag (1)	1	1	ja	0
	IR6 Voorkennis (1)	1	1	ja	0
	IR7 Sanctie wet (1)	1	1	ja	0
	IR8 Fiscus (1)	1	1	ja	0
	IR9 Witwassen (1)	1	1	ja	0

AP is actiepunt

■ FIRM risicokwalificatie: kans en impact zijn laag, het risico is acceptabel met impact op dekingsgraad met circa max 2%-3%-punt

■ idem, gemiddeld, het risico vereist nader onderzoek en eventueel (aanvullende) maatregelen. Potentiele impact op dekingsgraad circa 2%-5% punt

■ Idem, Ook na het nemen van eventuele mitigerende maatregelen is het risico hoog. Gegeven de risico-appetite van het bestuur neemt het bestuur nadere maatregelen ter Potentiele negatieve impact op de dekingsgraad >5%-punt

De belangrijkste conclusies en uitkomsten van de IRM zijn:

- Hoge, netto risico's (rood) kunnen het gevolg zijn van de risicoambitie van het bestuur, zoals bij keuze voor risicovolle beleggingen als aandelen om rendement te behalen. Een andere reden kan zijn dat deze risico's niet te sturen zijn, zoals politieke

wetgeving. In deze categorie staat het risico van benchmarkkeuze wel open en is aandachtspunt.

- Geïdentificeerde gemiddelde risico's (geel) betreffen risico's als gedeeltelijke renteafdekking, reservetekort, en het risico van onvoorspelbaarheid van maatregelen van de toezichthouders. De IT-risico's dienen beter geïdentificeerd te worden om na te gaan wat de werkelijke overblijvende risico's zijn. Hier is een actiepunt voor opgesteld.
- De meeste risico's zijn met de mitigerende maatregelen laag. Juridische risico's als zorgplichtrisico's zijn laag, maar documenten dienen continu beoordeeld te worden op compleetheid en juridische toereikendheid.
- Integriteitsrisico's zijn onderdeel van de IRM en zijn op basis van DNB analysesystematiek geanalyseerd. De brutorisico's zijn laag met uitzondering van de Cybercrime risico's. De nettorisico's zijn klein.
- Algemeen: uit de IRM analyse blijkt dat mitigerende maatregelen zijn beschreven en hun oorsprong hebben in diverse documenten als statuten, pensioenreglementen, uitvoeringsovereenkomsten overige reglementen als gedragscode, deskundigheidsplan en benoemingsreglement, contracten, SLA, rapportage-eisen, monitoring etc. De onderlinge context, mede in relatie tot risicomanagement, staat beschreven in de ABTN. Het bestuur heeft vastgesteld dat IRM en de risicomatrix periodiek aan de orde dient te komen waartoe deze wordt geagendeerd. Tevens wordt door het jaar heen door de directie de ontwikkelingen op diverse risicogebieden geïdentificeerd.

In 2017 zijn geen nieuwe risico's geïdentificeerd en is de analyse nog steeds up to date. Een toelichting op de risico hoofdcategorieën/ subcategorieën en een samenvatting van de mitigerende maatregelen wordt hierna gegeven:

11.2 Financiële risico's (FR)

FR1 kernzaken:

- Solvabiliteitsrisico
- Reserverisico
- Inflatierisico
- Premierisico
- Aanpassing regeling/contract risico
- Sponsor risico

Ad 1. Solvabiliteitsrisico

Het risico dat het fonds de pensioentoezeggingen niet kan nakomen. Risico wordt zoveel als mogelijk gemitigeerd met de Uitvoeringsovereenkomst tussen het fonds en de werkgevers, mede door een afspraak met de sponsor over bijstortingen zodat er geen kortingen hoeven plaats te vinden. Oordeel: zeer laag risico.

Ad 2. Reserverisico

Het risico dat de buffers te laag zijn om neerwaartse schokken op te vangen. Het risico heeft zich

gemanifesteerd. Het fonds heeft momenteel een vermogen lager dan het minimaal vereiste eigen vermogen en het vereiste eigen vermogen. Het is een hoog risico. Het bestuur acht het risico acceptabel, studies wijzen uit dat het fonds kan herstellen. Oordeel: hoog risico maar acceptabel.

Ad 3. Inflatierisico

Het risico van ontwaarding van nominale pensioentoezeggingen. Binnen de kaders van de opzet van het risicoprofiel en strategische beleggingsmix wordt het risico deels afgedekt. Via een haalbaarheidsstudie- en toets worden kansen op indexatie weergegeven. Deze zijn gecommuniceerd met Sociale Partners en die accepteren de uitkomsten. De kans op inflatiecorrectie is momenteel laag. Oordeel: gemiddeld risico, acceptabel.

Ad 4. Premierisico

Het risico dat de premie onvoldoende is voor financiering van de pensioentoezeggingen. Het fonds eist en ontvangt een kostendekkende premie. Oordeel: laag risico.

Ad 5. Aanpassing regeling/contract uitvoering

Het risico dat sociale partners besluiten de regeling aan te passen. Het fonds accepteert de wettelijke mogelijkheid dat sociale partners de regeling tussentijd kan aanpassen. Een aanpassing vereist aanpassing van de Uitvoeringsovereenkomst en het fond kan hier haar eigen positie innemen. Oordeel: laag risico.

Ad 6. Sponsor risico (1)

Het risico dat de sponsors haar financiële verplichtingen (premie en of bijstorting) niet nakomt. De solvabiliteit van de sponsor is goed (en transparant) en wordt doorlopend gemonitord. Oordeel: laag risico.

Ad 6. Sponsor risico (2)

Het risico dat de sponsor de uitvoeringsovereenkomst opzegt. De sponsor zou dit kunnen besluiten, daartoe heeft het fonds aanzienlijke ontbindende factoren vooraf overeengekomen. Oordeel: laag risico.

FR2 FTK factoren:

1. Rente/matching risico	S1
2. Zakelijke waarden	S2
3. Valutarisico	S3
4. Grondstoffen	S4
5. Kredietrisico	S5
6. Verzekeringstechnisch risico	S6
7. Liquiditeitsrisico	S7
8. Concentratierisico	S8
9. Operationeel risico	S9
10. Actief beheer risico	S10

Ad 1. Rente/matching risico S1

Het renterisico geeft de mogelijke impact op de dekkingsgraad als gevolg van een verandering in de waarde van vastrentende beleggingen versus de pensioenverplichtingen door veranderingen in de marktrente.

Het fonds heeft beleid geformuleerd om de looptijd en de rentegevoeligheid op elkaar af te stemmen middels zogenaamde 'renteswaps'. Dit beleid is opgenomen in het beleggingsplan. Deze renteswaps worden uitgevoerd door de fiduciair vermogensbeheerder en hier wordt conform bepalingen in de Service Level Agreement over gerapporteerd. De renteswap dekt voor een deel het renterisico af.

De feitelijke renteafdekking o.b.v. DNB-renteschokken bedroeg eind 2017 38,4%. In **Hoofdstuk 7 Vermogensbeheer** wordt het betreffende beleid van 2017 toegelicht.

Een vuistregel voor het inschatten van de rentegevoeligheid is: duratie verplichtingen (2017: 21,1 jaar) keer rentemutatie keer renteafdekking. Met deze grove inschatting is de mutatie bij 1% rentemutatie met een strategische renteafdekking circa: $21,1 \times 1,0\% \times 50\% =$ circa 10%-11%.

Mn-Services heeft voor eind 2017 een analyse gemaakt van de impact van een parallelle renteschok van 1%-punt op de dekkingsgraad (op basis van start (maand)dekkingsgraad):

Stichting Pensioenfonds Essity			
Effect parallelle renteschok 1% -punt op dekkingsgraad			
Renteschok	0%	1%	-1%
Dekkingsgraad	105%	115,3%	96,5%
Verandering DG in %-punt		9,9%	-6,4%

In 2017 is de afgeleide rente gestegen van 1,39% tot 1,56% en heeft het de dekkingsgraad positief beïnvloed. Oordeel: gemiddeld risico maar acceptabel.

S1 strategisch 2,2%

Ad 2. Zakelijke waarden S2

De beleggingen zakelijke waarden kunnen fluctueren en daarmee de dekkingsgraad beïnvloeden. De volatiliteit van zakelijke waarden wordt geaccepteerd binnen de kaders zoals vastgesteld in het risicoprofiel van het pensioenfonds, welke is bepaald door sociale partners. De beste techniek tot het mitigeren van het risico is diversificatie van de portefeuille. Het risico zakelijke waarden maakt onderdeel uit van de berekening van het Vereiste Eigen Vermogen. Oordeel: hoog risico, conform risicoprofiel van het fonds.

S2 strategisch 11,8%

Ad 3. Valuta S3

Koersschommelingen in valuta's kunnen worden gebruikt om rendement op te halen. Echter, het bestuur heeft ervoor gekozen hier geen beleid op te formuleren anders dan het afdekken van deze valutaschommelingen. De valutarisico's van de Japanse yen zijn voor 100% afgedekt, het Britse pond in de Europese beursgenoteerde vastgoedportefeuille is niet afgedekt. De Amerikaanse dollar is in 2017 afgedekt voor 50%. Oordeel: laag risico.

S3 strategisch 1,4%

Ad 4. Grondstoffen S4

Het fonds heeft geen beleggingen in grondstoffen, dit risico is niet van toepassing.

Ad 5. Kredietrisico S5

Kredietrisico is het risico van financiële verliezen als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het pensioenfonds (potentiële) vorderingen heeft. Voor het pensioenfonds betreft dit voornamelijk de beleggingen in obligaties. Het kredietrisico wordt beperkt door spreiding van de vastrentende waarden naar regio's, creditrating van tegenpartijen en de sector.

De zogenaamde creditspread is een handige maatstaf voor het kredietrisico en geeft de opslag aan die de markt vraagt boven de risicovrije rente. Hoe hoger deze opslag, des te hoger de markt het kredietrisico op een partij beoordeelt en des te hoger de vergoeding (de spread) is die de markt wil ontvangen voor het nemen van dit risico. Zo is de creditspread voor langlopende obligaties bijna 0 en van de bedrijfsobligaties 0,5%. De ratingklassen van de vastrentende waarden per ultimo 2017 zijn:

Stichting Pensioenfonds Essity
Ratingsklassen vastrentende waarden

	2017	2016
AAA	43,0%	40%
AA	7,0%	8%
A	18,0%	18%
BBB	22,0%	26%
Lager dan BBB	7,0%	7%
Geen rating	1,0%	1%

Oordeel: laag risico.

S5 strategisch 3,1%

Ad 6. Verzekeringstechnisch risico S6

Naast de financiële risico's staat het fonds bloot aan verzekeringstechnische risico's, waarvan het langlevensrisico het belangrijkste is. Andere verzekeringstechnische risico's zijn kortlevensrisico en arbeidsongeschiktheidsrisico.

Bij de bepaling van de voorziening pensioenverplichtingen worden prudente veronderstellingen gehanteerd waaronder leeftijdscorrectiefactoren alsmede toekomstige verbetering van de levensverwachting. Het fonds hanteert de AG prognosetabels 2016 (startjaar 2018) met in 2017 nieuw berekende ervaringssterfte.

Het fonds heeft vanaf 1 januari 2016 de risico's van overlijden en arbeidsongeschiktheid verzekerd via Elips Life. Oordeel: laag risico.

S6 strategisch 0,5%

Ad 7. Liquiditeitsrisico S7

Dit is het risico indien het fonds over te weinig liquide middelen beschikt ten opzichte van de pensioenuitkeringsverplichtingen. Dit is momenteel niet aan de orde. Het liquiditeitsrisico is vooralsnog gelijkgesteld aan 0%.

S7 strategisch 0,0%

Ad 8. Concentratierisico S8

Grote beleggingsposten zijn aan te duiden als een vorm van concentratierisico. Als grote post wordt aangemerkt elke post die meer dan 2% van het balans totaal uitmaakt. Vanaf 2016 op 0%.

S8 strategisch 0,0%

Ad 9 Operationeel risico S9

Operationeel risico is het risico dat ontstaat als gevolg van het falen of tekortschieten van interne processen, menselijk en technische tekortkomingen of onverwachte externe gebeurtenissen. Ten behoeve van haar risicomangement dient het fonds rekening te houden met het operationeel risico, hetgeen kan resulteren in het aanhouden van een reserve in het eigen vermogen. In het standaardmodel is de gevoeligheid van het vermogen voor het operationeel risico gelijkgesteld aan 0%.

S9 strategisch 0,0%

Ad 10. Actief beheer risico S10

Treedt op indien beleggingsmanagers actief afwijken van beleggingsindexen om hogere resultaten te bereiken. Met name bij beheer van aandelen. Het fonds streeft naar een optimaal rendement/risico verhouding. Het fonds kiest in principe voor passief beleggen tenzij het overtuigd is dat actief beheer een betere verhouding oplevert. Oordeel: laag risico.

S10 strategisch 0,0%

FR 3 Overige financiële risico's:

1. Weging portefeuille
2. Tegenpartij risico waaronder cash management en security lending
3. Illiquiditeit en liquiditeit
4. Benchmark
5. Politiek/wetgeving
6. Toezichthouder
7. Kosten

Ad 1. Weging portefeuille

Risico dat de portefeuille zich ontwikkelt buiten de afgesproken bandbreedten. Door doorlopende monitoring en voorstellen voor mutaties wordt dit risico geminimaliseerd. Oordeel: laag risico.

Ad 2. Tegenpartij risico waaronder cash management en security lending

Het risico dat de tegenpartij niet meer kan betalen, voor bijvoorbeeld derivaten met tegenpartijen. Cash management betreft selectie van tegenpartijen maar ook beheersing van illiquiditeitsrisico. Security lending is het risico op het uitlenen van onderpand. Door een serie van maatregelen als cashmanagement, strikte selectie van tegenpartijen en monitoring, mogelijk in aanvulling met fysiek onderpand (in het geval van security lending) is het risico laag. Oordeel: laag risico.

Ad 3. Illiquiditeit en liquiditeit

Het risico dat het vermogen niet snel genoeg ten gelde gemaakt kan worden. Het fonds streeft naar te allen tijde voldoende liquiditeit. Maatregelen zijn als voorbeeld het

laag houden van het percentage illiquide beleggingen in de portefeuille en cashmanagement mede op basis van stress-scenario analyses. Oordeel: laag risico.

Ad 4. Benchmark

Benchmarks zijn vooral gebaseerd op in het verleden behaalde resultaten. De keuze om een benchmark met beleggingsallocatie te volgen is dus het volgen van in het verleden behaalde resultaten maar heeft het risico dat de toekomstige resultaten sterk kunnen afwijken. Benchmark beleggen biedt zo een valse zekerheid voor de toekomst. Dit is een hoog risico, bijvoorbeeld in het kader van ‘stranded assets’ (bijvoorbeeld in de oliesector) als wijzigende verdienmodellen bijvoorbeeld in de financiële sector. Oordeel: hoog risico, wordt nauwlettend gevolgd door bestuur, Investerings Commissie en fiduciair manager.

Ad 5 Politiek/wetgeving

Het risico dat de wetgever een greep (via belastingen) in de (toekomstige) kas van het pensioenfonds doet dan wel wetgeving aanpast waardoor de lange termijn perspectieven significant veranderen dan wel de dekkingsgraad rechtstreeks wordt beïnvloed. De afgelopen jaren wijzen uit dat dit vaak is gematerialiseerd en een zeer hoog risico betreft. Het fonds is lid van de Pensioen Federatie waarmee zij probeert invloed te hebben op de politiek. Deelnemers van het fonds oordelen de politiek/wetgeving als volstrekt onbetrouwbaar als het gaat om het nakomen van lange termijn pensioenkaders/afspraken op basis van de aanpassingen in afgelopen jaren. Oordeel: zeer hoog risico.

Ad 6 Toezichthouder

Het risico dat de Toezichthouder aanpassingen verlangt die niet in belang van de deelnemers zijn dan wel in het belang van de stakeholders en/of buiten wettelijk kaders vallen. Het fonds toets instructies van de Toezichthouder op hun (1) wettelijke basis, (2) of deze (evenredig) in belang zijn van de stakeholders en (3) niet conflicterend zijn met gemaakte afspraken. Via de Pensioen Federatie wordt overlegd met de Toezichthouder over maatregelen. Het fonds kan eventueel ook kiezen voor toetsing via de rechter. Oordeel: gemiddeld hoog risico, niet acceptabel.

Ad 7 Kosten

Het risico dat het fonds niet kosten efficiënt is waardoor de dekkingsgraadontwikkeling structureel wordt gedempt. Het fonds streeft naar een optimale verhouding tussen kwaliteit/opbrengst versus kosten. Onderzoeken wijzen uit dat de kosten van het fonds voor zowel vermogensbeheer en uitvoering (relatief) laag zijn (zie ook **Hoofdstuk 6 Kosten**). Oordeel: laag risico.

Niet Financiële risico's (NFR)

NFR 1 Goed bestuur

1a Continuïteit

1b Vermogensbeheer

1c Bestuursaansprakelijkheid

NFR 2 Verandering in de omgeving

NFR 3 Operationeel risico

NFR 4 Juridische risico's

NFR 5 IT risico

NFR 6 Communicatie risico

NFR 7 Uitbestedingsrisico

Ad 1 Goed bestuur

Goed bestuur, of te wel ‘governance’, is cruciaal om een organisatie goed, efficiënt en verantwoord aan te sturen. Vanuit de maatschappij is er veel aandacht voor dit onderwerp.

Voor pensioenfondsen is de governance discussie per 1 juli 2014 geconcretiseerd in de Wet Versterking Bestuur Pensioenfondsen (WVBP). Daarvoor waren deze vastgelegd in Principes voor Goed Pensioenfondsbestuur (PGF).

In de praktijk is een belangrijk bestuurlijk risico bij een pensioenfonds het potentiële gebrek aan continuïteit in uitvoering en deskundigheid om professionele dienstverleners aan te (kunnen) sturen. Het bestuur van het pensioenfonds heeft dit belangrijke aandachtspunt ondervangen door de inrichting van een pensioenfondsdirectie, bestaande uit een fulltime functie (directeur).

In termen van governance betekent dit dat het bestuur zich meer kan concentreren op haar beleidstaken en de vaststelling daarvan. De pensioenfondsdirectie legt verantwoording af aan het bestuur en houdt intensief controle op uitvoering, risicobeheer, advisering, en verantwoording. Het mandaat van de pensioenfondsdirectie is vastgelegd in een ‘Reglement Pensioenfonds Directie/Directeur-secretaris’. Dit model is formeel vastgelegd sinds september 2009 en herzien per 31 december 2010, maar heeft als zodanig gefunctioneerd sinds de aanstelling van de directeur per 1 november 2007. Dit governance model functioneert naar verwachting.

Belangrijke aandachtspunten van Goed Pensioenfondsbestuur zijn zorgvuldig bestuur, deskundigheid, communicatie, openheid, intern toezicht en verantwoording. Op al deze deelgebieden heeft het bestuur maatregelen genomen conform bepalingen en aanbevelingen vanuit de toezichthouder en de Pensioen Federatie. Nieuwe ontwikkelingen, vanuit de wetgever/toezichthouder en/of maatschappij, worden proactief geadresseerd.

In 2017 heeft het bestuur een zelfevaluatie uitgevoerd in samenwerking met een externe partij in verband met de

grote focus op opleiding en deskundigheid. Oordeel en beoordeling externe partij: laag risico.

Ad 1a. Continuïteit

Het risico dat door vertrek van de bestuurders/directie de continuïteit van bestuur in gevaar komt. Het bestuur streeft naar voldoende collectieve deskundigheid en continuïteit op enige tijd. Het bestuur streeft hierbij naar tijdige opvolging en achterban in geval van vertrekkende bestuurders/directie dan wel adviseurs. Er blijft een mogelijkheid bestaan dat bestuurders/directie niet meer beschikbaar zijn. Binnen het bestuur zijn er voldoende gekwalificeerde bestuurders om dit op te vangen. In geval van het wegvallen van de directie wordt gebruik gemaakt van de schaduwwerkzaamheden van de bestuursadviseur van AZL. Oordeel: laag risico.

Ad 1b. Vermogensbeheer

Het risico dat verkeerde vermogensbeheer besluiten worden genomen bij de uitvoering van het strategisch beleggingsbeleid. Beheersing van dit risico is voor een belangrijk deel een governance issue. Er dient grote deskundigheid en ervaring te zijn. Dit heeft het fonds geborgd met een deskundige Investerings Commissie, mede met bestuurders als leden en een adviseur als de fiduciair manager. Deze combinatie heeft afgelopen jaren tot goede resultaten geleid. Oordeel: laag risico.

Ad 1c. Besuurdersaansprakelijkheidsrisico

Het risico dat bestuurders niet meer in staat zijn hun positie onafhankelijk waar te maken. Het bestuur heeft een collectieve verzekering. Oordeel: laag risico.

Ad 2 Verandering in omgeving

Niet adequaat reageren op veranderingen op gebied van (1) concurrentie, (2) belanghebbenden, (3) reputatie en (4) ondernemingsklimaat. Het fonds streeft ernaar haar beleid op deze elementen te blijven afstemmen. Het bestuur en de directie monitoren deze veranderingen en bespreken die door het jaar heen. Oordeel: laag risico.

Ad 3 Operationeel risico

Het risico op ondoelmatige procesinrichting en uitvoering. Risico op ondoelmatige proces-inrichting waardoor fouten ontstaan, doorlooptijden te lang zijn of het serviceniveau richting deelnemers onacceptabel wordt. Dit kan zich manifesteren binnen o.a. onderstaande processen:

- Acceptatie nieuwe deelnemer
- Mutatie deelnemersgegevens
- Uitkering en betaling
- Settlement
- Rapportages
- Productontwikkeling
- Verwerking wettelijke waardeoverdrachten
- Geautomatiseerde interfaces met externe partijen.
- Deelnemerscommunicatie

Het fonds wenst deze risico's zoveel als mogelijk te mitigeren. Hierbij streeft het fonds naar 'best-practice' voor doelmatigheid procesinrichting en uitvoering (beste kwaliteit/ kostenverhouding).

De kwaliteit van uitvoering wordt geborgd door integrale beheersing van processen waarvoor het fonds verantwoordelijk is. Voor processen of procesonderdelen welke door het fonds zelf worden uitgevoerd, wordt gebruik gemaakt van AO/IC principes om een doelmatige uitvoering zeker te stellen. Ten aanzien van uitbestede processen maakt het fonds gebruik van risicobeheersingsmaatregelen welke specifiek gericht zijn op uitbestede processen (zie NFR 7.1 tot en met NFR 7.12).

In principe kiest het fonds voor de laagste kosten, tenzij aantoonbaar is dat keuze voor een duurdere leverancier of oplossing zal leiden tot substantieel hogere kwaliteit. In de keten van uitvoering worden deze uitgangspunten bewaakt door bestuur, directie, verbonden personen en dienstverleners. Meting is een belangrijk onderdeel. Dit wordt uitgevoerd met behulp van benchmarks, marktonderzoek, aanvraag offertes of elke ander proces dat informatie kan opleveren.

Waar tekortkomingen worden gesignaleerd wordt gestreefd naar directe aanpak. Oordeel: laag risico.

Ad 4. Juridische risico's, contractrisico

Het risico van

- Niet naleven contracten
- Niet afdwingbaar zijn van contracten
- Aansprakelijkheid

Contracten dienen duidelijk te zijn en belangen van het fonds en stakeholders te beschermen. Tevens dienen contracten flexibel te zijn op veranderende wet- en regelgeving zodat deze niet tot nadelige gevolgen kunnen leiden voor stakeholders.

Het bestuur hecht grote waarde aan goede contracten. Hiertoe zoekt zij specialisten ter beoordeling en afstemming van de contracten. De primaire opzet van de contracten is om als bestuur in controle te zijn dan wel waar te maken dat zij via rapportages etc. in controle is op afstand. Contracten zijn met hoogste mogelijk juridische precisie opgezet. Contracten worden zorgvuldig beheerd en zijn daar waar mogelijk afdwingbaar.

Met recente aanpassingen in wet- en regelgeving zijn veel contracten dan wel documenten vernieuwd en toekomstbestendig gemaakt. Contracten zijn veelal begrijpelijk en altijd ondertekend voor geldigheid door twee bestuurders. Er geldt altijd minstens een vierogenprincipe voor ondertekening en veelal bestuursbesluiten voor akkoord. Contracten zijn goed beschikbaar en kunnen al naar gelang de aanleiding met voldoende deskundigheid worden geëvalueerd dan wel aangepast. Oordeel: laag risico.

Ad 4 Juridisch risico, Zorgplicht risico

Het risico dat de zorgplicht niet goed is uitgevoerd waardoor verkeerde verwachtingen zijn gewekt bij deelnemers (stakeholders), of dat door verkeerde zorgplicht (voorlichting) verkeerde besluiten genomen

zijn waardoor deelnemers onevenredig nadeel ondervinden of hebben ondervonden.
Het fonds wil geen zorgplichtrisico lopen en streeft ernaar dat stakeholder optimaal geïnformeerd zijn door:

- Streven naar glasheldere toelichting dan wel voorlichting, mede via helder en duidelijk taalgebruik
- Managen van verwachtingen met publicaties via website dan wel andere media voorlichting
- Overeenkomsten met deelnemer voor kritische afspraken alleen uitvoeren na schriftelijk ondertekende opdracht (bevestiging). Oordeel: laag risico.

Ad 5 IT risico

Het risico dat bedrijfsprocessen en informatievoorziening

- Onvoldoende correct en/of integer zijn
- Onvoldoende continue zijn
- Onvoldoende beveiligd zijn

Systemen dienen correct en integer te zijn, continu beschikbaar en voldoende beveiligd te zijn. Vrijwel alle processen als pensioenadministratie en actuariële controle lopen via de AZL systemen. Vermogensbeheer wordt uitgevoerd door MN en de Beschikbare premieregeling door ABN Amro en AZL. Tenslotte loopt de herverzekering van overlijden en arbeidsongeschiktheid via Elips Life. Bestuurs- en fonds administratie loopt via de sponsor, Essity.

NB. Risico's met betrekking tot cybercrime zijn nader geanalyseerd als onderdeel van 'integriteits-risico's.

Op hoofdlijnen zijn dit checks en balances van betreffende partijen en diverse AO/IC processen die periodiek worden gemonitord en die worden gerapporteerd. Meer specifiek:

- Formuleren informatiebeveiligingsbeleid en plan
- Beoordeling IT door externen
- (Check op) Periodieke uitwijktest
- Beveiliging netwerk/Back-up tests
- Risicoanalyse op verlies/diefstal
- Uitwijkmogelijkheden (zoals thuiswerken) bij calamiteiten

Externe dienstverleners hebben deze 'checks and balances' georganiseerd, welke gerapporteerd worden via ISAE 3402 verklaringen, waardoor het risico laag is. Echter, er zijn extreem veel ontwikkeling in IT alsook de toegenomen risico van cybercrime. Het bestuur en directie proberen jaarlijks haar controle en inzicht in deze IT-risico's te verbeteren. Oordeel: gemiddeld risico.

In 2017 heeft het fonds het contract en de SLA met AZL gemoderniseerd en up-to-date gemaakt. In het kader van IT-beheersing, alsmede de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) zijn diverse nieuwe bepalingen opgenomen ter borging en nakoming. Tevens heeft het fonds extra inspanning verricht in overleg met AZL voor beoordeling van AZL IT-systemen. Mede op basis van een met succes afgelegde COBIT-controle (voor een ander bij AZL aangesloten fonds) heeft het bestuur zich overtuigd van in 'control' van AZL op IT. Desalniettemin zal het bestuur in 2018 AZL wederom verzoeken meer inspanning te leveren over controleerbaarheid van IT-processen via oftewel extra

toelichting in de ISAE rapportage en/of via ter beschikkingstelling van generieke COBIT-analyse.

Ad 6 Communicatie risico

Risico op onvoldoende of onduidelijke communicatie. Communicatie moet voldoen aan de Pensioenwet en ruim voldoende zijn om niet andere risico's te creëren. Er zijn uitvoeringsafspraken met dienstverlener AZL; Nauwkeurige monitoring en overleg met en tussen bestuur en directie voor verbeteringen. Oordeel: laag risico.

Ad 7 Uitbestedingsrisico's

Er zijn 12 uitbestedingsrisicocategorieën:

- Uitbestedingsbeleid (2x)
- Keuze van externe partij (3x)
- Governance en monitoring van uitbestedingsrelatie (5x)
- Evaluatie van uitbestedingsrelatie (2x)

Op al deze gebieden wenst het bestuur deze risico's zoveel mogelijk te mitigeren. Door diverse beheersmaatregelen zoals in detail beschreven in de IRM wordt dat gerealiseerd. De overblijvende netto risico's zijn derhalve laag. Oordeel: laag risico.

11.4 Integriteitsrisico's (IR)

Conform de DNB vereiste voor de systematische analyse van deze risico's zijn er 9 hoofdrisicocategorieën met diverse subcategorieën:

IR 1	Belangenverstrengeling (5x subcategorie)
IR 2	Corruptie
IR 3	Cybercrime (4x)
IR 4	Fraude (2x)
IR 5	Gedrag
IR 6	Manipulatie voorkennis
IR 7	Omzeilen sanctiewetgeving
IR 8	Ontduiking fiscale regels
IR 9	Witwassen en/of financiering terrorisme

In de IRM analyse is gebleken dat de brutorisico's (de aanvangsrisico's) van de integriteitsrisico's met impact op de dekkingsgraad laag zijn tot maximaal gemiddeld hoog. Met de in detail beschreven mitigerende maatregelen, veelal vastgelegd in de statuten, uitvoeringsovereenkomsten en met name de gedragscode, worden alle risico's gemitigeerd tot lage risico's. Oordeel: laag risico.

12. Financiële positie van het fonds

12.1 Samenvatting

In 2017 is de actuele dekkingsgraad gestegen van 98,3% tot 105,3% door een rendement op vermogen van 5,4% en daling van de verplichtingen met 0,9%. De beleidsdekkinggraad is toegenomen van 95,0% tot 102,9%. De daling van de verplichtingen is mede het gevolg van stijging van de afgeleide rente van 1,39% tot 1,56%. In 2017 heeft het fonds een nieuwe ervaringssterfte-analyse uitgevoerd. Als gevolg hiervan daalden de verplichtingen extra met 0,8% ultimo 2017.

Stichting Pensioenfonds Essity

Financiële positie van het fonds in euro miljoen

	2017	2016
Afgeleide UFR rente	1,56%	1,39%
Resultaat	30,9	-6,0
Algemene reserve	23,0	-7,5
Belegd vermogen risico fonds	424,5	397,7
Totaal vermogen voor DG	458,1	428,8
Verplichtingen risico fonds	401,5	405,1
Totaal verplichtingen voor DG	435,1	436,3
Beleidsdekkinggraad	102,9%	95,0%
Actuele dekkingsgraad	105,3%	98,3%
Minimaal vereiste dekkingsgraad	103,9%	103,9%
Vereiste dekkingsgraad obv strategische mix	117,5%	117,3%
Reële dekkingsgraad	83,8%	78,1%

Voor toelichting van de cijfers zie overzicht Kerncijfers

12.2 Herstelplan

Met ingang van het nieuwe FTK per 1 januari 2015 is de herstelplanmethodiek gewijzigd. De beleidsdekkinggraad (risico fonds, dus ex DC kapitaal en verplichtingen) is de graadmeter. Een pensioenfonds moet een herstelplan indienen wanneer de beleidsdekkinggraad onder de vereiste dekkingsgraad ligt en wel binnen 3 maanden na constatering van het tekort.

Het fonds heeft in 2017 een herstelplan ingediend en verkeerd ultimo 2017 nog altijd in een tekort. In het herstelplan is aangetoond dat het fonds binnen de gekozen hersteltermijn van tien jaar in staat is te herstellen tot het niveau van de vereiste dekkingsgraad (dit is exclusief bijdragen uit eventuele bijstortingen door de werkgevers). Ook uit actualisatie van het herstelplan in het eerste kwartaal van 2018 blijkt dat het fonds tijdig (binnen 10 jaar) herstelt tot de vereiste dekkingsgraad.

Stichting Pensioenfonds Essity

Dekkingsgraadontwikkeling 2017 en herstelplan 2017

	Werkelijk	Herstelplan 2017
Primo 2017 (actueel, risico fonds)	98,2%	98,0%
- Premie	-0,5%	-0,5%
- Uitkeringen	-0,1%	0,0%
- Indexatie	0,0%	0,0%
- Rentetermijnstructuur	1,5%	0,0%
- Overrendement	5,4%	3,8%
- Overige mutaties	1,2%	0,0%
Ultimo 2017 (actueel risico fonds)	105,7%	101,3%
Ultimo 2017 (beleid DG risico fonds)	103,2%	99,7%

De beleidsdekkinggraad voor risico van het fonds 103,2% is in 2017 ook lager dan de minimaal vereiste dekkingsgraad van 103,9%.

De beleidsdekkinggraad bevindt zich daarmee op het derde meetmoment dat het beleidsdekkinggraad lager is dan het minimaal vereiste dekkingsgraad. De beleidsdekkinggraad mag niet meer dan zes achtereenvolgende 'meetmomenten' lager zijn. Is dit wel het geval dan zal (conform bepaalde in de Uitvoeringsovereenkomst tussen fonds en werkgever) de werkgever (na het zesde achtereenvolgende meetmoment met een beleidsdekkinggraad lager dan VEV en een maanddekkinggraad lager dan VEV, mogelijk eind 2020) een bijstorting doen.

Op basis van de ingangsdatum van het herstelplan en de eindstand van 2017 was er eind 2017 dus geen noodzaak tot een bijstorting.

12.3 Beleid

Het beleid in relatie tot de financiële positie kent een groot aantal facetten. De belangrijkste hierbij zijn:

- Governance en kostenbeheersing (**Hoofdstuk 5&6**)
- Vermogensbeheer (**Hoofdstuk 7**)
- Premie-, franchise- en indexatiebeleid (**Hoofdstuk 10**)
- Integraal risicobeleid (**Hoofdstuk 11**)

Het beleid op deze onderdelen wordt in verwezen hoofdstukken toegelicht.

12.4 Toelichting op resultaat

De onderstaande financiële resultaten zijn gebaseerd op de analyse van de actuaris. Hierbij wordt het resultaat opgesplitst naar het resultaat op aparte betalingsstromen. De belangrijkste betalingsstromen zijn:

- **Premie:** dekt de premie de stijging van de voorzieningen, nabetalings en administratieve kosten na aftrek van een vaste kostenvoorziening.
- **Beleggingen:** hoe verhouden de beleggingsopbrengsten zich tot het resultaat met een korte rente.
- **Indexatie:** hoeveel wordt er betaald aan indexatie.
- **Kosten:** hoe verhouden de werkelijke kosten zich tot de beschikbare bijdragen uit premie en voorzieningen.
- **Kanssysteem:** resultaat op ondermeer sterfte en arbeidsongeschiktheid.
- **Rentetermijnstructuur:** wat is de betalingsstroom als gevolg van wijziging van de rentetermijnstructuur.
- **Grondslagen:** resultaat als gevolg van wijziging grondslagen.
- **Mutatie technische voorziening:** wijziging technische voorziening.

Stichting Pensioenfonds Essity		
Analyse van het resultaat in euro x 1.000		
	2017	2016
Premie	-2.072	-646
Beleggingen	22.218	34.156
Indexatie per 1 januari	0	0
Kosten	0	0
Kanssystemen	1.660	208
Rentetermijnstructuur	6.230	-38.560
Wijziging grondslagen	3.153	-1.267
Wijziging pensioenregeling	-382	0
Premie tbv overgangsregeling	1.061	1.015
Overige	-1.013	-942
Netto Resultaat	30.857	-6.036

Toelichting op de resultaatcomponenten

Resultaat op premie

Het resultaat op premie van euro -2,1 miljoen is lager dan het resultaat uit 2016 (euro -0,6 miljoen) vanwege hogere benodigde premies voor pensioenopbouw (met name vanwege lagere 10 jaars gedempte rente).

Resultaat op beleggingen

Het beleggingsresultaat is de som van de directe beleggingsopbrengsten, de indirecte beleggingsopbrengsten, kosten vermogensbeheer minus het benodigde beleggingsresultaat op basis van een eenjaarsrente. Voor 2017 bedraagt de 1-jaarsrente – (negatief) -0,217% (2016 : 0,060%). In onderstaande tabel worden deze componenten apart aangegeven.

Stichting Pensioenfonds Essity		
Resultaat op beleggingen in euro miljoen		
	2017	2016
Directe beleggingsopbrengsten	8,809	7,738
Indirecte beleggingsopbrengsten	15,591	30,215
Kosten vermogensbeheer	-1,574	-1,499
Benodigd beleggingsresultaat risico fonds	0,884	0,218
Benodigd beleggingsresultaat risico deeln.	-1,492	-2,516
Totaal	22,218	34,156
Totaal belegd vermogen	424,5	397,7

Toelichting tabel (ook **Hoofdstuk 7 Vermogensbeheer**):

- De indirecte beleggingsopbrengsten zijn lager door stijging van de reële rente (lagere waarde van de vastrentende portefeuille en de rente-swaps), deels gecompenseerd door hoog rendement van de return portefeuille.
- De benodigde interest toevoeging voor risico fonds is 'negatief' door de negatieve korte rente (-0,217%). Wel is er een aanzienlijke interesttoevoeging voor risico deelnemers.
- De kosten vermogensbeheer (zie ook **Hoofdstuk 6 Kosten**) zijn (in absolute bedragen) gestegen door beheer van een groter vermogen.

Resultaat op indexatie

Per 1 januari 2017 is geen indexatie verleend.

Resultaat op kosten

Het betreft hier de kosten voor administratie en uitvoering niet de vermogensbeheerkosten. In voorgaande jaren was er steeds een negatief 'resultaat op kosten'. Dit werd echter gecompenseerd door het resultaat op premie. Onder de Pensioenwet dient de premie echter een component te bevatten ter dekking van

alle uitvoeringskosten, zodat –per definitie– het resultaat op kosten 0 is. Het fonds hanteert echter een opslag van kosten van 2,5% van de waarde van de nieuwe pensioenaanspraken en deze wordt gefinancierd uit de pensioenpremie. Deze bijdrage bedraagt euro 334 duizend. De werkelijke kosten bedragen euro 924 duizend. Een uitgebreid overzicht van de kosten pensioenbeheer wordt verstrekt in de **Jaarrekening, Toelichting 22 en Hoofdstuk 6 Kosten**.

Resultaat op kanssystemen

Hieronder vallen onder andere sterfte, arbeidsongeschiktheid en actuariael resultaat op mutaties. Het resultaat was positief op sterfte, licht positief op arbeidsongeschiktheid en gering negatief op overige mutaties.

Resultaat op rentetermijnstructuur

De verplichtingen daalden door stijging van de rente.

Wijziging grondslagen

Het positieve resultaat bij wijzigingen grondslagen euro 3,153 miljoen is de uitkomst van een nieuwe ervaringssterfte-analyse in 2017. Wijziging pensioenregeling is een optelsom van aanpassing in relatie tot het nieuwe Pensioenreglement 2015, Versie 2018 voor introductie van de verhoogde pensioenrichtdatum van 68 jaar.

Nederlanders gaan steeds langer leven. Dit houdt met name verband met betere medicatie, mogelijk in combinatie met een betere levensstijl. Het langer leven van de deelnemers van het pensioenfonds verhoogt de verplichtingen. Voor de reeds opgebouwde aanspraken wordt in feite het langer leven gefinancierd uit de buffers van het vermogen, waardoor mede de dekkingsgraden onder druk staan en de indexatieruimte beperkt is. In 2017 is een correctie opgetreden met betrekking tot de overlevingskansen als gevolg van het uitgevoerde fondsspecifieke ervaringssterfte-onderzoek. Deze correctie leidt tot een verlaging van de voorziening met 0,8% per jaareinde 2017.

Stichting Pensioenfonds Essity			
Verzwaring verplichtingen vanwege langer leven			
	%	euro mln	Toelichting
2006	0,00%		
2007	0,00%		
2008	0,00%		
2009	4,00%	6,297	CBS cijfers
2010	2,60%	4,636	AG 2010-'60
2011	0,00%	0	
2012	1,80%	4,799	AG 2012-'62 en nieuwe ervaringssterfte
2013	0,00%	-	
2014	0,43%	1,103	AG 2014 en nieuwe ervaringssterfte
2015	0,00%		
2016	0,31%	1,267	AG 2016
2017	-0,80%	3,153	Nieuw fonds specifiek ervaringssterfteonderzoek
totaal	8,34%	14,949	

Mutatie technische voorzieningen en overige

Dit betreffen mutaties in relatie tot premie overgangsregeling en toevoeging aan overige voorziening uit hoofde van de overgangsregeling. Het resultaat in 2017 is gering negatief.

12.5 Toelichting vermogenspositie

De actuaris heeft conform het Financieel Toetsingskader (FTK) de vermogensposities vastgesteld en uitgedrukt in percentages van de verplichtingen (VPV; strategische beleggingsmix):

Stichting Pensioenfonds Essity

Vermogenspositie conform FTK in euro x 1.000

	2017	%VPV	2016	%VPV
UFR Rente ultimo afgeleid	1,56%		1,39%	
Verplichtingen risico fonds	401.453		405.134	
Verplichtingen risico deelnemer	33.645		31.168	
Verplichtingen voor dekkingsgraad	435.098	100%	436.302	100%
min. vereist eigen vermogen	17.095	3,9%	17.115	3,9%
Extra buffer vereist eigen vermogen (strategische beleggingsmix)	59.097	13,6%	58.407	13,4%
Totaal vereiste buffer (100%)	76.192	17,5%	75.522	17,3%
Minimaal vereiste vermogen	452.193	103,9%	453.417	103,9%
Vereist eigen vermogen				
(VPV+vereiste buffer, strategisch)	511.290	117,5%	511.824	117,3%
Aanwezig verm. en maanddekkingsgraad	458.127	105,3%	428.825	98,3%
Reserve op vereist eigen vermogen	-53.163	-12,2%	-82.999	-19,0%
Eigen vermogen* en act. dekkinggraad risico fonds	22.981	5,7%	-7.477	-1,8%

* Premiedepot wordt niet meegerekend in berekening dekkingsgraad

Het eigen vermogen is in 2017 gestegen van negatief euro 7,5 miljoen naar positief euro 23,0 miljoen hoofdzakelijk door hoog beleggingsresultaat en daling van de verplichtingen.

Het aanwezige vermogen (euro 458,127 miljoen) is gering meer dan het minimaal vereiste vermogen (euro 452,193 miljoen) en minder dan de totaal vereiste buffer (euro 511,290 miljoen). Echter, de vermogens bij de **beleidsdekkingsgraad** zijn lager dan het minimaal vereiste vermogen. Derhalve is er sprake van een tekort.

Stichting Pensioenfonds Essity dient, zolang er jaarlijks sprake is van een tekort, jaarlijks (voor 1 april) een herstelplan in bij de toezichthouder conform de voorgeschreven methodiek.

12.6 Verwachtingen

Het fonds verwacht aantrekkende mondiale economische groei, geringe stijging van de inflatie en geringe stijging van de rente. Hierdoor kan de financiële positie van het fonds (licht) verbeteren. De kans op indexatie blijft vooralsnog laag, maar neemt wel weer iets toe.

13. Gebeurtenissen na balansdatum

Indexatie per 1 januari 2018

Op 16 februari 2018 heeft het bestuur een besluit genomen over de indexatie per 1 januari 2018. De **beleidsdekkingsgraad** (risico fonds) bedroeg 103,2% en was derhalve lager dan 110%, de grens voor indexatietoekenning. Besloten is geen indexatie per 1 januari 2018 toe te kennen.

Stichting Pensioenfonds SCA wordt

Stichting Pensioenfonds Essity

Op 16 februari 2018 heeft het bestuur besloten de naam van Stichting Pensioenfonds SCA te wijzigen in Stichting Pensioenfonds Essity per 1 juni 2018.

14. Verklaringen

14.1 Verklaring van het Verantwoordingsorgaan

Aan het bestuur van Stichting Pensioenfonds Essity:

Opdracht: In het kader van de governance regels voor pensioenfonds is het Verantwoordingsorgaan (VO) gevraagd een waardeoordeel te geven over het gevoerde beleid en uitvoering over 2017.

Uitvoering: het VO concentreert haar werkzaamheden (ondermeer) op de volgende aspecten:

1. het VO gaat na of het gevoerde beleid van het bestuur in overeenstemming is met de pensioenwet, pensioenfondsdoelstellingen zoals geformuleerd in de statuten van het fonds, de overeenkomsten met de werkgever(s) en de pensioenreglementen;
2. het VO gaat na of de uitvoering in lijn is met het geformuleerde beleid;
3. het VO gaat na of er maatregelen worden genomen voor verdere optimalisatie van het beleid en uitvoering en op basis van haar observaties geeft het VO advies aan het bestuur.

Het VO heeft afspraken gemaakt met het bestuur en directie om haar taken uit te kunnen voeren. Hiertoe behoren onder meer het overleggen van de notulen van de bestuursvergaderingen, het bijwonen van 2 of meer bestuursvergaderingen, formeel en informeel overleg met de directie en/of het bestuur door het jaar heen, opvolging van de adviesgerechtigde onderdelen en formele verantwoording van het bestuur aan het VO. Nadere invulling van de uitvoering zijn beschreven in het Reglement van het VO. Het VO heeft ook een jaarlijks overleg met de Visitatiecommissie. Het VO heeft de bevoegdheid een oordeel te geven over het handelen van het bestuur aan de hand van de bevindingen van de Visitatiecommissie.

Oordeel:

Het VO is het van mening dat de huidige afspraken met het pensioenfonds het in gelegenheid stelt een oordeel en advies te geven over het beleid en de uitvoering. Door beschikbaarheid van het concept Jaarverslag 2017 heeft het VO voor haar oordeel ook kennis kunnen nemen van deze verantwoording door bestuur en directie over 2017. Het VO is van mening dat het bestuur en de directie over 2017 betreft zowel beleid als uitvoering 'in control' zijn geweest van het pensioenfonds.

Naar mening van het VO heeft het bestuur succesvol proactief gereageerd op diverse pensioenfondsdossiers. Naar mening van het VO heeft het fonds bijzondere resultaten behaald voor het MVB-beleid, vermogensbeheer, communicatie met de deelnemers via het pensioensprekuren en het VPL-dossier.

Het VO signaleert een mentaliteit bij het bestuur en de directie om actief te blijven zoeken naar verbeteringen, optimalisatie en toekomst gericht te werken. Het VO heeft vastgesteld dat het fonds ook investeert in de relatie met de sponsor, om zo de toekomstbestendigheid van de

samenwerking samen met de sponsor te kunnen continueren.

Het VO heeft gedurende 2017 deel mogen uitmaken van de zoektocht van toekomstige ontwikkelingen in de DC-regeling mede op basis van de Wet Verbeterde Premieregeling. Het VO waardeert dat het in de gelegenheid is gesteld hier vroegtijdig op de hoogte te worden gesteld zodat bestuursbesluiten hieromtrent goed beoordeeld konden worden.

Het VO ziet een duidelijk verbetering van de financiële positie van het fonds. Hoewel de premiestelling conform afspraken sociale partners zijn gemaakt en binnen wettelijk kader vallen, vraagt het VO wel aandacht voor de negatieve premiemarge en de toekomstige premiestelling. Het VO is zich ervan bewust dat dit primair op het bord ligt van sociale partners. Alle adviesplichtige onderdelen zijn conform afspraken afgewerkt.

Toekomst: het VO signaleert samen met het bestuur toenemende complexiteit en eisen voor bestuur en uitvoering van de pensioenfondswerkzaamheden. Het VO ziet dat het fonds hier zeer vroegtijdig op anticipeert en heeft vertrouwen dat het fonds dit blijft doen.

Het VO heeft verslag gemaakt van de verantwoording van het bestuur over beleid en uitvoering. Het heeft aanbevelingen gedaan die ook door het bestuur als actiepunten worden herkend zoals bijvoorbeeld:

- Het blijven aanscherpen van het IT-beleid;
- Het blijven investeren in opleiding en continuïteit;
- Pro-actief blijven opereren in beleid en uitvoering.

Visitatiecommissie (VC): het VO heeft overleg gehad met de VC en haar rapport ingezien. Het VO dankt de VC voor haar werkzaamheden en haar aanbevelingen.

Algemeen: het VO dankt bestuur en directie voor haar werkzaamheden en wenst zij veel succes toe bij uitvoering van de taken over 2018.

Zeist, 29 mei 2018,
Peter Kuit, voorzitter, Wilbert Janssen, secretaris, Hans van Dun en Marjolein Ennema.

Reactie van bestuur: het bestuur bedankt het VO voor hun werkzaamheden, oordeel en aanbevelingen. Het gaat aan de slag met de aanbevelingen.

Zeist, juni 2018, bestuur en directie Stichting Pensioenfonds Essity

14.2 Verklaring certificerende actuaris en Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

De verklaring van de certificerende actuaris van het fonds, de heer J. Tol van Triple A en de Controleverklaring van de onafhankelijke accountant, de heer M. van Luijk van Deloitte, worden gegeven in respectievelijk **Hoofdstuk 18.1 en 18.2** van dit verslag.

14.3 Verslag Visitatiecommissie (bron VCHolland)

1. Inleiding

Het bestuur van Stichting Pensioenfonds Essity (hierna: het Fonds) heeft VCHolland en daarmee de leden van de visitatiecommissie (VC), de opdracht gegeven om in de eerste helft van 2018 een zogenaamde jaarlijkse visitatie uit te voeren. De beoordelingsperiode van deze visitatie strekt zich uit tot de begin 2018 voor de VC beschikbare informatie met betrekking tot het boekjaar 2017. De VC heeft tot (wettelijke) taak toezicht te houden op (de totstandkoming van) het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in het Fonds. De VC is ten minste belast met het toezien op een adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur en legt verantwoording af over de uitvoering van de taken aan het VO en de werkgever en in het jaarverslag. Het intern toezicht vervult zijn taak zodanig dat het bijdraagt aan het effectief en slagvaardig functioneren van het Fonds en aan een beheerste en integere bedrijfsvoering. In rapportage gaat VCHolland expliciet in op de (wettelijke) normen met betrekking tot de uitvoering van het intern toezicht.

2. Oordeel/Bevindingen

Samenvattend oordeel:

De VC heeft kunnen vaststellen dat in algemene zin het Fonds voldoet aan een adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging. Er is sprake van een effectief en slagvaardig optreden van het bestuur en een beheerste en integere bedrijfsvoering. In 2017 is sprake geweest van een bestendige gedragslijn. De VC is positief over de wijze waarop het Fonds wordt aangestuurd. Het bestuur is in algemene zin in control met betrekking tot de uitbestede activiteiten.

- De follow-up van de aanbevelingen wordt op adequate wijze door het Fonds ingevuld.
- Met betrekking tot de algemene gang van zaken volgt het Fonds de ontwikkelingen op het gebied van wet- en regelgeving op de voet en anticipeert ook goed op de mogelijke consequenties voor het Fonds. Het nu bestaande dekkings- en reservetekort kan naar de mening van het Fonds binnen de gestelde wettelijke termijnen worden ingelopen. In algemene zin wordt door het Fonds niet getwijfeld aan de duurzaamheid van continuering van het Fonds.
- Het Fonds beschikt over een adequate governance structuur. Binnen het Fonds vervullen de investeringscommissie en de directeur-secretaris een belangrijke adviserende en monitorende rol. De relatie met het VO is

goed. Met betrekking tot de relatie met ABN AMRO als uitvoerder van de beschikbare premiereregeling doet de VC nog een aanbeveling.

- Binnen het Fonds is sprake van een toereikend geschiktheidsniveau. Een geschiktheids- en opleidingsplan is aanwezig. Het beschikbare tijdsbeslag is toereikend. Het Fonds doet wel onderzoek naar een vergroting van de effectiviteit van de bestuursvergaderingen.
- Het beleggingsproces binnen het Fonds is van een goed niveau. Daarbij wordt voortdurend teruggekoppeld naar de door het Fonds opgestelde beleggingscriteria. De rapportagestructuur is toereikend voor een goede oordeelsvorming. Het Fonds heeft in het verslag jaar extra aandacht gegeven aan het ESG-beleid. Het Fonds is in control met betrekking tot de uitbestede activiteiten op het gebied van het vermogensbeheer.
- Het Fonds voldoet in algemene zin aan de algemene beginselen voor het risicobeheer. Er is sprake van een gestructureerde aanpak. Risicobeheersing is onderdeel van de bestuurscyclus. Er is sprake van voldoende beheersing van de ICT-risico's en een tijdige implementatie van de AVG-wetgeving. Met betrekking tot het relatief lage niveau van de premiedekkingsgraad doet de VC nog een aanbeveling de gevolgen hiervan nader te onderzoeken.
- Het Fonds vult op een adequate wijze haar communicatie in. Het Fonds maakt in ruime zin gebruik van de beschikbare communicatiemiddelen. In 2017 is het communicatieplan geactualiseerd. Het VO wordt ook op correcte wijze bij de communicatie van het Fonds betrokken. Met betrekking tot de Wet verbeterde Premiereregeling doet de VC nog de aanbeveling om de invulling hiervan nog eens toetsen aan de wettelijke eisen.

De visitatiecommissie

Jacques Nieuwenhuizen
John Ruben
Jan Peter Vrieleman

Reactie van bestuur

Het bestuur bedankt het VC voor hun werkzaamheden, oordeel en aanbevelingen. Het bestuur gaat de aanbevelingen in het kader van haar missie/visie en strategie zorgvuldig evalueren en afwikkelen, Zeist, 31 mei 2018.

15. Resultaatbestemming

In de bestuursvergadering van 11 juni 2018 hebben bestuurders van Stichting Pensioenfonds Essity besloten het resultaat van 2017 als volgt te verdelen:

Stichting Pensioenfonds Essity

Resultaatbestemming 2017 in euro x 1.000

Totaal resultaat	30.857
- Naar Algemene reserve	30.506
- Naar Premiedepot	351

Zeist, 11 juni 2018

Bestuurders en directie Stichting Pensioenfonds Essity
per 11 juni 2018:

E. Ligthart	voorzitter
C.N.H. Quint	secretaris
K. Boijenga	bestuurslid
E. Luiken	bestuurslid
R. van Sintemaartensdijk	bestuurslid
M. van Gool	Directeur

Jaarrekening

Stichting Pensioenfonds Essity

16. Jaarrekening

16.1 Balans per 31 december 2017

Activa

Stichting Pensioenfonds Essity

Balans per 31 december (na bestemming resultaat) in euro x 1.000

Activa	Toelichting	2017	2016
Beleggingen	1	444.990	418.870
voor risico pensioenfonds			
- Onroerende zaken		43.356	35.870
- Zakelijke waarden		165.456	146.993
- Vastrentende waarden		227.885	222.955
- Derivaten		8.293	13.052
Beleggingen	2	33.645	31.168
voor risico deelnemer			
Vorderingen	3	1.473	710
en overlopende activa			
Liquide middelen	4	7.163	8.925
Totale activa		487.271	459.673

Passiva

Stichting Pensioenfonds Essity

Balans per 31 december (na bestemming resultaat) in euro x 1.000

Passiva	Toelichting	2017	2016
Reserves	5	27.267	-3.590
- Algemene reserve		23.029	-7.477
- Bestemde reserve Premiedepot		4.238	3.887
Technische voorzieningen	6	401.453	405.134
voor risico pensioenfonds			
Voorziening pensioenverplichtingen	7	33.645	31.168
voor risico deelnemers			
Overige voorziening VPL	8	9.251	8.173
Kortlopende schulden	9	15.562	18.788
Overlopende passiva	10	93	0
Totale activa		487.271	459.673

16.2 Staat van baten en lasten

Stichting Pensioenfonds Essity

Staat van baten en lasten in euro x 1.000

	Toelichting	2017	2016
Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds	11	21.334	33.938
- Directe beleggingsopbrengsten		8.350	7.441
- Indirecte beleggingsopbrengsten		14.558	27.996
- Kosten van vermogensbeheer	12	-1.574	-1.499
Beleggingsopbrengsten voor risico deelnemers	13	1.492	2.516
Premiebijdragen	14	13.727	12.611
Premiebijdragen voor risico deelnemers	15	1.875	1.675
Saldo van overdrachten van rechten	16	2	-43
Onttrekking beleggingen voor risico deelnemers	17	-890	-403
Pensioenuitkeringen	18	-6.798	-6.548
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds	19	3.681	-44.720
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers	20	-2.477	-3.788
Herverzekering	21	-167	-265
Kosten pensioenbeheer (ex BTW)	22	-797	-886
Overige baten en lasten	23	2	12
Subtotaal baten en lasten		30.984	-5.901
Belasting (BTW over kosten pensioenbeheer)	22	-127	-135
Resultaat	24	30.857	-6.036
Bestemming van het resultaat		30.857	-6.036
- Algemene reserve		30.506	-7.907
- Bestemde reserve Premiedepot		351	1.871

16.3 Kasstroomoverzicht

Stichting Pensioenfonds Essity

Kasstroomoverzicht in euro x 1.000

	2017	2016
Pensioenactiviteiten	6.001	5.798
Ontvangsten	14.569	14.336
- Bijdrage van werkgevers en werknemers	14.004	13.696
- Uitkeringen uit herverzekering	455	530
- Overgenomen pensioenverplichtingen	108	28
- Overige	2	82
Uitgaven	-8.568	-8.538
- Uitgekeerde pensioenen en afkopen	-4.931	-4.728
- Loonheffing	-1.535	-1.507
- Sociale premies en andere inhoudingen	-326	-314
- Overgedragen pensioenverplichtingen	-13	-71
- Premie herverzekering	-879	-796
- Pensioenuitvoerings- en administratiekosten	-884	-1.118
- Overige	0	-4
Beleggingsactiviteiten	-7.763	2.440
Ontvangsten	13.157	23.249
- Directe beleggingsopbrengsten	8.330	7.442
- Verkopen en aflossing beleggingen	4.827	15.807
Uitgaven	-20.920	-20.809
- Aankopen beleggingen	-19.682	-19.239
- Kosten vermogensbeheer en overige	-1.238	-1.570
Mutatie geldmiddelen	-1.762	8.238
Stand 1 januari	8.925	687
Stand 31 december	7.163	8.925

16.4 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Algemeen

Het pensioenfonds heeft bij de samenstelling van dit jaarverslag de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving toegepast. Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode. Het fonds is ingeschreven in het Handelsregister van de KvK onder nummer 51702266.

Waardering

Algemeen

Activa en passiva worden gewaardeerd tegen de kostprijs, tenzij hierna een andere waarderingsgrondslag wordt vermeld. Het fonds toetst periodiek de grondslagen van de (actuariële) waardering.

Schattingswijziging 2016 nieuwe Prognosetafel:

In september 2016 heeft het Actuariële Genootschap de nieuwe Prognosetafel AG2016 gepubliceerd. Het fonds heeft besloten deze tafel per eind 2016 toe te passen. Dit leidde tot een stijging van de verplichtingen van euro 1,3 miljoen per ultimo 2016.

Schattingswijziging 2017 nieuwe ervaringssterfte:

In 2017 heeft het fonds een onderzoek laten uitvoeren naar de toegepaste fondsspecifieke ervaringssterfte. Als uitkomst van dit onderzoek is een nieuwe ervaringssterfte voorgesteld. Het fonds heeft besloten deze voorgestelde ervaringssterfte over te nemen en vanaf eind 2017 toe te passen. Dit leidde tot een daling van de verplichtingen van euro 3,2 miljoen per ultimo 2017.

Buitenlandse valuta

Activa en passiva in buitenlandse valuta worden omgerekend tegen de ultimo jaar geldende koersen.

Transacties in vreemde valuta's gedurende de verslagperiode worden in de jaarrekening verwerkt tegen de koers van afwikkeling. De uit de omrekening per balansdatum voortvloeiende koersverschillen worden, rekening houdend met eventuele dekkingstransacties, opgenomen in de staat van baten en lasten.

Participaties in beleggingsinstellingen

De ter beurze genoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de reële waarde, zijnde de beurswaarde. Niet ter beurze genoteerde fondsen worden gewaardeerd tegen de reële waarde, zijnde de intrinsieke waarde, gebaseerd op de marktwaarde van de onderliggende beleggingsparticipaties.

Zakelijke waarden

De zakelijke waarden zijn gewaardeerd tegen de beurswaarde ultimo boekjaar.

Vastrentende waarden

Alle vastrentende beleggingen, obligaties en leningen op schuldbekentenis, worden gewaardeerd tegen reële waarde. Voor de obligaties is dat de beurswaarde ultimo boekjaar en voor de leningen op schuldbekentenis is dat de berekende reële waarde. Bij deze berekening worden alle toekomstige geldstromen contant gemaakt tegen de geldende marktpercentages.

Derivaten en overige beleggingen

De derivaten en overige beleggingen, waaronder begrepen valutatermijntransacties, swaps en geldmarktinstrumenten zijn gewaardeerd tegen de reële waarde ultimo boekjaar. Swaps worden gewaardeerd op basis van in de markt waarneembare informatie. Valutatermijntransacties en geldmarktinstrumenten worden gewaardeerd op basis van de intrinsieke waarde van de onderliggende producten.

Beleggingen voor risico deelnemers

De ter beurze genoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de actuele waarde, zijnde de beurswaarde. Niet ter beurze genoteerde fondsen worden gewaardeerd tegen de actuele waarde, zijnde de intrinsieke waarde.

Deposito's

Deposito's zijn gewaardeerd tegen de marktwaarde.

Premiedepot

Vanaf 1 januari 2015 wordt het verschil tussen de feitelijke premie en de kostendekkende premie (op basis van de 10 jaars gedempte rente)

toegevoegd aan de 'bestemde reserve premiedepot'. Aan dit depot wordt een rendement toegevoegd vanaf 1 januari 2015. Inclusief het rendement wordt het depot gevuld tot maximaal euro 4 miljoen. Positieve premiemarge valt daarna toe aan de algemene reserves van het fonds. Bij negatieve premiemarge wordt aan het depot onttrokken tot 0. Het Premiedepot wordt niet meegerekend in de dekkingsgraad van het fonds.

Gedurende 2017 is het maximum saldo van euro 4 miljoen bereikt, waarna dotatie van de premiemarge gestaakt is. Het premiedepot beweegt nu alleen nog mee met rendementsbijschrijvingen c.q. rendementsonttrekkingen. In 2018 en 2019 wordt additioneel aan het premiedepot gedoteerd de premievrijval die ontstaat door overgang van pensioenrichtleeftijd 67 jaar naar 68 jaar (0,8% van de salarissom), mits daartoe voldoende positieve premiemarge aanwezig is.

Vereist eigen vermogen

Om aan negatieve ontwikkelingen op de financiële markten het hoofd te kunnen bieden, wordt gestreefd naar een niveau van het eigen vermogen op basis van de volgende formule, waarbij het uitgangspunt is dat het pensioenfonds over een eigen vermogen ter grootte van het vereist eigen vermogen beschikt:

$$VEV = \sqrt{(S1^2 + S2^2 + (S1*S2) + S3^2 + S4^2 + S5^2 + S6^2 + S8^2 + S10^2)}$$

De verschillende risicofactoren worden als volgt berekend:

S1: Renterisico

Het effect van de meest ongunstige wijziging van de rente (termijnstructuur) volgens de wettelijk voorgeschreven stijgings- en dalingsfactoren.

S2: Aandelen- en vastgoedrisico

De waarde van S2 is opgebouwd uit het effect van een daling van de waarde van de beleggingen in beursgenoteerde aandelen ontwikkelde markten en indirect (actief) vastgoed met 30%, in aandelen opkomende markten met 40% in niet-beursgenoteerde aandelen met 40% en in direct vastgoed met 15%. De correlaties tussen de risicocategorieën die onderdeel uitmaken van het aandelen- en vastgoedrisico bedragen 0,75%. Hiermee wordt aangegeven, dat de risico's niet onafhankelijk van elkaar optreden, maar een sterke positieve samenhang met elkaar vertonen.

S3: Valutarisico

Het effect van een daling van valuta in de ontwikkelde markten met 20% buffer en valuta in opkomende markten met 35% buffer.

S4: Grondstoffenrisico

Het effect van een daling van de waarde van de beleggingen in grondstoffen (commodities) met 35%.

S5: Kredietrisico

Het effect van een daling van de gewogen gemiddelde rentemarge (credit spread) met 40%. Er is tevens een correlatie van 50% tussen zakelijkewaardenrisico en kredietrisico.

S6: Verzekeringstechnisch risico

Het verzekeringstechnische risico wordt bepaald door het procesrisico, de onzekerheid in de sterftetrend (TSO) en de negatieve stochastische afwijkingen (NSA) volgens de volgende formule:

$$S6 = \text{procesrisico} + \sqrt{(\text{TSO}^2 + \text{NSA}^2)}$$

S8: Concentratie risico

Het risico van te weinig spreiding van activa en passiva. De berekening sluit aan bij de Solvency II-richtlijnen voor verzekeraars, echter vanaf 2016 hoeft deze niet meer meegerekend te worden (nul).

S10: Actief beheer risico

Actief beheer risico ontstaat indien vermogensbeheerders actief beheer voeren op (delen van) de beleggingsportefeuille. Deze wordt berekend indien de tracking error meer dan 1% bedraagt. Indien sprake is van leverage (bij vastgoed) wordt de buffer verhoogd.

Pensioenverplichtingen voor risico fonds

Bij de berekening van de contante waarde van de opgebouwde toekomstige aanspraken per 31 december boekjaar is uitgegaan van de volgende actuariële grondslagen:

Sterfte

AG Prognosetafel 2016 (startjaar 2018) met toepassing van fondsspecifieke ervaringssterfte (SCA 2017).

Interest

Rentetermijnstructuur 31 december 2017 van De Nederlandsche Bank.

Gehuwdheid

Bij de vaststelling van de voorziening voor partnerpensioen wordt het onbepaalde partnersysteem gehanteerd. Hierbij worden de volgende partnerfrequenties toegepast (op tussenliggende leeftijden wordt lineair geïnterpoleerd):

Leeftijd	Mannen	Vrouwen
jonger dan 18	0,000	0,000
18	0,011	0,053
25	0,530	0,795
30	0,742	0,901
35	0,954	0,901
50	0,954	0,901
65	0,954	0,742
66	0,954	0,742
67	0,954	0,742
68	0,954	0,742

Voor het uitruilbare partnerpensioen wordt de partnerfrequentie op pensioenleeftijd op 100% verondersteld.

Leeftijdsverschil

Het leeftijdsverschil tussen man en vrouw is op 3 jaar gesteld (man ouder dan vrouw).

Vaststelling leeftijd

De leeftijd voor de berekening van de voorziening wordt op maandbasis nauwkeurig bepaald.

Uitkeringen

Aangenomen wordt dat de pensioenuitkeringen continu (zullen) plaatsvinden. In de praktijk wordt in maandelijkse termijnen achteraf uitgekeerd. Het wezenpensioen wordt verondersteld te worden uitgekeerd tot aan de 27-jarige leeftijd.

Kosten

De kostenvoorziening in 2017 is ongewijzigd ten opzichte van 2016 (2,5%).

Methoden van reserveberekening

Bij de reservering van de in uitzicht gestelde pensioenen wordt ervan uitgegaan dat per de balansdatum alle aan de verstreken diensttijd (dit is inclusief extra jaren uit waardeoverdrachten, vrijwillig ingekochte ouderdomspensioenjaren en eventuele garantiejaren) toe te rekenen pensioenaanspraken zijn ingekocht.

De voorziening pensioenverplichtingen is bepaald als de contante waarde van deze per de balansdatum opgebouwde pensioenaanspraken, vermeerderd met de contante waarde van de ingegane pensioenen.

Bij de (gedeeltelijke) arbeidsongeschikte deelnemers (dit zijn deelnemers met ingegane WIA/WAO-uitkeringen) wordt voor de invaliditeitspensioenen (WIA/WAO-hiaat- en WIA/WAO-excedentuitkeringen) en de toekomstige opbouw van de pensioenen uit hoofde van de (gedeeltelijke) arbeidsongeschiktheid bij de bepaling van contante waarde van deze verplichtingen verondersteld geen revalidatie plaats te vinden. Opbouw vanaf 2015 valt onder bepalingen Pensioenreglement 2015.

Voorziening voor risico deelnemers

Deze voorziening wordt opgebouwd uit (1) de afgedragen premie voor de Beschikbare Premie regeling van de werknemers van gemiddeld 2,8% van het pensioengevende salaris verhoogd met (2) het rendement op de beleggingen en (3) verminderd met de ingekochte pensioenen. De beleggingen voor deze regeling worden voor rekening en risico van de

deelnemers uitgevoerd. Met dit beleggingskapitaal wordt door de deelnemer een pensioen ingekocht bij ingang pensioen.

Overige voorziening VPL

Het fonds voert namens cao-partijen de overgangsregeling VPL uit conform Artikel 49 Overgangsbepalingen VPL van het Pensioenreglement 2015.

Deze overgangsregeling is van toepassing voor de werknemers die op 31 maart 1999 in dienst waren, die vanaf genoemde datum tot en met 31 december 2005 ononderbroken deelnemer in het pensioenfonds zijn geweest en die het deelnemerschap vanaf 31 december 2005 ononderbroken hebben voortgezet tot en met 31 december 2020, of tot het bereiken van de (vervroegde) pensioendatum.

De regeling beoogt een aanvullende pensioentoekenning bij pensionering waarbij gebruik wordt gemaakt van de fiscale ruimte die per 31 december 2005 bestond ten opzichte van de bij het pensioenfonds opgebouwde aanspraken.

Recht op deze toekenning ontstaat alleen indien het bestuur haar jaarlijkse besluit heeft genomen tot toekenning van de aanspraken aan diegenen die het eerstvolgende boekjaar gebruik kunnen maken van de regeling.

De voor de overgangsregeling ontvangen premies worden strikt gescheiden van de premie voor de pensioenregeling. De Overige voorziening VPL groeit door de werkgevers betaalde VPL-premies over het boekjaar en de beleggingsopbrengsten (vanaf 1 januari 2015) onder aftrek van uitvoerings- en administratiekosten.

In geval van gebruikmaking van de regeling door een betrokken werknemer wordt deze Overige voorziening VPL aangesproken.

In 2013 heeft het bestuur besloten de verplichtingen van de overgangsregeling VPL te classificeren als 'Overige voorziening VPL'. In 2014 heeft het bestuur besloten het 'depot overgangsregeling te onttrekken uit de algemene reserve en te classificeren als 'bestemde reserve (Depot Overgangsregeling VPL)'. Vanaf september 2014 wordt de bestemde reserve 'Depot Overgangsregeling VPL' niet meegerekend tot het vermogen van het fonds. In 2015 heeft het bestuur besloten tot een stelselwijziging om het 'Depot Overgangsregeling VPL' uit de reserves te halen en samen te voegen met 'Overige Voorziening VPL'. Overige Voorziening VPL wordt niet meegerekend in de dekkingsgraad van het fonds. In 2016 en 2017 zijn er **geen** aanpassingen.

Resultaatbepaling

Algemeen

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben.

Directe beleggingsopbrengsten

Onder directe beleggingsopbrengsten wordt bij vastrentende waarden verstaan de rente-opbrengst verminderd met de kosten; bij de zakelijke waarden wordt hieronder verstaan het bruto-dividend, voor aftrek van dividendbelasting, verminderd met de kosten. De interesten van overige activa en passiva worden opgenomen op basis van nominale bedragen.

Indirecte beleggingsopbrengsten

Onder deze post worden de volgende resultaten opgenomen:

- gerealiseerde koersverschillen bij verkopen van aandelen en obligaties;
- gerealiseerde koersverschillen bij (af)lossing van leningen op schuldbekentenis en obligaties;
- boetes bij vervroegde aflossingen van leningen op schuldbekentenis;
- valutaverschillen met betrekking tot zakelijke waarden, vastrentende waarden, deposito's, valutatermijntransacties en bankrekeningen in buitenlandse valuta;
- niet-gerealiseerde koers- en valutaverschillen inzake aandelen, obligaties en leningen op schuldbekentenis.

Kosten vermogensbeheer

Dit betreft de kosten voor uitvoering vermogensbeheer die bestaan uit de aan het fonds gefactureerde kosten.

Herverzekering

Het fonds heeft de risico's van overlijden en arbeidsongeschiktheid in 2017 herverzekerd bij Elips Life.

16.5 Toelichtingen in euro x 1.000

1 Beleggingen voor risico pensioenfonds

Stichting Pensioenfonds Essity

Beleggingen voor risico pensioenfonds

categorie	Stand ultimo 2016	Reclassificatie beleggingen 01-01-'17	Aankopen/ verstrekkingen	Verkopen/ uitlotingen (af)lossingen	Gerealiseerde koers- verschillen	Niet- gerealiseerde koersverschil.	Lopende intrest	Stand ultimo 2017
Onroerende zaken:	35.870	0	4.000	0	0	3.486	0	43.356
- Aandelen vastgoed	35.870	0	4.000	0	0	3.486	0	43.356
Zakelijke waarden:	146.993	0	1.426	0	0	17.037	0	165.456
- Aandelenfondsen	146.993	0	1.426	0	0	17.037	0	165.456
Vastrentende waarden:	210.137	0	41.893	-32.018	3.435	-8.612	232	219.448
- Vastrentende beleggingsfondsen	115.110	0	4.787	-3.000	431	-2.642	0	114.686
- Credits	88.134	0	9.007	-20.119	3.079	-5.840	-48	74.213
- Geldmarktfondsen	0	0	0	0	0	0	0	0
- Deposito's*	800	0	9.099	-8.899	0	0	0	1.000
- Repo's	0	0	0	0	0	0	0	0
- Hypothecaire leningen	18.911	0	19.000	0	-75	-130	280	37.986
- Kortlopende vorderingen op banken	-12.818							-8.437
Derivaten:	7.504	0	0	-3.965	3.390	-5.115	-38	1.776
- Swaps	8.087	0	0	-671	671	-6.796	-38	1.253
- Valutatermijncontracten	-583	0	0	-3.294	2.719	1.681	0	523
Totaal beleggingen voor risico pensioenfonds:	400.504	0	47.319	-35.983	6.825	6.796	194	430.036
waarvan onder de passiva gepresenteerd:								
- Vastrentende waarden	12.818							8.437
- Derivaten	5.548							6.517
Beleggingen aan de activa-zijde balans:	418.870							444.990

*Onder de deposito's is voor 4.867 aan sight deposits opgenomen, dit is ter vrije beschikking aan het fonds en is niet onderhevig aan waardenmutaties
De deposito's zijn tijdelijk aangehouden liquide middelen binnen het mandaat van vermogensbeheerder.

Methodiek bepaling marktwaarde:

<i>Genoteerde marktprijzen:</i>	Directe marktwaardering, beursnotering in een actieve markt;
<i>Netto contante waarde:</i>	Afgeleide marktwaardering, geen directe beursnotering van andere uit de markt waarneembare data dan wel een prijs gebaseerd op een transactie in een niet-actieve markt met niet-significante prijsaanpassing (gebaseerd op aannames en schattingen;
<i>Andere methode:</i>	Modellen en technieken, marktwaardebepaling niet gebaseerd op markt dat maar gebaseerd op aannames en schattingen die de prijs significant beïnvloeden.

Stichting Pensioenfonds Essity Methodiek bepaling marktwaarde

	Genoteerde marktprijzen	Netto contante waarde	Andere methode	stand ultimo 2017
Onroerende zaken:	0	0	43.356	43.356
Indirecte vastgoedbeleggingen	0	0	43.356	43.356
Zakelijke waarden:	0	0	165.456	165.456
Aandelen beleggingsfondsen	0	0	165.456	165.456
Vastrentende waarden:	74.213	38.986	114.686	227.885
Vastrentende beleggingsfondsen	0	0	114.686	114.686
Overige obligaties	74.213	0	0	74.213
Geldmarktfondsen	0	37.986	0	37.986
Deposito's	0	1.000	0	1.000
Derivaten:	0	1.776	0	1.776
Valutaderivaten	0	523	0	523
Rentederivaten	0	1.253	0	1.253
Overige beleggingen	-8.437	0	0	-8.437
Cash onderpanden (CSA contracts)	-8.437	0	0	-8.437
Totaal belegd vermogen	65.776	40.762	323.498	430.036
Aansluiting bovenstaande met balansposten:				
Totaal beleggingen voor risico pensioenfonds				430.036
Depotbanken				5.866
Vorderingen uit hoofde van beleggingen				484
Verkoop beleggingen				0
Aankoop beleggingen				0
Totaal belegd vermogen balans				436.386

2 Beleggingen voor risico deelnemers

De beleggingen zijn volledig bij ABN Amro ondergebracht, waarbij de deelnemers belegd hebben (voor hun eigen risico) in diverse beleggingsfondsen.

Stichting Pensioenfonds Essity Beleggingen voor risico deelnemers

categorie	Stand ultimo 2016	Herallo- catie *	Aankopen/ verstrekkingen	Verkopen/ uitlotingen (af)lossingen	Gerealiseerde koers- verschillen	Niet- gerealiseerde koersverschil.	Stand ultimo 2017
Indirecte beleggingen vastgoed	2.565	44	393	-128	103	-123	2.854
Aandelen beleggingsfondsen	16.856	-55	1.069	-1.909	353	1.123	17.437
Vastrentende waarden	7.429	59	1.592	-523	95	-34	8.618
Overige (liquiditeiten)	4.318	-48	1.199	-800	0	67	4.736
Correctie beheerfee				92	-92		
Totaal beleggingen risico deelnemers	31.168	0	4.253	-3.268	459	1.033	33.645

* dit betreft de correctie op de verdeling per categorie van de mix per 31-12-2016 naar de mix per 1 jan 2017

3 Vorderingen en overlopende activa

Stichting Pensioenfonds Essity Vorderingen en overlopende activa (looptijd korter dan een jaar)

	2017	2016
Lopende intrest	-3	-2
Overige vorderingen	1.476	712
- Dividend belasting	21	0
- Verkoop beleggingen	485	603
- Overige vorderingen u/v beleggingen	0	0
- Herverzekeraar	186	58
- Winstdeling herverzekeringen	129	0
- R/C Ondernemingen + premies ex-pats	655	51
- Overige vorderingen	0	0
Overlopende activa	0	0
- Vooruitbetaalde uitgaande waardeoverdrachten en kosten	0	0
Totaal Vorderingen en overlopende activa	1.473	710

4 Liquide middelen

Stichting Pensioenfonds Essity Liquide middelen

	2017	2016
- Depotbanken	5.866	7.748
- ING Bank (vrije beschikking fonds)	1.297	1.177
Totaal liquide middelen	7.163	8.925

Stichting Pensioenfonds Essity Reserves

	2017	2016
Algemene reserve		
Stand 1 januari	-7.477	430
Mutatie uit bestemming saldo	30.506	-7.907
Stand per 31 december	23.029	-7.477
Bestemde reserve Premiedepot		
- stand 1 januari	3.887	2.016
- dotatie uit premie	138	1.605
- indexatie	0	0
- rendement*	213	266
Stand per 31 december	4.238	3.887
Totale reserves 31 december	27.267	-3.590

* Rendement wordt voor het eerst vanaf 1 januari 2016 toegevoegd

Stichting Pensioenfonds Essity Vermogens, verplichtingen en dekkingsgraden

	2017	2016
Vermogens		
- Aanwezig eigen vermogen	23.029	-7.477
- Minimaal vereist eigen vermogen	17.094	17.115
- Extra buffer vereist eigen vermogen (obv strat. beleg. mix)	59.098	58.407
- Totaal Vereist eigen vermogen obv strat. geldende FTK	76.192	75.522
Vermogen risico pensioenfonds 1)	428.720	401.544
Vermogen risico deelnemers (DC)	33.645	31.168
Subtotaal vermogen	462.365	432.712
af voor berekening dekkingsgraad Premiedepot	-4.238	-3.887
Vermogen voor berekening dekkingsgraad	458.127	428.825
Pensioenverplichting risico pensioenfonds	401.453	405.134
pensioenverplichting risico deelnemers	33.645	31.168
Pensioenverplichtingen voor berekening dekkingsgraad	435.098	436.302
Dekkingsgraden op basis van:		
- Aanwezig eigen vermogen	105,3%	98,3%
- Minimaal vereist eigen vermogen	103,9%	103,9%
- Totaal vereist eigen vermogen obv vingerende FTK	117,5%	117,3%
- Reeel	83,8%	78,1%

1 Het vermogen voor berekening dekkingsgraad is vastgesteld als het balanstotaal van de activa minus kortlopende schulden, overlopende passiva, pensioenverplichtingen risico deelnemers en minus Overige voorziening VPL en minus Premiedepot. De maanddekkingsgraad van 105,3% is de deling van dit vermogen met de totale verlichting risico PF en risico deelnemers

Per 31 december 2017 bedroeg de beleidsdekkingsgraad 102,9% (2016: 95,0%). De beleidsdekkingsgraad is het voortrollende 12-maands gemiddelde van de maanddekkingsgraden. Voor de beleidsdekkingsgraad ultimo 2017 dus de maanddekkingsgraden januari-december 2017. Het fonds verkeert in een reservetekort omdat de beleidsdekkingsgraad (risico fonds 103,2%) lager is dan het vereiste eigen vermogen (104,3%) en in een dekkingstekort omdat de beleidsdekkingsgraad lager is dan het minimaal vereiste vermogen (117,5%). Het fonds heeft een herstelplan ingediend waaruit blijkt dat het (zonder bijstorting van de sponsors) in 10 jaar tijd zal herstellen tot een dekkingsgraad boven die van het vereiste eigen vermogen.

6 Technische voorzieningen voor risico pensioenfonds

Stichting Pensioenfonds Essity Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds

	2017	2016
Stand 1 januari	405.134	360.414
- Mutatie uit staat baten en lasten	-3.681	44.720
Totaal voorzieningen per 31 december	401.453	405.134
waarvan opbouw per 31 december:		
- Deelnemers	183.975	184.723
- Gewezen deelnemers	96.973	101.520
- Pensioengerechtigden	120.505	118.891

7 Technische voorzieningen voor risico deelnemers

Stichting Pensioenfonds Essity

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers

	2016	2016
Stand 1 januari	31.168	27.380
- Stortingen t.b.v. deelnemers	1.875	1.675
- Onttrekkingen deelnemers	-890	-403
- Rendement	1.492	2.516
Totaal voorzieningen per 31 december	33.645	31.168

8 Overige voorziening VPL

Stichting Pensioenfonds Essity

Overige voorziening VPL

	2017	2016
Stand 1 januari	8.173	6.812
- Toevoeging premie overgangsregeling	1.061	1.015
- Rendement	458	678
- Onttrekking ivm inkoop	-441	-332
- Onttrekking ivm premie ziektekosten	0	0
Overige Voorziening VPL per 31 december	9.251	8.173

9 Kortlopende schulden

Stichting Pensioenfonds Essity

Kortlopende schulden

	2017	2016
Verplichtingen uit handen van verkregen onderpand*	8.437	12.818
Derivaten met negatieve marktwaardering	6.517	5.548
Aankoop beleggingen	0	0
R/c Ondernemingen + Premie ex-pats	0	196
De Nederlandsche Bank en AFM	0	0
Te betalen loonheffing	130	124
Sociale lasten	28	27
Vermogensbeheerders en beleggingsadministratie	387	51
Onderzoekskosten/Risk Management	0	0
Overige kosten	63	24
Totaal kortlopende schulden	15.562	18.788

*Het verkregen onderpand op rentederivaten wordt aan de debetzijde van de balans verantwoord onder Geldmarktinstrumenten en liquide middelen. Dientengevolge staat het bedrag van euro 8.437 (2016: euro 12.818) niet ter vrije beschikking van het fonds.

10 Overlopende passiva

Stichting Pensioenfonds Essity

Overlopende passiva (looptijd korter dan een jaar)

	2017	2016
Vooruitontvangen waardeoverdrachten	84	0
Vooruitontvangen inkoopsummen	0	0
Vooruitontvangen onttrekkingen spaarkapitalen	9	0
Uit te betalen uitgaande waardeoverdrachten	0	0
Totaal overlopende passiva	93	0

Niet uit balans blijvende rechten en verplichtingen

- Stichting Pensioenfonds Essity beschikt over een rekening courant krediet bij ING Bank NV van euro 425.000. Er zijn geen garanties of zekerheden verstrekt.
- De sponsors hebben een verplichting tot bijstorting indien het fonds anders tot korting zou moeten besluiten.

11 Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfondsen

Stichting Pensioenfonds Essity

Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfondsen

	2017	2016
Directe beleggingsopbrengsten	8.350	7.441
- Onroerende zaken	1.236	891
- Zakelijke waarden	1.430	757
- Vastrentende waarden	4.475	4.496
- Derivaten	1.228	1.304
- Overige	-19	-7
Indirecte beleggingsopbrengsten	15.017	28.674
<i>Gerealiseerd:</i>	<i>6.794</i>	<i>15.186</i>
- Zakelijke waarden	0	7.293
- Vastrentende waarden	3.435	9.141
- Derivaten	3.390	-1.248
- Overige beleggingen	-31	0
<i>Niet-gerealiseerd:</i>	<i>8.223</i>	<i>13.488</i>
- Onroerende zaken	3.486	976
- Zakelijke waarden	17.037	4.329
- Vastrentende waarden	-8.612	7.346
- Derivaten	-5.115	-391
- Overige	1.427	1.228
Beleggingsopbrengsten toekomend Overige Voorziening VPL	-459	-678
Kosten vermogensbeheer	-1.574	-1.499
Totaal beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfondsen	21.334	33.938

12 Kosten vermogensbeheer

Stichting Pensioenfonds Essity

Kosten van vermogensbeheer in staat baten en lasten

	2017	2016
Kosten vermogensbeheer in staat baten en lasten incl kosten IC en BTW	-1.574	-1.499
- Beheerloon zakelijke waarden	-807	-751
- Beheerloon vastrentende waarden	-495	-496
- Beheerloon overige / rebates	-210	-207
- Beheer advies	-55	-47
- Overige kosten	-7	2
<i>Aansluiting met totale kosten vermogensbeheer:</i>		
Kosten direct ten laste van de beleggingsrendementen	-418	-536
Totale kosten vermogensbeheer	-1.992	-2.035

13 Beleggingsopbrengsten voor risico deelnemers

Stichting Pensioenfonds Essity

Beleggingsopbrengsten voor risico deelnemers

	2017	2016
Directe beleggingsopbrengsten	459	297
Indirecte beleggingsopbrengsten	1.033	2.219
Totaal beleggingsopbrengsten voor risico deelnemers	1.492	2.516

14

Premiebijdragen van werkgevers en werknemers

Stichting Pensioenfonds Essity

Premiebijdragen van werkgevers en werknemers

	2017	2016
Premies (exclusief VPL premie)	12.429	11.896
Inkoopsummen	857	383
Inkoop uit VPL gelden	441	332
FVP-bijdragen	0	0
Totaal premiebijdragen van werkgevers en werknemers	13.727	12.611

15

Premiebijdragen voor risico deelnemers

Stichting Pensioenfonds Essity

Premiebijdragen voor risico deelnemers

	2017	2016
Premiestortingen naar ABN Amro Pensioen Service*	1.875	1.675

Overzicht van premies volgt hieronder. Bij de bepaling van de aan het boekjaar toe te rekenen premie is rekening gehouden met verleende premiekortingen en/of toeslagen. In beide boekjaren waren kortingen en/of toeslagen niet aan de orde.

Stichting Pensioenfonds Essity

Overzicht premies

	2017	2016
De feitelijke premie bedraagt*	15.107	13.954
De kostendeekkende premie bedraagt	19.885	16.700
De gedempte premie bedraagt	14.278	12.349
<i>De kostendeekkende premie is als volgt samengesteld:</i>	<i>19.885</i>	<i>16.700</i>
- Actuarieel benodigd	15.545	12.947
- Opslag in stand houden vereist vermogen	2.706	2.100
- Opslag voor uitvoeringskosten	755	857
- Risicopremies overlijden en arbeidsongeschiktheid	879	796
- Actuarieel benodigd ten behoeven van toeslagverlening	0	0
<i>De gedempte premie is als volgt samengesteld:</i>	<i>14.278</i>	<i>12.349</i>
- Actuarieel benodigd	10.817	9.241
- Opslag in stand houden vereist vermogen	1.827	1.455
- Opslag voor uitvoeringskosten	755	857
- Risicopremies overlijden en arbeidsongeschiktheid	879	796
- Actuarieel benodigd ten behoeven van toeslagverlening	0	0

* Voor 2016: reguliere premie basisregeling 11.896, DC premie 1.675 en DC kapitalen voor inkoop 383

* Voor 2017: reguliere premie basis regeling 12.429, DC premie 1.875 en DC kapitalen voor inkoop 803

16

Saldo van overdrachten van rechten

Stichting Pensioenfonds Essity

Saldo van overdracht van rechten

	2017	2016
Overgenomen pensioenverplichtingen	15	28
Overgedragen pensioenverplichtingen	-13	-71
Saldo in- en uitgaande waardeoverdrachten	2	-43

17

Onttrekking beleggingen voor risico deelnemers

Stichting Pensioenfonds Essity

Onttrekking beleggingen voor risico deelnemers

	2017	2016
Onttrekkingen	-890	-403

18 Pensioenuitkeringen

Stichting Pensioenfonds Essity Pensioenuitkeringen

	2017	2016
Ouderdomspensioen	-5.449	-5.364
Invaliditeitspensioen	-180	-168
Weduwepensioen	-1.075	-958
Wezenpensioen	-37	-48
Prepensioen	-13	-2
Vergoeding ZVW prepensioen	0	-2
Afkoopsommen	-44	-6
Totaal pensioenuitkeringen	-6.798	-6.548

19 Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds

Stichting Pensioenfonds Essity Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds

	2017	2016
Voorziening 1 januari	405.134	360.414
Toevoeging pensioenopbouw	13.336	10.997
Indexering en overige toeslagen	0	0
Intresttoevoeging o.b.v. 1-jaars rente	-884	-218
Pensioenuitkeringen- en uitvoeringskosten	-6.968	-6.729
Wijziging marktrente*	-6.230	38.560
Toename voorziening toekomstige kosten	334	275
Mutatiewaarde overdrachten	2	-47
Wijziging actuariale grondslagen en/of methoden	-3.153	1.267
Indexatie actieven	0	0
Indexatie slapers	0	0
Indexatie pensioentrekkenden	0	0
Resultaat op sterfte	-1.367	-156
Resultaat op arbeidsongeschiktheid	470	559
Resultaat op mutaties	3	-65
Overige mutaties tech. voorz. w.o. VPL	776	277
Voorziening 31 december	401.453	405.134
Mutatie verplichtingen ten laste resultaat	-3.681	44.720

20 Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers

Stichting Pensioenfonds Essity Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers

	2017	2016
Voorziening 1 januari	31.168	27.380
- Rendement	1.492	2.516
- Stortingen	1.875	1.675
- Uitgaande waardeoverdrachten	-13	-5
- Vrijval door overlijden	-54	-15
- Vrijval tbv reguliere inkoop pensioenaanspraken	-812	-383
- Afkopen	-11	0
Voorziening 31 december	33.645	31.168
Mutatie	-2.477	-2.602

21 Herv verzekering

Stichting Pensioenfonds Essity Herv verzekering

	2017	2016
Risicopremie	-879	-796
Uitkering overlijden	93	74
Uitkering premievrijstelling en AO	490	457
- Winstdeling	129	0
Totaal herv verzekering	-167	-265

22 Kosten pensioenbeheer

Bezoldiging bestuursleden: In 2016 en 2017 heeft het bestuurslid namens de gepensioneerden een vergoeding ontvangen van euro 5.000. Overige bestuurders hebben geen vergoeding ontvangen. Wel zijn er kosten gemaakt voor opleiding, etc.. **Personeel:** gedurende het boekjaar 2016 en 2017 was bij Stichting Pensioenfonds Essity de heer Drs. M. van Gool als directeur in dienst. **Bezoldiging Verantwoordingsorgaan:** in 2016 en 2017 heeft het VO-lid namens gepensioneerden een vergoeding ontvangen van euro 3.000.

Stichting Pensioenfonds Essity

Kosten pensioenbeheer: pensioenadministratie, algemene kosten en controle/toezicht kosten*

	2017	2016
- Pensioenadministratie	-328	-318
- Algemene kosten	-383	-480
- Bestuursondersteuning	-38	-37
- Actuaireel advies en jaarwerk	-131	-99
- Juridisch advies	-3	-3
- Communicatie wo pensioenplanner	-15	-12
- Bestuur	-11	-16
- Directie (bezoldiging en pensioen)	-200	-181
- Bestuur en Directie uitvoeringskosten	-37	-29
- Incidentele kosten pensioenadministratie	-10	-93
- Overige kosten (incl doorbelasting aan werkgever)	62	-10
- Kosten controle en toezicht	-86	-88
- De Nederlandse Bank	-28	-26
- AFM	-3	-3
- Verantwoordingsorgaan	-3	-3
- Accountant	-25	-27
- Certificerende actuaris	-11	-11
- Visitatie Commissie	-10	-13
- Compliance	-5	-4
- Heffing pensioenregister	-1	-1
Totale kosten pensioenbeheer	-797	-886
BTW	-127	-135
Kosten pensioenbeheer inclusief BTW	-924	-1.021
Kosten per deelnemer:		
Pensioenadministratie	157	158
Controle en toezicht	41	44
BTW	61	67
Deelnemers (active deelnemers en gepensioneerden)	2.092	2.015
conform definitie Pensioenfederatie*		
Totale kosten pensioenbeheer in basispunten	19	22
(% van gemiddelde vermogen x 100)		
Gemiddelde vermogen in miljoen	420	400

* Alle kosten, exclusief AZL administratiekosten, voor 64% toegerekend aan vermogensbeheer

23 Overige baten en lasten

Stichting Pensioenfonds Essity

Overige baten en lasten

	2017	2016
- Onttrokken spaarkapitalen overleden deelnemers zonder nabestaanden	0	16
- Diverse	2	-4
Totaal overige baten en lasten	2	12

24 Actuariële analyse van het resultaat

Stichting Pensioenfonds Essity

Actuariële analyse van het resultaat

Resultaat op:	2017	2016
Premie	-2.072	-646
Indexatie	0	0
Saldo beleggingsopbrengsten en mutatie rentetermijnstructuur	28.448	-4.404
Kosten	0	0
Uitkeringen	1	17
Sterfte	1.628	245
Reguliere mutaties	-3	65
Arbeidsongeschiktheid	35	-102
Waardeoverdrachten	0	5
Wijziging actuariële grondslagen en overige	2.839	-1.200
Andere oorzaken	-19	-16
Resultaat	30.857	-6.036

16.6 Risicoparagraaf

(in euro x 1.000)

In de risicoparagraaf binnen het bestuursverslag is het beleid rond risicobeheersing uiteengezet.

Conform de berekeningen van het vereist eigen vermogen in het Actuariel Rapport is de risicoparagraaf gebaseerd op basis van het doorkijkbeginsel (lookthrough-principe) en de geldende FTK.

In deze risicoparagraaf worden de afzonderlijke risico's van het vereist eigen vermogen gerelateerd aan de voorziening voor risico fonds.

Solvabiliteitsrisico

Het belangrijkste financieel risico voor het pensioenfonds is het niet kunnen nakomen van de pensioentoezeggingen. Een belangrijke maatstaf hiervoor is het aanwezig eigen vermogen.

Wettelijk is een gestandaardiseerde methode (standaardmodel) vastgelegd om te kunnen toetsen of het aanwezig eigen vermogen voldoende is om een aantal specifieke financiële risico's op te kunnen vangen en daarmee of aan de pensioentoezeggingen kan worden voldaan. De berekeningen van het vereist eigen vermogen zijn met name van belang voor de premiestelling, herstelplan en haalbaarheidstoets van het fonds.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds is per 31 december 2017 voor risico fonds is 103,2% (2016 94,7%) en daarmee lager dan de vereiste dekkingsgraad en lager dan de minimum vereiste dekkingsgraad van 103,9% op basis van de strategische verdeling volgens het standaardmodel. Hierdoor verkeert het pensioenfonds in een reserve- en dekkingstekort.

Stichting Pensioenfonds Essity Vereist eigen vermogen volgens standaardmodel

	2017		2016	
	Strategisch	%	Strategisch	%
	euro		euro	
Renterisico (S1)	15.564	2,2%	13.013	1,6%
Zakelijke waarden risico (S2)	52.603	11,8%	53.309	12,2%
valutarisico (S3)	20.677	1,4%	23.404	1,7%
Grondstoffenrisico (S4)	0	0,0%	0	0,0%
Kredietrisico (S5)	18.597	3,1%	17.437	2,6%
Verzekerings technische risico (S6)	12.470	0,5%	13.058	0,5%
Concentratierisico (S8)	0	0,0%	0	0,0%
Actief beheer risico (S10)	1.477	0,0%	2.015	0,5%
Diversificatie-effect	-45.196		-46.714	
Vereist eigen vermogen	76.192	19,0%	75.522	18,6%
Na afname toerekening totale TV (S/F -1,5%/-1,3%)		17,5%		17,3%
Technische voorziening risico fonds	401.453		405.134	
Technische voorziening risico deelnemers	33.645		31.168	
Totaal technische voorziening voor berekening dekkingsgraad	435.098		436.302	
Aanwezige (maand)dekkingsgraad	23.029	105,3%	-7.477	98,3%
Beleidsdekkingsgraad		102,9%		95,0%
Minimaal vereiste dekkingsgraad	17.094	103,9%	17.115	103,9%
Vereiste dekkingsgraad obv vignerende FTK	76.192	117,5%	75.522	117,3%

De beleidsdekkingsgraad wordt berekend als de 12-maands voortschrijdend gemiddelde dekkingsgraad. In de berekening van de beleidsdekkingsgraad is rekening gehouden

Renterisico S1

Het renterisico is het risico dat veranderingen in marktrente leiden tot verschillende veranderingen in de waarde van de vastrentende portefeuille ten opzichte van de pensioenverplichtingen.

Bijvoorbeeld, bij daling van de rente is er het risico dat de pensioenverplichtingen sneller in waarde stijgen dan de vastrentende portefeuille en daarmee de totale portefeuille. Dit is het geval als de gemiddelde looptijd van de verplichtingen (duratie) hoger is dan die van de vastrentende portefeuille.

Deze rentegevoeligheid is één van de actoren bij de bepaling van de (strategische) asset allocatie en de duratie van de portefeuilles. Dit renterisico is afgedekt deels door de duratie van de vastrentende portefeuille en deels door middel van renteswaps.

In het FTK wordt bepaald dat het renterisico het verschil is tussen de kasstromen van de rentegevoelige beleggingen (bij het pensioenfonds, de Matching portefeuille) en die van de verplichtingen. Op basis van DNB renteschokkentoets wordt de gevoeligheid berekend en het afdekkingspercentage, de S1.

Renterisico

	2017	
	feitelijk	strategisch
Impact DNB rentetoets op verplichtingen in euro (A)	33.693	33.693
Impact DNB rentetoets op Matching portefeuille in euro (B)	13.008	18.129
Buffer Renterisico (S1)	20.685 = 3,0%	15.564 = 2,2%
Afdekkingspercentage (B/A)	38,60%	53,80%
Rentestanden	1,56%	
Duratie van pensioenverplichtingen	21,1	
Duratie van de vastrentende portefeuille excl. rente-afdekking	8,7	
Duratie van de vastrentende portefeuille incl. rente-afdekking	16,2	
Strategische rente-afdekking	50%	
Bandbreedte beleggingsplan	30%-70%	
<i>Dekkingsgraad gevoeligheid 1%-punt rentemutatie (Bron: MN)</i>		
Renteschok 0%	105,3%	
Renteschok 1%	115,3%	
Renteschok -1%	96,5%	
Verandering in dekkingsgraad bij -1%-punt	-6,4%	

Zakelijke waarden S2

Mogelijke waardedalingen van beleggingen voor het vastgoed en de aandelen zijn in het hiervoor genoemde standaardmodel begrepen. Hiervoor wordt een gedifferentieerde berekening naar categorieën van markten en beleggingen uitgevoerd. Ter zake van het zakelijke waarden risico worden risico-inschattingen aan de hand van de in de markt gebruikelijke risicoparameters gemaakt. In het beleggingsbeleid wordt

met dergelijke risico's rekening gehouden door ondermeer een toepassing van voldoende spreiding in de beleggingsportefeuille naar categorieën, markten en dergelijke. De volatiliteit van de marktwwaarden (prijsrisico's) van beleggingen wordt periodiek geëvalueerd en kan leiden tot bijstellingen in het vermogensbeheer. In onderstaande tabel is de samenstelling van de zakelijke waarden weergegeven.

Stichting Pensioenfonds Essity

Zakelijke waarden spreiding naar regio en sector

	2017		2016	
	euro	%	euro	%
Naar regio:				
Aandelen Europa ex UK	57.204	27,4%	49.785	27,3%
Aandelen VS	45.175	21,6%	42.991	23,6%
Aandelen Verre Oosten	15.649	7,5%	14.312	7,8%
Aandelen Emerging Markets	47.428	22,7%	39.404	21,6%
Indirect onroerend goed Europa	43.356	20,8%	35.870	19,7%
Totaal zakelijke waarden	208.812	100,0%	182.362	100,0%
Naar sector:				
Financiële instellingen	34.219	20,7%	33.050	22%
Handels- en industriële bedrijven	22.255	13,5%	17.107	12%
Energie	8.068	4,9%	7.002	5%
Technologie	23.622	14,3%	18.003	12%
Consumenten goederen	30.481	18,4%	28.652	19%
Communicatie	10.424	6,3%	6.166	4%
Farmacie- en biotechnologie	0	0,0%	0	0%
Materialen	11.864	7,2%	9.757	7%
Overige	24.523	14,8%	27.256	19%
Totaal aandelenfondsen	165.456	100,0%	146.993	100%
S2 obv strategische mix	11,8%		13,2%	

Illiquiditeitsrisico en securities lending

Vermogen dat niet snel ten gelde gemaakt kan worden vormt een zogenaamd illiquiditeitsrisico. Het betreft het vermogen in vastgoed. Het percentage illiquide beleggingen in de portefeuille is met 5% van het totale vermogen laag. Het fonds maakt gebruik van het 'Securities Lending programma' van MN voor de MN-fondsen in de Return Portefeuille. In dit programma wordt fysiek (non-cash) onderpand gevraagd als bijvoorbeeld obligaties. Het onderpand had een gemiddelde waarde van 103,5% (euro 13,5 miljoen) op jaareinde.

Valuta's S3

De pensioenverplichtingen luiden in euro's, de mogelijke valutakoersontwikkelingen beïnvloeden daarmee alleen de waarde van de beleggingen.

Het bestuur heeft ervoor gekozen de valuta-ontwikkeling niet te zien als een mogelijkheid om de waarde van de portefeuille te verhogen en heeft derhalve gekozen om de schommelingen via derivatencontracten voor de Amerikaanse dollar, de Britse pond, de Japanse yen en overige (gedeeltelijk) af te dekken. In onderstaande tabel worden de ontwikkelingen per jaareinde weergegeven.

Stichting Pensioenfonds Essity

Valuta-afdekking (in euro x 1.000)

	2017				2016			
	Vóór afdekking	waarde	Ná afdekking	reeële waarde	Vóór afdekking	waarde	Ná afdekking	reeële waarde
Euro	225.255	43.186	268.441	0	220.197	40.815	261.012	0
Amerikaanse dollar	133.151	-32.938	100.213	504	123.323	-31.400	91.923	-568
Britse pond sterling	3.292	0	3.292	0	2.068	0	2.068	0
Japanse yen	10.380	-10.248	132	20	9.247	-9.415	-168	-15
Overige	64.308	0	64.308	0	54.020	0	54.020	0
Totaal	436.386	0	436.386	524	408.855	0	408.855	-583
S3 strategische mix	1,4%				5,8%			

Grondstofrisico S4

Het fonds heeft geen beleggingen in grondstoffen, S4 is derhalve 0.

Kredietrisico S5

Kredietrisico is het risico van financiële verliezen als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het pensioenfonds (potentiële) vorderingen heeft. Voor het pensioenfonds betreft dit voornamelijk de beleggingen in obligaties. Het kredietrisico wordt beperkt door spreiding van de vastrentende waarden naar regio's, creditrating van tegenpartijen en de sector.

Stichting Pensioenfonds Essity
Spreiding vastrentende waarden in euro x 1.000

	2017			2016
	Waarde	Duratie jaar	Credit spread	Waarde
Langlopende Europese obligaties	72.090	16,1	-0,20%	85.009
Bedrijfsobligaties	73.389	5,5	0,30%	75.573
Hypotheken	37.986	6,4	1,27%	18.911
Obligaties opkomende markten	41.296	6,0	2,80%	39.537
Kortlopende staatsobligaties	2.124	<1		3.125
Deposito's	1.000			800
Totaal vastrentende waarden	227.885			222.955
S5 obv strategische mix	3,1%			

Verzekeringstechnisch risico S6

Binnen het verzekeringstechnische risico (S6) worden in principe alleen risico's meegenomen die verband houden met sterfte. Het omvat de risico's als gevolg van afwijkingen ten opzichte van de verwachte sterfte en afwijkingen van de verwachte sterftetrend (langlevenrisico). Tot het verzekeringstechnische risico worden gerekend: procesrisico, risico-opslag, voor afwijking en ten opzichte van de sterftetrend en negatieve stochastische afwijkingen van de verwachtingswaarde. Deze drie risico's bedragen een percentage van de op de

De zogenaamde creditspread is een handige maatstaaf voor het kredietrisico en geeft de opslag aan die de markt vraagt boven de risicovrije rente. Des te hoger deze opslag, des te hoger de markt het kredietrisico op een partij beoordeelt en des te hoger de vergoeding (de spread) is die de markt wil ontvangen voor het nemen van dit risico. Zo is de creditspread voor langlopende obligaties bijna 0 en van de bedrijfsobligaties 0,5%.

Stichting Pensioenfonds Essity
Ratingsklassen vastrentende waarden

	2017	2016
AAA	43,0%	40,0%
AA	7,0%	8,0%
A	18,0%	18,0%
BBB	23,0%	26,0%
Lager dan BBB	8,0%	7,0%
Geen rating	1,0%	1,0%

actuele waarde berekende technische voorziening. Het procesrisico neemt af naarmate het deelnemersbestand toeneemt, omdat het sterfteproces dan beter kan worden geschat. De beide risicofactoren houden respectievelijk rekening met de onzekerheid in de sterftetrend en met de negatieve stochastische afwijkingen. In verband met het langlevensrisico wordt aanvullend boven het hanteren van de prudente grondslagen, de Voorziening toekomstige sterfte ontwikkeling gevormd. **S6 obv strategisch/ bedraagt 0,5%.**

Concentratierisico S8

Grote beleggingsposten zijn aan te duiden als een vorm van concentratierisico. Om te bepalen welke posten hieronder vallen moeten per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur worden gesommeerd.

Als grote post wordt aangemerkt elke post die meer dan 2% van het balans totaal uitmaakt. De grootste concentratierisico in de vastrentende waarden zijn Duitse en Nederlandse staatsobligaties conform onderstaande tabel. Vanaf 2016 worden hiervoor geen buffers aangehouden.

Stichting Pensioenfonds Essity

Concentratierisico

	2017 feitelijk euro	2016 feitelijk euro
Tegenpartij:		
Nederlandse staat	43.040	55.073
Achmea Bank NV	0	19267
Duitse staat	16.855	17.231
Ierse staat	0	0
Belgische staat	0	8.378
S8	0,0%	0,0%

Actief beheer risico S10

Actief beheer risico (S10) treedt op als beleggingsmanagers actief afwijken van beleggings-indexen om hogere resultaten te bereiken. Het risico geldt vooral voor beleggingen in aandelen en wordt gemeten met name via tracking error en TER (total

expense ratio, kosten voor het actief beheer, 1,22%) indien tracking error > 1%. De tracking error voor aandelen ontwikkelde markten is hoger dan 1% **S10 obv strategisch is 0,0%.**

Zeist, 11 juni 2018

Bestuurders en directie Stichting Pensioenfonds Essity per 11 juni 2018:

E. Ligthart, voorzitter, C.N.H. Quint, secretaris, K. Boijenga bestuurder, E. Luiken, bestuurder, R. van Sintemaartensdijk, bestuurder en Mathijs van Gool, directeur

17. Overige gegevens

17.1 Resultaatbestemming

In de bestuursvergadering van 11 juni 2018 hebben bestuurders van Stichting Pensioenfonds Essity besloten het resultaat van 2017 als volgt te verdelen:

Stichting Pensioenfonds Essity

Resultaatbestemming 2017 in euro x 1.000

Totaal resultaat	30.857
- Naar Algemene reserve	30.506
- Naar Premiedepot	351

18. Verklaringen

18.1 Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Pensioenfonds Essity te Zeist is aan Triple A – Risk Finance Certification B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2017.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds Essity, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds. Dit geldt tevens voor andere actuarissen en deskundigen die werkzaam zijn bij Triple A – Risk Finance Certification B.V.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 4.300.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 215.000 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeel van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- de technische voorzieningen, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen toereikend zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend vastgesteld. Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum lager dan het wettelijk vereist eigen vermogen, maar niet lager dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet met uitzondering van artikel 132.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is lager dan de dekkingsgraad bij het minimaal vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds Essity is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening niet voldoende, omdat het aanwezige eigen vermogen lager is dan het vereist eigen vermogen.

Amsterdam, 7 juni 2018

drs. J.J.M. Tol AAG RBA

verbonden aan Triple A – Risk Finance Certification B.V.

18.2 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het Bestuur van Stichting Pensioenfonds Essity

VERKLARING OVER DE IN HET JAARVERSLAG OPGENOMEN JAARREKENING 2017

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2017 van Stichting Pensioenfonds Essity te Zeist gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Pensioenfonds Essity op 31 december 2017 en van het resultaat over 2017 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

De jaarrekening bestaat uit:

1. De balans per 31 december 2017.
2. De winst-en-verliesrekening over 2017.
3. De toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie "Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening".

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds Essity zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

VERKLARING OVER DE IN HET JAARVERSLAG OPGENOMEN ANDERE INFORMATIE

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- Het bestuursverslag
- De overige gegevens

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- Met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.
- Alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens, in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

BESCHRIJVING VAN VERANTWOORDELIJKHEDEN MET BETREKKING TOT DE JAARREKENING

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of

de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een stichting haar continuïteit niet langer kan handhaven.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen.
- Het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Amsterdam, 11 juni 2018

Was getekend:

Drs. M. van Luijk RA

19. Bijlagen

19.1 Overzicht belegd vermogen (in euro x 1.000)

Stichting Pensioenfonds Essity

Overzicht belegd vermogen voor risico pensioenfonds

	2017 euro	%	2016 euro	%
Onroerende zaken	43.356	10,4%	35.870	9,1%
Aandelen vastgoed	43.356	10,4%	35.870	9,1%
Te ontvangen dividend	0	0,0%	0	0,0%
Zakelijke waarden	165.456	39,6%	146.993	37,5%
Aandelenfondsen Emerging Markets	39.904	9,5%	39.904	10,2%
Aandelenbeleggingsfondsen	125.552	30,0%	107.089	27,3%
Vastrentende waarden	219.448	52,5%	210.137	53,6%
Staatsobligaties	72.090	17,2%	85.009	21,7%
Vastrentende beleggingsfondsen	114.685	27,4%	115.110	29,4%
Credits	2.171	0,5%	3.680	0,9%
Geldmarktfondsen	0	0,0%	0	0,0%
Deposito's	1.000	0,2%	800	0,2%
Hypothecaire leningen	37.706	9,0%	18.803	4,8%
Kortlopende vorderingen op banken	-8.437	-2,0%	-12.818	-3,3%
Lopende intrest	233	0,1%	-447	-0,1%
Derivaten	1.776	0,4%	7.504	1,9%
Swaps	1.291	0,3%	7.837	2,0%
Valutatermijncontracten	523	0,1%	-583	-0,1%
Lopende Intrest	-38	0,0%	250	0,1%
Overige beleggingen en liq. middelen	7.160	1,7%	8.923	2,3%
Banken	7.163	1,7%	8.925	2,3%
Lopende bankintrest	-3	0,0%	-2	0,0%
Overige kortlopende vorderingen minus schulden	-19.279	-4,6%	-17.318	-4,4%
Vorderingen en overlopende activa	1.476	0,4%	712	0,2%
Kortlopende schulden	-16.376	-3,9%	-14.143	-3,6%
Depot overgangsregeling	0	0,0%	0	0,0%
Besremde premiereserve	-4.286	-1,0%	-3.887	-1,0%
Overlopende passiva	-93	0,0%		
Totaal belegd vermogen	417.917	100,0%	392.109	100,0%

Dit **totaal belegd vermogen** kan ook worden berekend uit de balans: totaal aan activa minus kortlopende schulden minus overlopende passiva en minus voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers:

Totaal activa	487.271	459.673
Kortlopende schulden	-22.079	-24.336
Depot overgangsregeling	0	0
Bestemde premiereserve	-4.286	-3.887
Overlopende passiva	-93	0
Pensioenverplichtingen voor risico deelnemers	-33.645	-31.168
Overige voorziening	-9.251	-8.173
Totaal belegd vermogen	417.917	392.109

19.2 Verzekerdenbestand

Stichting Pensioenfonds Essity

Verzekerdenbestand per ultimo boek jaar

	Deelnemers	Gewezen deelnemers	Pensioen gerechtigden	Totaal
Stand per 31 december 2016	1.388	1.316	627	3.331
Mutatie saldo:	30	2	47	79
- Nieuwe toetredingen	98	0		98
- Ontslag met premievrije aanspraak	-58	58		0
- Waardeoverdracht	0	-1		-1
- Ingang pensioen	-11	-43	82	28
- Overlijden	-2	-3	-23	-28
- Afkoop	0	-8	-8	-16
- Andere zaken	3	-1	-4	-2
Stand per 31 december 2017	1.418	1.318	674	3.410

Er zijn 86 actieve deelnemers met (gedeeltelijke) vrijstelling van premiebetaling. 2016: 87

Specificatie pensioengerechtigden	2017	2016
- Ouderdomspensioen	469	431
- Partnerpensioen	170	159
- Wezenpensioen	35	37
Totaal	674	627

19.3 Begrippenlijst

Aandelen Bewijzen van deelneming in het vermogen van een onderneming. De bewijzen zijn verhandelbaar op de beurs.

ABTN Afkorting voor actuariële en bedrijfstechnische nota. In de ABTN wordt door het bestuur van een pensioenfonds uiteengezet welke actuariële en bedrijfstechnische opzet ten grondslag ligt aan een fonds. Ook wel bedrijfsplan genoemd. Hierin komen drie hoofdonderwerpen aan de orde: de wijze van vaststelling van de verplichtingen jegens de deelnemers, de beleggingsportefeuille en het intern risicobeheersingssysteem.

Accounting standaarden Centrale afspraken, gemaakt door de beroepsgroep van accountants, over de wijze waarop het jaarverslag van een onderneming wordt ingericht met gebruikmaking van uniforme waarderingsmethoden en begrippen. Deze afspraken moeten er toe leiden dat de jaarverslagen beter met elkaar kunnen worden vergeleken.

Actuaris Een wiskundige, gespecialiseerd in levensverzekeringen, die berekent onder meer de voorziening pensioenverplichtingen van het fonds en adviseert het fonds over het te voeren pensioenbeleid.

Actuariële methoden Methoden om met behulp van actuariële grondslagen de contante waarde te berekenen van een reeks toekomstige uitkeringen of bijdragen.

Actuariële grondslagen Wanneer een contante waarde van een reeks toekomstige uitkeringen moet worden bepaald maakt de actuaris gebruik van actuariële grondslagen, zoals: de marktrente; de kansstelsels: sterftekansen, arbeidsongeschiktheids- en revalideringskansen, frequenties van gehuwd zijn, soms ook toekomstige salarisontwikkeling of indexatiebeleid enz.; kostenopslagen (bijvoorbeeld voor administratiekosten en/of uitbetalingskosten).

Actuele waarde De actuele waarde is voor beleggingen waarvoor dagelijks openbare prijzen worden vastgesteld, zoals aandelen en obligaties, de beurswaarde. Voor andere vastrentende waarden, zoals onderhandelende leningen en hypotheek, wordt de actuele waarde benaderd als de contante waarde van de toekomstige netto kasstromen. Als actuele waarde van de beleggingen in vastgoedfondsen wordt de intrinsieke waarde gehanteerd.

Autoriteit Financiële Markten De toezichthouder die toeziet op de gedragingen van verantwoordelijke directies en besturen van financiële instellingen, dus ook pensioenfondsen.

Algemene nabestaandenwet De Anw vervangt met ingang van 1 juli 1996 de Algemene Weduwen- en Wezenwet. De volgende groepen hebben recht op een Anw-uitkering bij overlijden van de echtgeno(o)t(e) of partner:

- nabestaanden geboren vóór 1 januari 1950;
- nabestaanden die ongehuwde kinderen jonger dan 18 jaar verzorgen;
- nabestaanden die voor ten minste 45% arbeidsongeschikt zijn.

De netto Anw-uitkering bedraagt maximaal 70% van het netto minimumloon en is afhankelijk van het inkomen. Een gedeelte van het inkomen uit arbeid wordt vrijgelaten. Ongehuwd samenwonenden worden gelijkgesteld met gehuwden.

Algemene Ouderdomswet De Algemene Ouderdomswet (AOW) is in 1956 tot stand gekomen. Het is een volksverzekering en geldt dus voor alle ingezetenen van Nederland. De AOW voorziet in uitkeringen bij ouderdom. De uitkeringen gaan in op de dag dat men de AOW-gerechtigde leeftijd bereikt. De hoogte van de uitkeringen is niet afhankelijk van het loon dat gedurende een eventuele loopbaan is verdiend, maar is afhankelijk van de burgerlijke staat en de gezinssituatie waarin de verzekerde verkeert.

ALM Afkorting voor Asset Liability Management. Een ALM-studie betreft de analyse van het risicobeheer van de balans tussen activa en de passiva van een pensioenfonds. Deze studie dient te resulteren in de formulering van een strategisch beleggingsbeleid.

Arbeidsongeschiktheidspensioen Het arbeidsongeschiktheidspensioen is een aanvulling van het pensioenfonds op de arbeidsongeschiktheidsuitkering van de overheid. In het algemeen zijn er twee soorten arbeidsongeschiktheidspensioenen: (1) het arbeidsongeschiktheidspensioen ter dekking van het WAO/WIA-hiaat en (2) het excedent arbeidsongeschiktheidspensioen.

Asset-mix De verdeling van de beleggingen over de verschillende beleggings-categorieën.

Backservice Pensioenanspraken (of de waarde ervan) die betrekking hebben op de achterliggende dienstjaren en die ontstaan door verandering in de pensioengrondslag.

Benchmark Vooraf vastgestelde, objectieve maatstaf voor de prestatie van (de beheerder van) een beleggingsportefeuille of pensioenfonds. Een beursindex bijvoorbeeld. In het strategisch beleggingsbeleid wordt door het pensioenfonds zelf vooraf een normportefeuille, al dan niet bestaande uit indices, bepaald.

Bestuursderstoets Door middel van deze toets kan toezichthouder De Nederlandsche Bank de geschiktheid en integriteit van de bestuurders van het pensioenfonds beoordelen. Indien de toets tot een negatief oordeel leidt, kan DNB een wijziging in de samenstelling van het bestuur tegenhouden. Wanneer de samenstelling van het bestuur zich wijzigt, wordt het bestuur als geheel door De Nederlandsche Bank getoetst op zijn geschiktheid.

Beurskoers Marktprijs van een aandeel, obligatie of andere waardepapieren.

Bijzonder partnerpensioen Indien het huwelijk, geregistreerd partnerschap of partnerrelatie in de zin van de pensioenvereenkomst van een (gewezen) deelnemer aan een pensioenregeling eindigt, verkrijgt de gewezen echtgenoot of partner een premievrije aanspraak op partnerpensioen, tenzij expliciet anders is overeengekomen.

Code pensioenfondsen Op 1 januari 2014 is de Code Pensioenfondsen in werking getreden als document van zelfregulering van de pensioensector. Per 1 juli 2014 is de Code ook wettelijk verankerd in de Pensioenwet. De Code is gebaseerd op het ‘pas toe of leg uit-beginsel’. Het volledig volgen van alle 83 normen uit de Code is niet verplicht. Wel wordt ieder pensioenfonds geacht in het jaarverslag (vanaf boekjaar 2014) aan te kunnen geven waarom bepaalde afwijkende keuzes zijn gemaakt. Deze Code is opgesteld door de Pensioenfederatie en de Stichting van de Arbeid, die hiernee normen formuleren voor ‘goed pensioenfondsbestuur’. Het huidige tijdgewricht vereist vanuit het maatschappelijk belang van het pensioenfonds dat het functioneren van het bestuur meer aandacht krijgt. De Code vervangt de ‘Principes voor goed pensioenfondsbestuur (PFG)’, die de Stichting van de Arbeid op 16 december 2005 heeft gepubliceerd.

Contante waarde De contante waarde van de pensioenverplichtingen is het bedrag dat het pensioenfonds nu moet bezitten om alle toekomstige betalingen te kunnen verrichten.

Conversie Bij conversie (omzetting) wijzigt naast de aard van de pensioenanspraken, ook de persoon van de verzekerde. Daarbij wordt de helft van het ouderdomspensioen dat tijdens het huwelijk is opgebouwd en het bijzonder partnerpensioen omgezet in een aanspraak op ouderdomspensioen voor de ex-partner of ex-echtgenote.

Deelnemer Werknemer in dienst van de bij het fonds aangesloten werkgever. De werknemer verwerft op grond van een pensioenvereenkomst pensioenanspraken jegens het fonds.

Deelnemersjaren Alle jaren die als deelnemer in het fonds zijn doorgebracht.

Dekkingsgraad Een maat voor de solvabiliteit van een pensioenfonds. De (actuele) dekkingsgraad wordt bepaald door de mate waarin het totaal vermogen de voorziening pensioen verplichtingen (VPV) overtreft, uitgedrukt in een percentage: een dekkingsgraad van 100% geeft aan dat het totaal vermogen juist toereikend is om de opgebouwde rechten te betalen. Een percentage lager dan 100% geeft aan dat er sprake is van onderdekking. Met de invoering van het nieuwe financiële toetsingskader per 1 januari 2015 is de term beleidsdekkingsgraad geïntroduceerd. De beleidsdekkingsgraad is de gemiddelde (actuele) dekkingsgraad over de laatste 12 maanden. De overheid heeft deze regel ingevoerd, omdat de dekkingsgraad hierdoor minder pieken en dalen vertoont. Zo wordt onder meer voorkomen dat het bestuur op basis van een momentopname ingrijpende besluiten moet nemen. De toezichthouder DNB eist dat pensioenfondsen een beleidsdekkingsgraad van 110%-130% nastreven, afhankelijk van de mate van risico die zij in hun beleggingsbeleid accepteren.

De Nederlandsche Bank Bij wet ingesteld toezichthoudend orgaan dat onder andere de navolging van de Pensioenwet bewaakt.

Derivaten Financiële contracten waarvan de waarde afhankelijk is van een of meer onderliggende activa, referentieprijs of indices. Voorbeelden van derivaten zijn opties, termijncontracten en rente- en valutaswaps.

Directe beleggingsopbrengsten Onder de directe beleggingsopbrengsten worden verstaan: dividend- en rente opbrengsten van de beleggingen.

Duration (VPV) De gewogen gemiddelde looptijd van de pensioenbetalingen van een pensioenfonds, op basis van de contante waarde van deze betalingen. De duration van een rijp fonds is 12-13 jaar tegenover 15-20 van een jong fonds.

Duration (vastrentende waarden) De gewogen gemiddelde looptijd van de kasstromen van een obligatie, waarbij weging geschiedt op basis van de contante waarde van iedere kasstroom. Duration is een graadmeter voor de rentegevoeligheid van een obligatie. In de regel: hoe langer de looptijd van een obligatie, hoe gevoeliger de koers van die obligatie voor renteveranderingen.

Duration matching Een beleggingsstrategie die beoogt om de duration van het vastrentende deel van de beleggingsportefeuille van een pensioenfonds te verlengen zodat hij de duration van de VPV van het fonds benadert. Hierdoor wordt het reterisico voor het fonds nagenoeg uitgeschakeld.

Effectentypisch gedragstoezicht Toezicht uitgeoefend door de Autoriteit Financiële Markten dat toeziet op de gedragingen van verantwoordelijke directies en besturen van financiële instellingen, zoals de naleving van gedragscodes.

Eindloonregeling Een eindloonregeling is in het algemeen een pensioenregeling, waarin de hoogte van het pensioen afgeleid is van het laatstverdiende salaris. Zolang men deelneemt aan de pensioenregeling volgt het pensioen zo de eigen loonontwikkeling. Dat is niet meer het geval als men niet meer deelneemt aan de pensioenregeling.

Ervaringssterfte De pensioenfondsspecifieke correctie op de gehanteerde, landelijke, overlevingstafel. Deze correctie kan voor verschillende leeftijden en voor mannen en vrouwen verschillen. De combinatie van overlevingstafel en de hier op toegepaste ervaringssterfte bepalen de levensverwachting van deelnemers binnen het fonds en daarmee mede de hoogte van de voorziening pensioenverplichtingen.

Franchise In veel pensioenregelingen is een bepaald drempelbedrag opgenomen waarover geen pensioenopbouw plaatsvindt omdat de AOW geacht wordt hierover pensioen te verlenen. Dit bedrag is veelal afgeleid van de uitkeringen krachtens de AOW en wordt dan ‘franchise’ genoemd.

Financieel toetsingskader (FTK) Een rekenmethode die alle pensioenfondsen op last van de toezichthouder DNB vanaf 2007 toepassen. De kern van het FTK is dat de pensioenverplichtingen niet meer tegen een vaste rekenrente van 4%, maar op basis van de actuele marktrente worden verdisconteerd (constant gemaakt). Het FTK stelt ook stringente eisen met betrekking tot de buffers die de fondsen moeten aanhouden. Ten slotte moeten fondsen een kostendekkende premie van de werkgever eisen. Het financieel toetsingskader is per 1 januari 2015 aangepast. Bij deze aanpassing is onder meer het begrip beleidsdekkingsgraad geïntroduceerd.

Gedragscode De gedragscode bevat voorschriften voor bestuurders en eventuele medewerkers van het pensioenfonds ter voorkoming van belangenconflicten en van misbruik en oneigenlijk gebruik van de bij het fonds aanwezige, vertrouwelijke informatie. Deze informatie betreft voor een belangrijk deel de beleggingstransacties namens het fonds.

Gewezen deelnemer Deelnemer van wie de deelname aan een pensioenregeling is beëindigd, omdat hij niet meer voor het bedrijf werkt. De gewezen deelnemer bouwt geen pensioenanspraken meer op, maar houdt wel recht op zijn of haar opgebouwde aanspraken. Een gewezen deelnemer wordt ook wel een slaper genoemd.

Herverzekering Het door een pensioenfonds geheel of gedeeltelijk onderbrengen van een pensioenregeling in een levensverzekeringsovereenkomst en/of het door een pensioenfonds onderbrengen van extra hoge risico's bij een levensverzekeraar, zoals overlijdens- en invaliditeitsrisico's van deelnemers.

Index Cijfer dat een gewogen gemiddelde uitdrukt en waaraan men kan zien hoe een grootheid (bijvoorbeeld de beurskoersen in Amsterdam) zich ontwikkeld heeft.

Indexatie Een indexatie is een verhoging van een pensioenrecht of een aanspraak op pensioen, welke is gebaseerd op een in het pensioenreglement omschreven regeling, dan wel op incidentele basis wordt verleend. Tegenwoordig wordt indexatie ook toeslag of toeslagverlening genoemd.

Indirecte beleggingsopbrengsten Onder de indirecte beleggingsopbrengsten vallen de gerealiseerde verkoopresultaten inclusief valutaresultaten en de niet-gerealiseerde herwaarderingsresultaten.

Intern toezicht Het periodiek beoordelen van het functioneren van het bestuur van het pensioenfonds door onafhankelijke deskundigen. Het intern toezicht maakt deel uit van Wet versterking bestuur pensioenfondsen en de Code Pensioenfondsen en. Het doel van het intern toezicht is het beter functioneren van het pensioenfondsbestuur.

Intrinsieke waarde De intrinsieke waarde per aandeel is de ‘werkelijke’ waarde van dat aandeel, afgeleid van de onderliggende beleggingen. De intrinsieke waarde wordt berekend door de waarde van de activa (bezittingen) te verminderen met de passiva (schulden) en het saldo te delen door het aantal uitstaande aandelen.

Koopsom Een koopsom is een eenmalige betaling die aan de uitvoerder van de pensioenregeling is verschuldigd en waarvoor een bepaalde pensioenanspraak wordt ingekocht. In beginsel is een koopsom dus een eenmalige betaling en een premie een periodieke betaling. Zowel premies als koopsommen dienen hetzelfde doel, namelijk de financiering van de pensioenen.

Liquide middelen Contant geld, dat op zeer korte termijn beschikbaar is.

Marktwaaarde De waarde van een belegging op de markt.

Marktrente De rente zoals deze op een bepaald moment op de financiële markt geldt.

Middelloodneregeling Een pensioenregeling waarbij het pensioen jaarlijks berekend wordt aan de hand van het salaris in dat jaar. Het pensioen dat in voorgaande jaren is opgebouwd wordt niet aangepast aan het nieuwe salaris. Wel bestaat voor het pensioenfonds de mogelijkheid om het pensioen in de middelloodneregeling te indexeren. Daarmee wordt de koopkracht van het pensioen behouden. Indexering is wel bijna altijd voorwaardelijk. Dat betekent dat er niet of minder geïndexeerd wordt als er onvoldoende geld is.

Multi-OPF Een Multi-OPF is een pensioenfonds dat pensioenregelingen van verschillende ondernemingen uitvoert. Het Multi-OPF moet de vermogens van de verschillende deelnemende regelingen hierbij gescheiden houden (ring-fencing). Dit nieuwe pensioenfonds kent één bestuur, één deelnemersraad en één verantwoordingsorgaan.

Nabestaandenpensioen Partnerpensioen of wezenpensioen.

Nominale waarde De op het stuk (aandeel of obligatie) aangegeven waarde. Bij een koers van 100 (= 100%) is de prijs van het waardepapier gelijk aan de nominale waarde.

Obligatie Bewijzen van deelneming in een openbaar uitgegeven lening. Deze bewijzen zijn verhandelbaar op de beurs.

Onderhandse lening Lening op schuldbekentenis tussen twee partijen die niet via de effectenbeurs wordt verhandeld.

Ouderdomspensioen Ouderdomspensioen is een levenslange uitkering die aan de voormalige deelnemers van de pensioenregeling wordt verstrekt vanaf de pensioendatum tot aan het overlijden.

Overlevingstafels Geven aan wat de levens- en sterftekansen zijn van mannen en vrouwen in Nederland, afhankelijk van de bereikte leeftijd. Deze worden gebruikt bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen door de actuaria.

Partnerpensioen Partnerpensioen is een uitkering die bij overlijden van (gewezen) deelnemers aan hun partner wordt verstrekt tot aan het overlijden.

Pensioengrondslag Onder de pensioengrondslag wordt in beginsel verstaan: het jaarlijks op 1 januari vastgestelde jaarsalaris verminderd met een op dat moment geldende franchise.

Pensioenregister In de Pensioenwet is bepaald dat de pensioenfondsen en -verzekeraars een Pensioenregister moeten inrichten. Dit is inmiddels operationeel per 6 januari 2011. Het Pensioenregister geeft de Nederlandse (collectieve) pensioenaanspraken via de website www.mijnpensioenoverzicht.nl weer.

Pensioen- en spaarfondsenwet De Pensioen- en spaarfondsenwet (PSW) is destijds in 1952 van kracht geworden en is de oude wet die per 1 januari 2007 is vervangen door de Pensioenwet.

Pensioenverplichtingen De verplichtingen van het pensioenfonds uit hoofde van alle opgebouwde pensioenrechten en opgebouwde pensioenaanspraken.

Pensioenwet De wet die per 1 januari 2007 is ingegaan en de oude PSW vervangt. Naast een technische herziening van de PSW bevat de Pensioenwet een groot aantal nieuwe beleidsonderwerpen.

Pension Fund Governance (PFG) De Stichting van de Arbeid (STAR) heeft op basis van de onderzoeksresultaten de Principes voor goed pensioenfondsbestuur op 16 december 2005 vastgesteld. De naleving ervan was in de Pensioenwet vastgelegd. De principes hebben onder meer betrekking op verantwoording afleggen door het bestuur, deskundigheid en onafhankelijkheid van het bestuur, transparantie en communicatie, intern toezicht en op rechtstreeks verzekerde regelingen. Ze geven een minimumniveau waaraan pensioenfondsen moesten voldoen; er is ruimte voor differentiatie en maatvoering naar gelang het eigen karakter van de fondsen. De Code Pensioenfondsen is per 1 juli 2014 vervangen door de "Principes voor goed pensioenfondsbestuur (PFG)".

Performance Het rendement uitgedrukt in een percentage van het vermogen waarop het rendement is behaald.

Premievrije aanspraken Indien het deelnemerschap aan een pensioenregeling eindigt, anders dan door overlijden of het bereiken van de pensioenleeftijd, verkrijgt de gewezen deelnemer een premievrije aanspraak op ouderdoms- en nabestaandenpensioen. Een andere vorm van premievrije aanspraak is het bijzonder partnerpensioen dat de gewezen partner ontvangt bij scheiding/einde partnerschap.

Prepensioen Een pensioensoort bedoeld als vervanging voor een VUT-regeling. Het betreft een tijdelijke uitkering welke uiterlijk eindigt op de 65-jarige leeftijd of zoveel eerder als het ouderdomspensioen ingaat.

Rating Met een rating wordt de mening over de kredietwaardigheid van een instelling weergegeven. Ratingbureaus, zoals Moody's en Standard & Poor's, geven alle voor de belegger relevante informatie in een zo beknopt mogelijke rating weer. Een voorbeeld van een rating voor (oplopende) kredietwaardigheid is de A-, AA-, AAA-rating voor debiteuren waarin beleggingen van vastrentende waarden plaatsvinden.

Reële rente Het verschil tussen het fondsrendement en de (loon- of prijs-)inflatie.

Rendement Het positieve of negatieve resultaat op een belegging over een bepaalde periode en uitgedrukt als een percentage over het belegde bedrag.

Rentetermijnstructuur Een, vaak op grafische wijze uitgedrukte, tabel die de rentepercentages van leningen en obligaties over een lange reeks van termijnen – van 1 maand tot 30 jaar – weergeeft. De toekomstige verplichtingen van het fonds worden naar het jaar van uitbetaling ingedeeld en tegen de voor elk jaar gegeven rente contant gemaakt.

Solvabiliteit Het vermogen om (nu en op termijn) aan de financiële verplichtingen te kunnen voldoen.

Slaper Zie ook gewezen deelnemer.

Sterfietafels Voeger gebruikte term voor overlevingstafels. Zie ook overlevingstafels.

Toeslag(verlening) Zie indexatie.

Totaal rendement Het totaal rendement van een belegging is samengesteld uit de koerswinst of het koersverlies (indirecte beleggingsopbrengsten) over de beschouwde periode, terwijl de directe beleggingsopbrengsten (dividend, rente, aflossingen, huur en dergelijke uitkeringen) meteen worden herbelegd en tijdsgewogen in het totaal rendement worden meegenomen. Het totaal rendement wordt uitgedrukt in een percentage ten opzichte van het gemiddeld belegd vermogen.

UPO (Uniform Pensioenoverzicht) Een overzicht dat een pensioenuitvoerder (pensioenfonds of pensioenverzekeraar) in Nederland periodiek dient te verstrekken aan de personen van de pensioenen die de uitvoerder in beheer heeft.

Vastrentende waarden Hypothecaire leningen, liquiditeiten, leningen op schuldbekentenis en obligaties.

Verantwoordingsorgaan Door de Pension Fund Governance (maar ook in de Wet versterking bestuur pensioenfondsen en Code Pensioenfondsen) gehanteerde term voor een orgaan waar het bestuur verantwoording aan aflegt en waarin de deelnemers, de pensioengerechtigden en de werkgever(s) zijn vertegenwoordigd. Ook 'slapers' kunnen hierin zijn vertegenwoordigd.

Verevening Verdeling van de tijdens het huwelijk opgebouwde aanspraken op ouderdomspensioen volgens de regels van de Wet verevening pensioenrechten bij scheiding.

Verzekeringstechnische risico's Bij het verzekeren van pensioenaanspraken loopt een fonds een langlevensrisico voor het ouderdomspensioen als verzekerden langer leven dan volgens de gebruikte overlevingstafel wordt verwacht. Voor het nabestaandenpensioen loopt het fonds een kortlevensrisico als de verzekerden korter leven dan volgens de overlevingstafel wordt verwacht. Ook kan het invaliditeitsrisico worden gerekend tot de verzekeringstechnische risico's van fondsen.

Volatilititeit De beweeglijkheid van beurskoersen.

Voorziening pensioenverplichtingen De vastgestelde balanspost die de gekapitaliseerde waarde (contante waarde) van de opgebouwde pensioenrechten en pensioenaanspraken aangeeft.

VPL-overgangsregeling VUT-Prepensioen-Levensloop overgangsregeling. Relict uit het verleden. VPL-rechten zijn in 2006 berekend conform een overeengekomen methodiek tussen werkgever en vakbonden. De rechten zijn voorwaardelijk en de werkgever is verantwoordelijk voor affinanciering tenzij anders wordt overeengekomen met de vakbonden. Het pensioenfonds voert de regeling uit.

Waardeoverdracht Het is mogelijk het pensioen dat bij een vorige werkgever is opgebouwd over te brengen naar het pensioenfonds van een nieuwe werkgever. Dit noemen we waardeoverdracht. In dat geval vervallen de opgebouwde aanspraken bij het 'oude' pensioenfonds.

Waardevast Aanpassing aan de stijging van de prijzen.

Welvaartvast Aanpassing aan de stijging van de lonen.

Wet versterking bestuur pensioenfondsen (Wvbp) De Wet versterking bestuur pensioenfondsen is op 1 juli 2014 in werking getreden en vanaf die datum moeten pensioenfondsen voldoen aan de nieuwe governancewetgeving. De wet kent de volgende hoofddoelen: versterking van de deskundigheid van het bestuur en het intern toezicht, stroomlijning van taken en organen en adequate vertegenwoordiging van alle risicodragers. Primair is aan de orde voor welk bestuursmodel (inrichting van bestuur, intern toezicht en medezeggenschap) door het pensioenfonds wordt gekozen.

Wezenpensioen Een tijdelijke pensioenuitkering die na overlijden van (gewezen) deelnemers wordt verstrekt aan kinderen tot een bepaalde leeftijd. Zie ook nabestaandenpensioen.

WGA-hiaatpensioen Op grond van de WIA ontvangt een gedeeltelijk arbeidsongeschikte in eerste instantie een loongerelateerde WGA-uitkering. De hoogte van deze uitkering is afhankelijk van wat de gedeeltelijk arbeidsongeschikte nog verdient. De duur van deze uitkering is echter beperkt en hangt af van hoe lang de arbeidsongeschikte heeft gewerkt. Als na het einde van de loongerelateerde uitkering de gedeeltelijk arbeidsongeschikte nog niet werkt of minder verdient dan 50% van de door het UWV vastgestelde verdien capaciteit, ontvangt de gedeeltelijk arbeidsongeschikte een uitkering gebaseerd op een percentage van het minimumloon (afhankelijk van de mate van arbeidsongeschiktheid). Deze vervolguutkering bedraagt minder dan de loonaanvullingsuitkering die de arbeidsongeschikte ontvangen zou hebben als deze 50% of meer van zijn verdien capaciteit zou benutten. Dit verschil wordt het WGA-hiaat genoemd. Een pensioenfonds kan dit verschil met een WGA-hiaatpensioen aanvullen.

UFR Door DNB is besloten vanaf 30 september 2012 de rentetermijnstructuur voor pensioenfondsen aan te passen. De aanpassing van de rentetermijnstructuur betreft een aanpassing van de rentes voor looptijden langer dan 20 jaar. Voor looptijden tot en met 20 jaar is de rente gelijk aan de waargenomen driemaands gemiddelde rente. Voor looptijden vanaf 21 jaar wordt via extrapolatie toegewerkt naar de ultimate forward rate (UFR). De UFR is vastgesteld op 4,2%. De extrapolatie van de forward rente bestaat uit een gewogen gemiddelde van de waargenomen forward rente (op basis van de driemaands gemiddelde swapcurve) en de UFR.

WIA Afkorting van de Wet Werk en inkomen naar arbeidsvermogen. De WIA geldt voor mensen die op of na 1 januari 2004 arbeidsgeschikt zijn geworden. Degenen die voor die datum al arbeidsgeschikt waren, blijven onder de WAO vallen. De aanleiding voor deze wet was het grote aantal mensen dat een beroep deed op de WAO. In de nieuwe wet staat werken voorop. Werknemers en werkgevers worden met financiële prikkels gestimuleerd er alles aan te doen om gedeeltelijk arbeidsgeschikten aan het werk te helpen of te houden.

WIA-uitkering Een arbeidsongeschiktheidsuitkering als bedoeld in de WIA. Deze uitkering kan gebaseerd zijn op de Regeling werkherhervatting gedeeltelijk arbeidsgeschikten (WGA) of de Regeling inkomensvoorziening volledig arbeidsgeschikten (IVA).

Wvps Afkorting van de Wet verevening pensioenrechten bij scheiding.

Zakelijke waarden Aandelen, converteerbare obligaties en onroerend goed(fondsen).